

Výroční zpráva
2006

Obsah

Úvodní slovo ředitele	3
Zoologické oddělení	5
Činnost zoologického oddělení	6
Veterinární péče	8
Zpráva o činnosti úseku „Bornejský pavilon“	10
Zpráva o činnosti úseku „lachtani“	12
Zpráva o činnosti úseků „pavilon šelem“, „pavilon opic“, „zimoviště“ a „odchovna papoušků“	13
Zpráva o činnosti úseku „pavilon exotária“	15
Zpráva o činnosti úseku „kopytníci“	18
Zpráva o činnosti úseku „pavilon slonů“	20
Výživa a krmení	22
Otevřený výběh pro lemury vari	23
Nová expozice levhartů sněžných	27
Rosomák - nově chovaný druh v naší ZOO	28
Projekt Sungai Wain	31
Stavy zvířat k 31. 12. 2006	36
Odchovy	46
Ekonomické oddělení	47
Činnost ekonomického oddělení	48
Provozně-technické oddělení	51
Činnost provozně-technického oddělení	52
Nový pavilon gepardů	56
Vzdělávací a propagační oddělení	58
Činnost vzdělávacího a propagačního oddělení	59
Nová tvář ZOO Ústí nad Labem	73
Od informačních cedulí k tématickým interaktivním panelům	75
Rozbor návštěvnosti v období 1997 – 2006	77
Personální obsazení	81
Údaje o ZOO	83

Úvodní
slovo

Úvodní slovo ředitele

Vážení přátelé,

je mojí milou povinností ředitele Zoologické zahrady Ústí nad Labem nabídnout Vám pár slov před tím, než se začnete do Výroční zprávy ZOO za uplynulý rok 2006.

Mám-li najít co nejuvýstižnější pojmenování pro tento rok, pak bych řekl, že to byl „rok nových expozičních“, neboť naše snažení bylo zaměřeno především do této oblasti. Nová prostorná expozice sněžných levhartů v rámci pavilonu velkých šelem, zcela nový expozičně chovatelský komplex pro gepardy s velkoplošnými travnatými výběhy, úplně nová expozice rosomáků, „lemuří strom“ i historicky první voliéra určená k prezentaci velkých papoušků jsou projekty, které jasně naznačují, jakým směrem se v budoucnosti budeme ubírat. Ani v roce 2006 jsme však nemysleli jen na pohodu našich zvířat a pro naše návštěvníky jsme zrekonstruovali podstatnou část cest a chodníků, otevřeli novou cukrárnu a pro ty nejmenší jsme vybudovali několik nových dětských koutků. Naším cílem je transformovat ústeckou ZOO do podoby moderního zařízení, které bude maximálně přívětivé ke zvířatům i lidem a já si na tomto místě dovoluji možná trochu neskromně konstatovat, že jsme v uplynulém roce opět udělali několik úspěšných kroků na této zajímavé cestě.

Mám velkou radost z toho, že ohlasy návštěvníků ZOO na naši práci jsou veskrze pozitivní a jsem nadšen tím, že i v roce, který nebyl k návštěvám zoologických zahrad nejpříznivější, jsme obstáli a přivítali jsme u nás více návštěvníků, než v roce 2005. Velmi kladně si dovoluji hodnotit i naše nové webové stránky, které od září do prosince 2006 zaregistrovali více než 70 tisíc návštěv.

Veškeré tyto úspěchy jsou výsledkem snažení týmu motivovaných lidí – pracovníků ZOO a já jim na tomto místě za jejich každodenní práci srdečně a upřímně děkuji. Za jednu z podstatných změn v personální oblasti považuji rozšíření našeho týmu o vědecko-výzkumného pracovníka, jehož úkolem je krom poskytování podpory práci zoologického oddělení i realizace projektů ochrany přírody in-situ.

Při tomto výročním bilancování samozřejmě nemohu opomenout zřizovatele ústecké ZOO, kterým je Statutní město Ústí nad Labem a jemuž patří můj dík za to, že naši zoologickou zahradu považuje za nedílnou součást krajské metropole a poskytuje jí nepostradatelnou podporu.

Přeji Vám příjemné chvíle strávené nad touto výroční zprávou a těším se na Vaši návštěvu Zoologické zahrady Ústí nad Labem.

Mgr. Tomáš Kraus, ředitel ZOO

**Zoologické
oddělení**

Činnost zoologického oddělení

Ing. Petra Padalíková

Rok 2006 se nesl ve znamení významného rozvoje naší zoologické zahrady, neboť se nám podařilo realizovat velké množství nových expozic. V průběhu roku jsme vybudovali a zrekonstruovali celkem sedm chovatelských či expozičních zařízení, které beze zbytku splňují vysoké nároky na moderní způsoby chovu zvířat v zoologických zahradách.

V souvislosti se zahájením letní otvírací sezóny jsme návštěvníkům představili nejprve unikátní projekt otevřeného výběhu pro vzácné obyvatelé Madagaskaru - lemury vari. **(obr. 01)** Přebudováním původní expozice pro mangusty na pavilonu exotária vznikla komfortní vnitřní ubikace, kterou jsme pomocí tunelu spojili s nedalekým solitérním dubem. Tato expozice se stala domovem pětičlenné skupiny mladých zvířat odchovaných v loňském roce v naší ZOO. Podrobnější informace o tomto zajímavém projektu najdete v samostatném příspěvku.

Další jarní novinkou bylo otevře-

a zásadním způsobem změnila vzhled celého pavilonu. V rámci chovného programu se nám podařilo ze ZOO Plzeň a ZOO Norimberk získat pár mladých perspektivních zvířat.

i profesionální chovatelské zařízení s kapacitou jednoho chovného páru a jeho případných odchovů. Po letech jsme se tedy dočkali návratu samce Inonga se samicí Garou z dlouhotrvající deponace v ZOO Praha. Důstojný domov také dostala slavná gepardice Jane. Jane se v loňském roce podrobila další operaci, kdy stará náhražka kyčelního kloubu byla již nevyhovující a musela být nahrazena totální endoprotézou. Její zdravotní stav je nyní velmi dobrý a zvažujeme případné zapojení do reprodukce. V blízkosti gepardiho komplexu vyrostla také nová expozice pro pekari páskované stylizující okraj deštného pralesa. Poslední červencovou akcí bylo dokončení nového výběhu pro atraktivní jelinky muntžaky malé, kteří doplnili komplex výběhů pro asijské kopytníky v dolní části ZOO.

Na začátku října byla návštěvníkům představena nová voliéra pro velké papoušky rodu Ara. **(obr. 02)** Naše zahrada má v chovu arů dlouholetou tradi-

ní tří vnitřních ubikací a jednoho přírodního venkovního výběhu pro levharty sněžné. Byla tak dokončena další etapa rekonstrukce pavilonu velkých kočkovitých šelem, která začala v roce 2005

V průběhu měsíce června se podařilo dokončit hned tři nové expozice. Zásadní investiční akcí tohoto roku byl nový pavilon pro gepardy v horní části ZOO. Získali jsme tak nejen expoziční, ale

ci. Návštěvníci neměli doposud možnost tyto atraktivní papoušky pozorovat, neboť jejich chov probíhá v neexpozičních prostorách. Nová voliéra nám tak umožnila vystavit loňské i letošní odchovy 4 jedinců arů vojenských a 1 jedince ary ararauny.

Díky výborné spolupráci s koordinátorem EEP se podařilo získat příslib dodání mladého chovného páru rosomáků. Poslední otevřenou expozicí roku 2006 byl tedy přírodní výběh pro tyto největší lasicovité šelmy evropského kontinentu. Nový výběh je situován v zalesněném svahu v dolní části ZOO a simuluje tak podmínky přirozeného biotopu. Díky kamerovému systému může návštěvník pozorovat zvíře i v úkrytu nor.

V rámci mezinárodní spolupráce participovala naše zahrada k 31. 12. 2006 v 33 EEP programech. V porovnání se stejným obdobím minulého roku je tento údaj shodný, druhová skladba chovaných EEP druhů se však nepatrně změnila. Ke konci roku jsme z prostorových důvodů museli ukončit chov manulů. Tragickou událostí letošního roku byl úhyn 1,1 mravenečnicků velkých na následky intoxikace. Doposud se nepodařilo zjistit, o jaký jed se jednalo ani způsob, jakým se zvířata k němu dostala. Vzhledem k nízké reprodukční

úspěšnosti v EEP není v současnosti možné chov mravenečnicků v ZOO Ústí opět obnovit. Mezi nově chované EEP druhy v naší ZOO pak patří rosomák, irbis a také vlk hřivnatý. **(obr. 03)**

Zvířata, pro něž je vedena Evropská plemenná kniha, byla ke konci roku zastoupena v 15ti druzích, což je v porovnání s minulým rokem o jeden druh méně. V průběhu roku jsme se rozhodli ukončit chov sitatungy západo-

africké. V posledních letech naše stádo pronásledovaly časté zdravotní problémy a také expoziční výběh přestal splňovat požadavky na kvalitní předvádění zvířat návštěvníkům.

V průběhu roku přijala naše ZOO do Stanice pro handicapované živočichy téměř 130 kusů zvířat české fauny. Největší část přijatých živočichů, tak jako v minulých letech, tvořili tradičně ježci (48ks) a dravci. Většinu živočichů se nám dařilo navrátit zpět do volné přírody. **(obr. 04)** Mezi nejzajímavější přijaté chovance patřil čáp bílý a sýček obecný.

Na konci roku 2006 došlo na úseku chovu k personálním změnám spočívající ve snížení počtu zoologů z původních tří pracovníků na dva. V souvislosti s tímto bylo přijata koncepce vrchních chovatelů na čtyřech dílčích pracovištích (úsek chovu slonů, lachtanů, orangutanů a pavilon exotária), kteří byli pověřeni provozním řízením svých úseků. Svě mnohaleté působení ve funkci koordinátora evropského chovu zeber Hartmannové také ukončil ze zdravotních důvodů RNDr. Jaroslav Zima. Za jeho úsilí, se kterým se celá problematika věnoval, mu patří náš velký dík.

Veterinární péče

MVDr. Václav Poživil

Veterinární dozor, léčebnou a preventivní péči v ZOO Ústí nad Labem prováděl smluvní veterinární lékař MVDr. Václav Poživil. **(obr. 01)** Zastupující a pohotovostní veterinární péči prováděli MVDr. Renata Poživilová, MVDr. Jana Matoušková a MVDr. Barbora Šturcová-Brázdová, kteří se podíleli i na prováděných specializovaných vyšetření v rámci preventivní a léčebné činnosti – RTG, sono vyšetření, parazitologické, biochemické a hematologické vyšetření. V rámci akreditovaných vyšetření ZOO Ústí nad Labem využívá služeb Státního veterinárního ústavu v Praze – pitvy, bakteriologie, sérologie, hygiena vody a kontrola krmiv. Jako laboratoř molekulární genetiky pro DNA vyšetření – pohlaví, PBFD, chlamydie je využívána laboratoř MVDr. Alena Hovorková – Genservice Brno. Dále spolupracujeme v oblasti biochemického, hematologického a virologického vyšetření s ústeckou humánní laboratoří Diagnostika, s.r.o. a v neposlední řadě s institutem IZW Berlin.

Na jaře roku 2006 byla provedena komisaří Evropské unie ve spolupráci s SVS ČR na našem Karanténním středisku Strádov (CZ42750020) inspekce v rámci možné pandemie a následných opatření proti ptačí chřipce, která neměla připomínek. Avšak v září v rámci pravidelného licenčního řízení nám byla pozastavena činnost zmíněného karanténního centra a nařízena opatření na základě závazného pokynu. Náklady na opětovné zprovoznění tak, aby karanténní centrum vyhovovalo všem předpisům, by přesáhlo částku 3 milionů korun. K definitivnímu rozhodnutí dojde v roce 2007, ale je málo pravděpodobné, že ZOO si bude moci takovouto investici dovolit.

V roce 2006 byla provedena unikátní operace totální endoprotézy u gepardice Jane. **(obr. 02)** Původně provedená operace kyčelní hlavice v roce 2004 metodou CKP (cerviko-kapitální endoprotézy) byla vylepšena z důvodů protruze acetabula umělou kyčelní hlavicí na tzv. totální endo-

protézu, kdy byl gepardici vyměněn kompletně celý kyčelní kloub včetně hlavice kyčelní a kyčelní jamky - acetabula. Operace byla opět provedena ve spolupráci s humánním lékařem MUDr. Vladislavem Procházkou – primářem ortopedického oddělení Městské nemocnice v Litoměřicích v nově zbudovaných aseptických sálech na veterinární klinice Live MVDr. Jiřího Vomáčky v Litoměřicích. V dnešní době je kloub stabilní a doufejme, že dojde nejen k záchraně gepardice Jane jako jedince, ale i k rozšíření počtu gepardů jejím zapojením do reprodukce, a tím dovršení našeho úsilí a snahy.

Ve spolupráci s týmem IZW Berlin jsme provedli vyšetření samce nosorožce Dana kvůli možnému využití spermatu v rámci zachování genetického materiálu a případné inseminace. Bohužel se s tímto otálelo a samec Dan jako prověřený plemeník stál bez jakékoli snahy koordinátora nečinně po skoro sedm let a po tu dobu nebyl zapojen do možné reprodukce. Vzhledem k jeho stáří (40 let) došlo již k atrofickým změnám na pohlavním aparátu a kvalitou spermatu ukazovala již jen nízkou aktivitu a vysoké procento poškozených spermií. Pokud nedojde k obnově jedinců - jak samic (jejich věk se blíží 40), tak i samce, skončí i úspěšný chov bílých nosorožců v ZOO Ústí nad Labem.

V tomto roce jsme opět monitorovali pohlavní aktivitu slonice Delhi. Teprve na sklonku roku došlo k mírnému posunu a pomocí vyšetření hormonů jsme zaznamenali začínající hormonální aktivitu a první cyklus. Zatím jsme byli nuceni odsunout případnou další inseminaci na neurčito. Samozřejmě budeme i nadále pokračovat ve vyšetřeních a pokud nám stav Delhi dovolí, tak i v projektu inseminace indického slona.

Bohužel, i v ZOO musíme řešit úhyny a úrazy chovaných jedinců. Asi největší ranou byl v prvních jarních dnech abort a následný úhyn obou našich chovaných mravenečníků velkých. O to horší zprávou pro nás byl výsledek laboratorního vyšetření, který jako příčinu úhynu označil akutní in-

toxikaci blíže neurčeným jedem. I přes snahu laboratoře identifikovat jed jsme nezjistili možný zdroj intoxikace. Zajímavým případem bylo odmítnutí žirafí matky mláďete ihned po porodu, kdy jsme přešli na umělý odchov. Bohužel, po týdnu mláďe umřelo a pitva prokázala vrozenou srdeční vadu

a mykoplasmovou infekci srdce a plic. I přes veškeré vynaložené úsilí jsme mu nedokázali pomoci, aneb jak by řekl můj předchůdce pan doktor Skalka „...asi se mu mezi námi nelíbilo...“ Takže co říci na závěr? Snad jen zbožné přání - **aby se všem u nás a mezi námi líbilo!**

Zpráva o činnosti úseku „Bornejský pavilon“

Patrik Matějů

Úsek „Bornejský pavilon“ zahrnoval na začátku roku 2006 kromě orangutanů i expozice mandrilů rýholících a veverek Prévostových a dále v blízkém okolí patero souchů klíček.

U našeho páru orangutanů bornejských jsme v letošním roce

zjistili, že je samice gravidní, což nám udělalo velkou radost, protože jsme na tuto událost již netrpělivě čekali. **(obr. 01)** Téměř pravidelně se nám dařilo odbírat moč z podlahy za účelem provedení testu gravidity. Od února bylo pozorováno, že Nuninka

brání svému pětiletému potomku Ámosovi sát z prsu. V březnu byly u samice pozorovány otoky především v okolí řitního otvoru, později otoky genitálií. V květnu bylo zjištěno zvětšení prsů a koncem června silné otoky genitálií. Nebylo pochyb o graviditě, ale pozitivní test nám vyšel až 17. července (byl použit test Clear Blue). Jednorázově jsme použili ještě testy Intima, Axiom, Clear Blue a Pliva, všechny vyšly pozitivně. Poté jsme opět průběžně používaly jen test Clear Blue s pozitivními výsledky. Od 11. prosince testy vycházely neurčitě a narození potomka očekáváme v prvních měsících příštího roku. Kromě této pozitivní události jsme v průběhu roku řešili i drobné zdravotní problémy. Našemu samci Nuňákovi se v květnu utvořil na hrdelním vaku vřed velikosti vlašského ořechu, totéž se opakovalo i v prosinci. Boláky se hojily zhruba do 14 dnů. Samec si je sám čistil, někdy mu pomáhal jeho syn Ámos. Nebylo třeba ošetřovatelského zásahu z naší strany. V průběhu celého roku jsme také prováděli pravidelný enrichment, čehož jsme využívali při jedné z našich předváděcích akcí pro návštěvníky. Novým prvkem bylo zavěšení kostky spletené z požárních hadic do vnitřní expozice. Hlavním úmyslem bylo zabavit Ámose, který už začínal rodičům „přerůstat přes hlavu“. Pubertální výrostek hračku používal jako houpačku, boxovací pytel nebo závaží, které pracně, ale vytrvale tahal na horní větvě parkosů.

Spolu s rodinkou našich orangutanů bornejských obývá pavilon i starý samec Ferda, který je křížencem obou poddruhů (druhů). Ferdu jsme se pokoušeli několikrát rozptýlit kontaktem se samičkou morčete. Ferda však nejevila zájem nebo se choval velice zdrženlivě. Když mu bylo morče přes mříž

přístrčeno, lehce se ho dotkl a následně si očichal prsty, což doprovázel odfrknutím. Pokus byl završen přímým kontaktem v ubikaci, kam Ferda chodí jen na krmení. Samec morče napadl pěstí, spíše však z úleku, když se snažilo spasil útekem právě kolem něj. Morče i Ferda tuto konfrontaci přežily bez následků.

U dalších obyvatel našeho pavilonu mandrila rýholícího (1,4) a veverek Prévostových (1,1) nedošlo k žádným změnám.

Sovice sněžní spárované v srpnu loňského roku odchovaly dvě samičky. **(obr. 02)** Byl to v historii ZOO vůbec první odchov u tohoto druhu. Jedna z nich putovala do Avesu Kladno (Sdružení pro záchranu ohrožených a handicapovaných živočichů) a druhá do ZOO Děčín. Puštíci bělaví tak jako v loňském roce odchovali jednoho samečka. Sovy pálené odchovaly tři mláďata, která putovala opět do Avesu za účelem přípravy k následné reintrodukci.

V listopadu došlo na zoologickém oddělení k určitým změnám. Na úsek orangutanů byla přidělena nová kolegyně a došlo k rozšíření našeho rajonu o další expozice - malé kočky, vlk hřivnatý, pandy a rosomák.

Samec pandy červené Sole, který je u nás od roku 2000, dostal v květnu novou samici Geenu, která pochází ze ZOO Antwerpy. **(obr. 03)** Roční samec vlka hřivnatý Hobbit byl přivezen v září ze ZOO Neuwied, kde se i narodil. K němu měla ve stejné době přibýt i samice ze ZOO Amsterdam, avšak vzhledem k podezření z výskytu TBC v amsterdamské ZOO byl transport zastaven. V letošním roce byl na dosud nevyužitém prostoru v blízkosti sovích klecí postaven zcela nový výběh pro rosomáky. Od konce prosince jej obývá téměř dvouletá samice Xala, která pochází ze ZOO Helsinky.

Zpráva o činnosti úseku „lachtani“

Luděk Touš

Zásadní událostí začátku roku byl odchod jednoho z našich dvou lachtanů – samce Maxe. Oba samci začali totiž dospívat a ukázalo se, že nemohou spolu sdílet společný bazén. Střídat je mezi venkovním a malým vnitřním bazénem bylo provozně nevyhovující, navíc Max projevoval menší ochotu učit se novým kouskům, a tak byl nabídnut jako kontaktní zvíře. Zájem o něj projevila ZOO v Madridu, ale podmínkou bylo, aby se nechal krmit z ruky i od člověka, který je s ním společně v bazénu. **(obr. 01)** Na to jsme Maxe připravili a mohl odcestovat z promrzlého Ústí do nového domova na Pyrenejský poloostrov. Podle zpráv, na které jsme netrpitlivě čekali, se na nové prostředí rychle adaptoval.

Další velká změna proběhla u páru babirus celebeských. Původní samec měl několik let na to, aby nás přesvědčil o své plemenné kvalitě, ale zklamal. Proto se přestěhoval do svého rodiště Děčína a nahradil ho kanec z Budapešti. Ten má podstatně atletičtější stavbu těla a ihned při první příležitosti předvedl to, co se od něj čekalo. Pak jsme budoucí rodiče podstrojovali a těšili se na první přírůstek. Doba odpovídající březosti pro daný druh proběhla, porod nenastal a samice zůstala jako koule. Teď podstupuje redukční dietu.

Párek vyder malých tráví na našem úseku jen teplejší část roku. V roce 2006 ukázkově pářily, takže jsme věřili tomu, že ještě v letním výběhu nebo brzy po přestěhování na zimoviště porodí. Ani tady jsme se nedočkali.

Početní změny nastaly i u plameňáků. Skupinu jsme rozšířili o devět ročních až dvouletých dorostenců ze ZOO Jihlava. Znamenali jsme i dva úhyny související patrně s adaptací na nové podmínky, takže konečný stav je jedenáct ptáků.

Přebudováním a rozšířením původního výběhu pro pekari páskované vznikl nový domov pro roztomilý pár miniaturních jelínek muntžaků malých. **(obr. 02)** Stav u serau malých zůstává prozatím nezměněn – chováme sami-

ci a samce máme příslibeného ze ZOO Vídeň.

Nevyhnuly se nám ani zdravotní problémy. Tuleního samce Junióra potrápil zánět pravého oka. Lachtan Moritz prodělal období lidských neštovic a bakteriální dermatitidu v záhybech ploutví. Byl léčen Marbocylem a antibiotiky, do vnitřního bazénu byla přidávána dezinfekce. Některé vřídky se objevily i v ústech, takže vyvolaly nechutenství. To v našem případě znamená i odvolání pravidelného cvičení, což je pro návštěvníky velice nepopulární.

Zima byla přívětivá, takže nám nepřinesla žádné nepříjemnosti v podobě zamrzlých bazénů, odpadů ani přívodů vody na jednotlivé expozice. Možná, že její mírnost měla vliv na to, že jsme se nedočkali žádné snůšky u pštrosů emu. Samice obyčejné začala snášet na přelomu roku.

Významná změna nastala i v sestavě chovatelů na našem úseku. Aby byl zajištěn provoz a neporušovala se při tom žádná nařízení zákoníku práce, přišla mezi nás chovatelka Eva Hejdková. Trochu se obávala přímého kontaktu s lachtanem a ještě víc komentovaného cvičení před návštěvníky, ale vše zvládla velice rychle a nelze jí nic vytknout.

Zpráva o činnosti úseků „pavilon šelem“, „pavilon opic“, „zimoviště“ a „odchovna papoušků“

Pavel Palička

V roce 2006 došlo k zásadní změně na postu zoologa tohoto úseku, kdy ing. Jan Landa ukončil svoje mnoholeté působení a ze ZOO Ústí n. L. odešel. Vedením úseku byl pověřen Pavel Palička, který do té doby zastával funkce vedoucího zoologického oddělení. V roce 2006 došlo také k několika personálním změnám na tomto úseku, což přispělo k určité stabilizaci v obsazení jednotlivých rajónů.

Z hlediska expozic byla nejvýznamnější událostí dokončená rekonstrukce pavilonu šelem, kde

nově vznikla expozice levhartů sněžných a stavba nového pavilonu gepardů v horní části ZOO. V rámci rekonstrukce pavilonu šelem došlo také k úpravě expozice malajských medvědů a pro sezónu 2007 je připraven takřka nový venkovní výběh.

Z přírůstků v roce 2006 byl asi nejvýznamnější odchov samičky levharta mandžuského, který vzbudil zaslouženou pozornost i odborníků. **(obr. 01)** Sami jsme ani takový úspěch nečekali, neboť samička Kiara se v naší ZOO narodila pražskému páru, který

jsme ubytovali při velkých povodních 2002. Tento rodičovský pár jsme posléze do ZOO Praha vrátili a mladou samičku si nechali. V rámci programu EEP nám byl doporučen samec Rusher ze ZOO Thrigby Hall v Anglii. V červnu 2005 jsme jej přivezli a začaly pokusy o sblížení s naší Kiarou. Rusher byl poněkud vystresovaný změnou prostředí, kdy se dostal do úplně jiného typu chovného zařízení. Jeho adaptace byla velmi pomalá a trvalo několik měsíců než se zklidnil. Ani k samičce Kiaře se nechoval právě galantně a tak jsme doufali, že ho zlomí až říje jeho družky. Tak se také stalo a Rusher Kiaru napáčil. Nedělali jsme si velké naděje, že po prvním páření dojde k zabřeznutí, ale Kiara nás velmi překvapila a za tři měsíce v doupěti porodila a překvapivě vzorně se o mládě starala. Na prvníčku předvedla skvělou péči a malou Kailu zdárně odchovala.

Z nově dovezených zvířat nejvíce pozornosti vzbudil pár levhartů sněžných, s kterým počítáme do budoucího chovu, neboť se jedná o mladá perspektivní zvířata. Samec Makan přišel ze ZOO Plzeň. Koordinátorovi levhartů sněžných se velice líbila námi připravená expozice pro tyto překrásné kočky, a tak do našeho chovu doporučil mladou samičku ze ZOO Norimberk.

Na odchovně papoušků jsme pokračovali ve snaze zkompletovat chovné páry a vytvořit dobré podmínky pro případné odchovy. U arů vojenských se podařil odchov dvou mláďat, čímž jsme se dostali k celkovému počtu pět odchovů za poslední dva roky. To je u těchto vzácných arů mimořádný úspěch. Poprvé se nám

podalil i odchov u arů ararauna, kteří po loňských neplodných snůškách konečně odchovali tři mláďata. **(obr. 02)** Po delších problémech s odchovem mláďat, která vždy zahynula, se povedl i odchov dvou papoušků konžských. V roce 2006 jsme ještě stihli odchovat jedno mládě kakadu Goffinova a jedno mládě papouška žako.

Velkou událostí byl pro nás také příchod samečka ary arakangy ze ZOO Ostrava. Tímto jsme rozšířili počet druhů arů na čtyři a intenzivně sháníme samičku pro dopárování. Rádi bychom se pokusili o chov těchto vzácných papoušků, které jsme v naší ZOO zatím nechovali.

Na pavilonu opic se narodilo osvědčené samičce gibona černého další mládě a celá chovná skupina se utěšeně rozrůstá. Dále se podařily i odchovy u langura jávského a makaka kápového. Na tomto úseku nás čeká ještě hodně koncepční práce, neboť je potřeba některé druhy omezit a ostatním nabídnout poněkud kvalitnější prostory pro jejich chov.

Zpráva o činnosti úseku „pavilon exotária“

Zdenka Nyáriová

Pavilon exotária se dělí na oddělení plazů, ryb, žab a drobných savců. I letos jsme měli velikou radost z mnoha chovatelských úspěchů, trochu starostí s přesuny a malinko smutku z několika úhybnů.

Oddělení plazů se věnuje zkušená a velmi pečlivá chovatelka Dagmar Toušová, která svým svěřencům dokonale propadla. Snaží se vytvořit v rámci možností co nejpřírozenější podmínky. Nejlépe se to daří u agam vodních, které sdílejí svou expozici spolu se zebříčkami, rýžovníky a želvami zubatými. **(obr. 01)** V expozici, která je z velké části osázena živými rostlinami a doplněna umělými, je z poloviny pískový substrát a na druhé půlce borka. Pod pískem je umístěn vyhřívací kámen. Bazének je dostatečně hluboký, prostorově zabírá jednu čtvrtinu expozice. Voda se mění obden, napouští se teplá. Udržuje se správná vlhkost, teplota i světelné podmínky. Vše se podařilo nastavit tak, že snůšky agam se ponechaly v expozici a 24. února se vyklubalo pět mláďat a 25. srpna se vylíhlo dalších osm mláďat. Mláďata byla odchycena a krmena v menších prostorách, kde mohla lépe chytat živou potravu. Devět mladých jsme si nechali pro obnovení chovu. Samec agamy byl několikrát spatřen, jak chytí a pozřel čerstvě vylíhlé mládě zebříčky, většinou se jednalo o slabé jedince. Každoročně se líhne asi 30 zebříček. V této expozici se také podařil již několikátý odchov želvy zubaté. Z pěti vajec se zde 30. září vylíhlo jedno mládě, ostatní vejce byla neoplozená. Dvěma pářům hroznýšovců kubánských se narodilo dohromady pět mláďat. Další porod je očekáván. Tyto plazy od nás odebírá Univerzita Karlova, která vede genetický výzkum tohoto druhu. Jsou to zvířata

poměrně vzácná, jejich dovoz je zakázán, a protože umělý odchov není schopný pokrýt jejich úbytek v chovech, v Evropě jich ubývá. Další naší snahou je odchov kajmanů zakrslých, u nichž se bohužel dlouhou dobu nedařilo udržet minimální hloubku bazénu, která je potřebná pro páření. Dnes je již bazén plně funkční a my čekáme, jak se kajmani projeví. Další chovanci – krajty – dosáhli úctyhodných rozměrů – 5 m a 41 kg, 4,6 m a 35 kg, 3,9 m a 27 kg. U ná-

vylíhlých 18. srpna. Chov korálovek byl 12. září rozšířen o korálovky mexické. Leguáni kubánští jsou v chovu zastoupeni jedním samcem a dvěma samicemi. Často tedy probíhají souboje samic o přízeň samce, pouze však v mezích zastrašování.

Specialistou v oddělení ryb a žabek je Larisa Sarmientosová. I když akvária slouží nepřetržitě třicet let a technicky se v obsluze nic nezměnilo, daří se jí nádrže udržovat jak expozičně, tak chovatel-

vštevňníků vzbuzují patřičný obdiv. Menší problémy nastávají při lovu živé potraviny, protože se pro své velké rozměry ve výběhu střetávají a navzájem se pokoušou. U želvy uhlířských se musela celá expozice přebudovat, neboť v ní sdílí sedm dospělých jedinců a osm mláďat. Kvůli konkurenci ze strany dospělých musely být pro mladé želvy vybudovány úkryty a zvláštní krmicí místa. U malé, zato velmi atraktivní korálovky sedlaté jsme dosáhli odchovu deseti jedinců

sky na slušné úrovni. Na odchovy ryb nejsme zaměřeni, ale i přesto se daří odchovávat několik druhů afrických cichlid. Zoologická zahrada počítá s přestavbou akvárií tak, aby vhodně doplňovaly protější expozice s plazy. Příznivější situace je v oddělení žabek, kde rozmnožujeme několik druhů, převážně dendrobátek. Množení žab je založeno na trpělivosti a preciznosti v dodržování rozhodujících faktorů jako jsou teplota, vlhkost a osvětlení, tak, aby se co nejvíce

shodovaly s podmínkami přirozeného biotopu. V tomto Larisa sklízí velký úspěch. Unikátní odchov se podařil u druhu *Phylllobates terribilis*, kdy se podařilo odchovat pět mladých žabek. **(obr. 02)** Poslední snůšku vajíček žabka ukryla tak, že ji chovatelka nenašla a všimla si až pulců, které samec přenášel na zádech do misky s vodou. Péče o vajíčka i pulce je titěrná, stejně jako krmení malých žabek. Pro případ výpadku dodávky krmného hmyzu máme založen vlastní chov. Bohužel, v období přestavby topného systému pavilonu exotária jsme zažili i velmi smutnou událost. Z důvodu prací se musela všechna terária přestěhovat do náhradních prostor, kde nebylo možno udržovat stálou teplotu ani vlhkost, navíc při zkušebním provozu topení několikrát vypadlo. V důsledku toho uhynuly všechny parosničky rajské s výjimkou jediné samice. Jako jediné ZOO v České republice se nám dařilo tyto žáby rozmnožovat a doufáme tedy, že se nám chov podaří opět obnovit, i když to bude velmi náročné. Nutno dodat, že expozice žabek je návštěvníky velmi vyhledávaná.

V horní části pavilonu se nachází oddělení drápkatých opiček, lenochodů, lemuruů a malých šelem. Úsek drápkatých opiček, který má na starost dlouholetá chovatelka Lenka Holubová, zaznamenal

poslední dobou největší změny. V březnu jsme ubikaci obsadili nepříbuzným párem mladých tamarínů pinčích, ke kterým záhy přibyla samička z Izraele. **(obr. 03)** První samice pochází ze ZOO Liberec, kde jako malá utrpěla úraz pánve a byla uměle dokrmována. Úraz se projevil i na celkové pohyblivosti a konstituci. Když se mladá trojice zharmonizovala, zkusili jsme přidat pár hodně starých tamarínů. Předpokládali jsme, že tato stará a málo pohyblivá dvojice nebude mladou skupinu ohrožovat, ale opak byl pravdou. Stará samice mladou „Arabku“ přímo šikanovala a zahнала ji na zem, kde žila střídavě v několika úkrytech. Starý pár jsme proto museli přemístit do expozice k lenochodům. U tamarínů žlutorukých jsme měli mladý pár, který v době budování, bouchání, řezání a vrtání úspěšně přivedl na svět své první mládě. I u této samičky panovaly z porodu obavy, neboť měla vývojovou vadu spočívající ve snížené hybnosti pánevních končetin. Porod a následný odchov však proběhly bez komplikací. Po půl roce jsme k nim přidali samici aguti středoamerické

kého s již odrostlejšími mládětem. Ačkoli jsme dříve tyto dva druhy chovali společně, tato samice tamarína začala na aguti útočit, až došlo ke rvačce s následnými zraněními na obou stranách. Samec tamarína se boje neúčastnil. Aguti byli přemístěni a ve skupině opiček zavládl klid. Zranění byla pouze drobná, samička si je hojila olizováním, kam si nedosáhla, pomáhala jí mládě (též samice). Třetí skupina drápkatých opiček je tvořena lívčky zlatými a kosmany zakrslými. Pár lívčků se přes veškeré úsilí nedaří rozmnožit. Samička měla implantát, který měl po pěti letech přestat působit. Máme podezření, že jí ovlivnil hormonální hladinu natolik, že stále nemůže přijít do říje, přestože implantát nebyl na RTG nalezen. Se samečkem si ihned padli do oka, spí spolu v jedné budce a probírají si srst, ale po sexuální stránce o ní samec nejeví zájem. Z kosmanů nám zůstal otec s dcerou, dlouho se nám ovšem nedařilo sehnat samici stejného poddruhu. Nakonec se to podařilo výměnou

samic a nový párek se sžíval celý měsíc. V další ubikaci máme rodinu lenochodů spolu s leguánem zeleným. Lenochodi mají již čtvrté mládě, je to samička, kterou bychom chtěli nechat co nejdéle u rodičů. Předchozí mláďata jsme ve stáří jednoho roku přestěhovali do samostatné ubikace, kde se bez většího stresu aklimatizovala a bez potíží přijímala potravu. Zde mláďata strávila dva měsíce a poté putovala do jiných zahrad, odkud nám přibližně do roka přišly zprávy o úhynech všech tří mláďat. Do budoucna bychom chtěli rozšířit skupinu o další chovnou samici, neboť máme dostatečně velké vnitřní i venkovní prostory. S leguány máme špatné zkušenosti. Důvodem je, že se k nám dostávají jako dospělí jedinci ze soukromých chovů a většinou špatně snášejí změnu prostředí i stravy. Vzhledem k častým úhyňům jsme od jejich chovu upustili.

A nakonec můj úsek. Stručně řečeno – půlka mých svěřenců se množit nechce a druhá půlka nesmí. Od koordinátorů chovů

přišla doporučení nemnožit fosy a lemury vari (červenou i bílou formu). Lemury kata se nám ve složení skupiny 2,2 množit nedaří. Starý samec nepustí mladého k samicím, ale sám nepáří. Budeme hledat další samice, abychom nabourali hierarchii ve skupině. Předtím se ovšem ještě pokusíme rozdělit lemury na jeden den říje v rámci venkovní a vnitřní ubikace. Surikaty a mangusty jsou letité zbytky kolonií a natolik příbuzní jedinci, že se již nepáří. Podobným problémem jsou kaloni, kteří jsou u nás už dvacet let a nikdo přesně neví, jak jsou staří, protože se neznají ani nečipovali. **(obr. 04)** Ze sedmi zvířat jsou dvě samice, ale rodí pouze jedna. Dvě mláďata zemřela v den odstavu, byl jim měsíc a při pitvě se žádný důvod nezjistil. Třetí mládě bylo včas podchyceno a hned po odstavu týden dokrmováno. Je zdravé, ale je to sameček a samičky se nám nedaří sehnat. Největší událostí na mém úseku je vypouštění lemurů na volno, ale to je rozepsáno v samostatném příspěvku.

Zpráva o činnosti úseku „kopytníci“

Ing. Pavel Král

Na úseku kopytníků jsme se jako každý rok dočkali narození mláďat u několika vzácných druhů, došlo i k výměně zvířat a doplnění chovných skupin.

V chovu zeber Hartmannové,

něho hřebce - dosavadní hřebec Matt, původem ze ZOO Bojnice odešel do polské Wroclavi, k nám byl dovezen geneticky cennější hřebec Balduin z rakouského Herbersteinu. Druhou změnou, ke kte-

novém výběhu (za nepříznivého počasí) bez zavírání stáda. Došlo také k narození 88. a 89. mláďete v historii chovu v naší ZOO (**obr. 01**) - klisnám Kole a Unitě se narodili dva hřebčiči.

U oslů somálských jsme také, podobně jako u zeber, poprvé přistoupili k ponechání celého stáda v letních měsících venku. U obou druhů se to setkalo s pozitivním účinkem, došlo ke zlepšení kondice a zdravotního stavu zvířat. Také zde se narodil hřebček starší klisně Axe, celkově 18. mláďe tohoto vzácného poddruhu v naší ZOO. V počtu narozených mláďat se řadíme mezi přední světové ZOO.

Bohužel se nám nevydařily očekávané odchovy u dvou vzácných druhů - žirafy Rothschildovy a jelena bělohubého. Od samice žirafy Etny, původem z královédvorského chovu, jsme čekali její první mláďe. Porod i přes naši obavu proběhl bez komplikací a po třech hodinách byla na světě asi 190 cm vysoká samička. Přesto, že byl po porodu zajištěn dostatečný klid, mláďe nezačalo od matky pít a my jsme museli přistoupit k umělému odchovu. Ten je z chovatelského hlediska vždy problémový, neboť přes veškerou snahu chovatelů a veterinárního lékaře může skončit neúspěchem. Tak se také stalo a mláďe po třech dnech, kdy bylo napájeno kravským mlezivem v intervalu dvou hodin, uhynulo. Pozitivní věc byla, že se podařilo zapojit poprvé v historii do chovu i druhou samici.

U jelenů bělohubých jsme kromě naší jediné rodící samice Sofie očekávali první porod i u samice narozené v roce 2003 (naše první odchované mláďe). Obě samice porodily skoro současně, samečky, ale ani jedna ho neodchovala. Protože jelen bělohubý žije v drsném klimatu vysokohorského prostředí východní části Tibetu,

kde chováme jednu z největších skupin na světě a chov má v naší ZOO více jak 30ti letou tradici, se stalo několik významných změn. Především jsme vyměnili plemen-

ré jsme přistoupili, bylo ponechání celého stáda v období od května do října venku i přes noc. Krmení a pravidelný úklid byl prováděn jak na travnatém, tak na šotoli-

myslíme si, že se na těchto nezdařených odchovech podílela nezvykle vysoká červenová teplota. U dalších asijských jelenů, siky vietnamského, se nám podařilo odchovat jednu mladou samičku, která obohatí v následujícím roce jinou chovnou skupinu.

Po letech došlo k velkým změnám u velbloudů dvouhrbých. Byly k nám dovezeny dvě tříleté samice, pojmenované Kara a Kuma, **(obr. 02)** původem z Kazachstánu, čímž jsme rozšířili počet chovných samic na čtyři. Po 18 letech uhynul chovný samec Kraken, za kterého jsme dovezli asi 10ti letého samce Chorchoje. Celé stádo i s dospělým samcem bylo většinu roku v travnatém výběhu, letos poprvé zůstalo přes noc venku i v zimním období, kde

zvířatům sloužil k úkrytu pouze jednoduchý přístřešek. Také tato změna se osvědčila, což se projevilo na zlepšené kondici zvířat a úbytku průjmových onemocnění. V tomto roce se nám narodilo jedno mládě od samice Fatimy, byl to sameček, který v druhé polovině roku odešel do jiného chovu.

Dlouho připravovanou akci jsme uskutečnili u nosorožců tuponosých. Celou akci prováděl berlínský tým IZW ve spolupráci s MV-Dr. Poživilem. Byl proveden odběr a laboratorní vyšetření spermatu spojené s uspáním samce Dana. Vyšetření ukázala, že Dan přes svůj věk 40ti let je zčásti plodný. Odebrané sperma bylo zamraženo a bude zachováno jako genetický materiál.

Z významných změn u antilop bych jmenoval především narození cenné samičky u vodušek jelenovitých, dvou mláďat u antilop jeleních a dovoz chovného samce u vodušek červených.

Zpráva o činnosti úseku „pavilon slonů“

Jan Javůrek, Petr Kiebel

Vše, co se v roce 2006 stalo na pavilonu slonů, si pro zjednodušení shrneme do několika bodů.

Zdravotní stav slonic

Vzhledem k neuspokojivému stavu nehtů jsme přistoupili k jejich zabrušování pomocí rotační brusky (tzv. flexy) se speciálními kotouči. V součinnosti s tímto jsme po konzultaci s veterinárním lékařem nasadili přípravek Nutrihorse, jež obsahuje vitamín H

a biotin podporující růst nehtů a začali jsme používat kopytní masť s vavřínovým olejem, což se nám velice osvědčilo. Bohužel se ale do druhého nehtu na obou předních končetinách dostala po přílišném zbrúšení infekce, se kterou se potýkáme dodnes. Co se týče zdravotního stavu slonice Delhi, respektive stavu jejích reprodukčních orgánů, přijel 21.6. tým specialistů z IZW Berlín provést sonografické vyšetření. Bohužel, ultrazvuk společně s pravidelnými

mi odběry krve ukázal, že Delhi nemá pravidelný cyklus a že v její děloze se nachází větší množství číré tekutiny. Po domluvě s lékaři s IZW byl podán injekčně oxytocin a posléze se objednaly léky. Tyto ale nebyly určeny pro indické slony, a tudíž nemohly být aplikovány.

Enrichment

Pro zabavení našich slonic a zřízení přístupu k potravě v době pobytu ve stáji a ve výběhu jsme si nechali vyrobit několik „hraček“ (míč z hadic, zmrzlík apod.). **(obr. 01)** Díky daru místního pivovaru jsme získali nerezový sud, který naše údržba upravila tak, že do něj vyvrtala několik děr o průměru cca 2-4 cm. Sud plníme drobně nakrájenou zeleninou či granulami a zavěšujeme ho do výběhu. K témuž účelu slouží i rotační umělohmotný barel, který se zavěšuje pod slunečník ve výběhu. Dále jsme získali několik papírových trubek od koberců, které jsme též plnili trávou, senem, ovocem a zeleninou. Díky spolupráci s ošetřovateli ze Zoo Praha jsme také dostali gumovou kouli, která je ideální na hraní ve stáji. Naše zkušenosti a poznatky v oblasti enrichmentu jsme úspěšně prezentovali na mezinárodním sloním workshopu EEKMA ve Dvoře Králové nad Labem.

Technika

Díky účelové dotaci z Ministerstva životního prostředí jsme mohli realizovat nové ozvučení cvičení slonů, rozšířit kamerový systém i na výběh a v neposlední řadě poskytnout návštěvníkům lepší informace o slonech pomocí plazmové televize, která byla zavěšena do prostoru pro návštěvníky a na kterou se promítají filmy, případně záběry přímo z výběhu v době, kdy sloni nejsou v pavilonu. V první třetině roku též proběhla generální oprava hydraulických

sloupů, výměna těsnících kroužků a lůžek uložení. Vzhledem k tomu, že jsme chtěli oživit větší z voliér u návštěvníků malými papoušky, museli jsme provést zpevnění stávajících strun v expozici.

Ptačí expozice na pavilonu

Pravidelně po celý rok probíhalo hnízdění u křepelk korunkatých a korunáčů vějířovitých. Křepelčí vajíčka však nebyla ani v jednom případě opložena a u korunáčů byla ve vejcích indikována infekce. V jednom případě jsme ji úspěšně přeléčili, vejce se v inkubátoru vyvinulo a vylíhlé mládě bylo umístěno do děčínské Zoo pod holuby domácí. Bohužel, mládě po několika dnech uhynulo. Dne 14.12. byla ve voliére nalezena uhynulá majna Rothschildova. Po pitvě byla stanovena jako příčina úmrtí bakteriální infekce.

Ostatní

V rámci Ekofestu (20.4.), který probíhal v Litoměřicích, jsme přednesli problematiku chovu slonů v zajetí a jejich rozmnožování. Dne 2.6. proběhla poprvé v naší ZOO „Noc snů“, což je akce týkající se handicapovaných dětí a dětí z ústavů pro postižené. **(obr. 02)** Malým návštěvníkům bylo umožněno pomazlit se se slony a vidět zázemí slonince.

Vzhledem ke snaze vedení zoologické zahrady o rozšíření stávajícího chovu slonů jsme 6.8. přivítali vzácnou vládní návštěvu ze Srí Lanky. Jednalo se o náměstkyni ministerstva životního prostředí a zdravotnictví. Pevně věříme že se hostům u nás líbilo.

Výživa a krmení

Pavel Palička

V rozpočtu ZOO Ústí nad Labem byla na krmení zvířat pro rok 2006 vyčleněna částka 2 305 000,- Kč. Oproti roku 2005 se jedná o částku nižší o 430 000,- Kč, vzhledem ke skutečné spotřebě za rok 2005, která činila 2 267 270,- Kč. Spotřeba v roce 2005 tak činila 82,90% plánovaných nákladů.

Skutečné náklady na krmivo v roce 2006 činily 2 388 488,- Kč. Celková spotřeba krmiv tak přesáhla o 83 488,- Kč plánované náklady, vyjádřeno procentuálně dosáhla 103,6 %. Navýšení jednoznačně odpovídá nové skladbě zvířat v naší ZOO. Po dokončení rekonstrukce pavilonu šelem se navýšil počet chovaných velkých koček, a to se samozřejmě muselo odrazit ve větší spotřebě masa. **(obr. 01)**

Největší položku v nákladech na krmení tvoří spotřeba masa, kdy hovězího se spotřebovalo 14.395 kg (proti roku 2005 o 2.267 kg více), v ceně 347 270,- Kč. Zvýšila se i spotřeba kuřecího masa, která dosáhla 3.092 kg, v ceně 64 788,- Kč (proti roku 2005 o 1.244 kg

více). Také králíčího masa se spotřebovalo více, celkem 1.218 kg (proti roku 2005 o 451 kg), v ceně 65 772,- Kč. Celkem se spotřebovalo 18.705 kg masitého krmení, v peněžním vyjádření se jedná

o částku 477 830,- Kč. Druhou nejdražší komoditou jsou banány, kterých jsme spotřebovali 9.039 kg (proti roku 2005 je to o 263 kg méně) v ceně 241 413,- Kč. Třetí nejdražším krmivem je stejně jako v roce 2005 krmení lachtanů a tuleňů, kde jsme spotřebovali 5.000 kg sledů v ceně 120 014,- Kč a 1.095 kg makrel v ceně 45 990,- Kč. Celkové náklady na krmení ploutvonožců dosáhly 166 004,- Kč (v roce 2005 to bylo 172 932,- Kč). Úspora v celkových nákladech je

se vzhledem k finanční náročnosti (plat chovatele a náklady na energii) rozhodli krmný hmyz nakupovat od dodavatelů. Jedná se o systém, který uplatňují i ostatní zoologické zahrady. Z dalších druhů krmiv uvádím jen výčet některých dražších položek.

Sena jsme v roce 2006 spotřebovali 1.632 q, z toho bylo 295 q vlastní produkce. Zelené píče jsme z vlastní produkce zkrmlili 615 q. Krmné směsi pro žirafy jsme spotřebovali 9.387 kg, v ceně 99 502,- Kč. Krmné řepy jsme nakoupili 24.839 kg v ceně 25 976,- Kč. Pomerančů a mandarinek jsme zkrmlili celkem 3.556 kg v ceně 63 064,- Kč. Vajíček jsme spotřebovali 29.936 ks, což je o 4.916 ks více než v roce 2005. To je výčet nejzajímavějších položek v nákladech na krmení. Ostatní položky se pohybují většinou v řádech tisíců a zásadně tak neovlivňují množství peněz vynaložených na krmení, jako např. granule pro želvy. **(obr. 02)** Velkou úsporou nám také přináší spolupráce s obchodním domem Carrefour - Tesco a nově také s Hypernovou, které nám poskytují velké množství potravin, u kterých se blíží konec záruční doby.

Provoz krmivářského úseku zajišťují 2 pracovníci.

dána skutečností, že v průběhu roku 2006 došlo k přesunu jednoho lachtana do ZOO Madrid.

Velmi významnou položkou je nákup krmného hmyzu. Po ekonomických propočtech jsme

Otevřený výběh pro lemury vari

Ing. Petra Padalíková

V průběhu roku 2006 se nám podařilo zrealizovat netradiční projekt otevřeného výběhu (tj. výběhu bez výrazných bariér mezi zvířaty a návštěvníky) pro lemury vari. Původní vize tohoto projektu počítala s využitím mohutného solitérního dubu v blízkosti pavilonu exotária, lemuři sem měli být umístěni pouze na dobu letní sezóny. Nakonec jsme se rozhodli propojit dub uzavřeným koridorem s jednou z expozic v exotáriu tak, aby zde mohli lemuři pobývat celoročně. Vnitřní ubikace vznikla přebudováním původní rohové expozice pro mangusty žíhané v prvním patře pavilonu. Na tuto ubikaci byl napojen devět metrů dlouhý pletivový tunel. Východ z tunelu byl opatřen pletivovým elektrickým límcem, který měl zvířatům bránit v úniku mimo prostor tunelu. Tunel dále pokračoval dřevěnou lávkou ústící v koruně dubu. Lávka byla ve výšce cca 4m nad prostorem cesty pro návštěvníky. Tato výška se nám jevila dostačující k tomu, aby se lemuři neodvažovali seskočit na tvrdou dlažbu. Dub byl prořezán a některé větve byly zakráčeny tak, aby vzdálenost od okolních stromů byla dostatečná. Prostor v okolí dubu byl ohrazen dřevěným plůtkem cca 80cm vysokým s třemi řadami elektrického ohradníku. Dub byl také doplněn konopnými lany a několika dřevěnými lávkami pro snadnější pohyb mezi jednotlivými větvemi.

Expozice se stala domovem šestice subadultních lemurů vari ve složení 2,2 vari černobílý (*Varecia v.variegata*) (**obr. 01**) a 0,2 vari červený (*Varecia rubra*). Všechna tato zvířata byla odchována v naší ZOO v roce 2005, u černobílých lemurů se dokonce jednalo o první úspěšný odchov naší uměle odchované samice. Skupinu jsme sestavili ihned po odstavu v průběhu měsíce ledna, všem samicím byla apli-

kována dočasná antikoncepce. Zpočátku se červenobílí lemuři chovali k oběma červeným samicím dominantně, ale po čase se skupina szila. Do nové vnitřní ubikace jsme lemury přesunuli týden před vypouštěním do venkovního výběhu. Vypuštění lemurů bylo naplánováno na 1. dubna, tj. na slavnostní zahájení letní otvírací sezóny. Ve stanovený den se tak před pavilonem shromáždilo velké množství návštěvníků.

Do vnitřní ubikace bylo po vzoru pražských kolegů instalován elektrický ohradník z červenobílou výstražnou páskou tak, aby se lemuři měli možnost seznámit se s účinky elektrického ohradníku a zároveň si spojit negativní vjemy s výstražnou barvou pásky. Touto páskou byl poté označen elektrický ohradník na plotě venkovního výběhu. Pletivový tunel byl prodloužen i nad cestu a ústil tak přímo v koruně dubu. (**obr. 02**)

Po otevření šubru se první do neznámého prostoru tunelu přesunuli dva z černobílých lemurů. K naší velké lítosti se však na dub nedostali, neboť hned po opuštění tunelu seskočili z dřevěné lávky na zem do křovinatého porostu lemujícího cestu. Zmatené lemury se nám podařilo odchytit a vrátit do vnitřní ubikace. Počáteční neúspěch jsme přičítali zejména neklidné atmosféře v okolí pavilonu při slavnostním vypouštění, a proto jsme přístup do tunelu pro tento den uzavřeli. Následující dny jsme provedli několik úprav.

K dalšímu vypuštění jsme přistoupili o měsíc později (11.5.). Tentokrát se lemuři bezpečně dostali až do koruny stromu, ale dva z nich překonali elektrický límec a po vnější straně tunelu se vrátili do vnitřní ubikace. Tato zvířata byla odchycena a vrácena zpět. Přibližně po jedné hodině hry v koruně stromu se dva lemuři spontánně vrátili tunelem zpět do vnitřní ubikace, zde začali svolávat zbytek lemurů na stromě a ti se začali přesunovat směrem k vnitřní ubikaci. Dva z nich však nenalezli cestu do tunelu a od-

hodlali se ke skoku z krajní větve cca v devítimetrové výšce přímo na cestu před pavilonem. Měli jsme možnost pozorovat velmi efektní techniku skoku, kdy lemuři doširoka roztáhli všechny končetiny a po jakémsi plachtění měkce dopadli na dlažbu před pavilonem.

Následující den jsme vyměnili pletivový límec za plexisklový s elektrickým ohradníkem. Lemuři byli vypuštěni hned ráno a na dubu setrvali celý den a plně respektovali elektrický ohradník na oplocení výběhu. V odpoledních hodinách došlo k úniku jednoho červeného lemura, lemur se pohyboval v okolí expozice. Zvíře bylo evidentně stresováno a jevílo snahu se vrátit zpět. Poslední kontrola proběhla ve večerních hodinách. Červeného lemura jsme

nalezli spícího pod tisovým keřem v blízkosti výběhu. Zvíře jsme odchytli a vrátili zpět.

Krmným režimem jsme se snažili upravit délku pobytu lemuru na stromě. Větší část krmné dávky jsme předkládali před uzavíráním pavilonu. Zvířata se ochotně za potravou přesunovala a na noc se jim přístup do venkovního výběhu uzavíral. V průběhu dne docházelo k občasným útekům červeného lemura, ale vždy se po čase vracel zpět. Dne 18.5. se v ranních hodinách ztratila jedna s červených samic. Druhý den bylo toto zvíře odchyceno cca 300 metrů od areálu ZOO v blízkosti rušné křižovatky. Následující den došlo k jeho opětovnému úniku. Zvíře se nám ve spolupráci s Městskou policií podařilo odchytit až pátý den po jeho úniku. Tohoto lemura jsme již do skupiny nevrátili a oddělili jej do zázemí. Pravděpodobnou příčinou útěků tohoto lemura bylo agresivní vyhánění jednou z černobílých samic.

Následujících 14 dní probíhalo téměř idylicky a lemuři bez problémů pobývali ve venkovním výběhu. **(obr. 03)** Dne 8.6. došlo k útěku celé skupiny mimo prostor výběhu. Lemuři překonali hranice výběhu mohutným skokem z dubu na okolní stromy. Pokus o zahnání byl neúspěšný, ale lemuři se večer vrátili sami do vnitřní ubikace. Od tohoto dne lemuři nekontrolovaně opouštěli prostor výběhu a volně se pohybovali po celém areálu ZOO. V tuto chvíli jsme re-

zignovali na jakékoliv snahy udržet je uvnitř výběhu.

Lemuři ke svým aktivitám využívali zejména zalesněnou část ZOO. Hlavní zalesněný koridor tvoří údolí táhnoucí se napříč celou ZOO. Toto údolí přímo sousedí s pavilonem exotária. Lemuři se tímto koridorem přesunovali a navštěvovali sousedící výběhy ostatních chovaných druhů. Velké problémy jsme měli například u zeber Hartmannové. V blízkosti jejich výběhu dozrávaly bezinkové keře a lemuři je s oblibou navštěvovali. Zebry byly hlučnými projevy a pohybem lemuru stresovány a docházelo k panickým nárazům na hrazení výběhu. Další oblíbenou destinací na toulkách

po areálu zoo byli stánky s občerstvením a také restaurace Koliba v horní části ZOO. Zde lemuři konzumovali zbytky pokrmů po hostech. Negativním jevem bylo také navštěvování odpadkových košů v areálu celé ZOO. **(obr. 04)** Zdravotní komplikace vyplývající z těchto potravních aktivit nebyly kupodivu žádné.

Denní režim lemuru podléhal určitému rytmu. Noc trávili lemuři většinou v korunách stromů v údolí, pravidelně se však v dopoledních hodinách vraceli do blízkosti exotária. Toto chování jsme stimulovali předkládáním atraktivního krmiva do vnitřní ubikace. V blízkosti pavilonu se také slunili a odpočívali. Každý den

jsme tak mohli provést vizuální kontrolu zdravotního stavu zvířat. Při odpočinku se nám také dařilo provádět některé drobnější veterinární zákroky.

Volně se pohybující lemuři se stali velkou atrakcí pro návštěvníky. **(obr. 05)** Bohužel jsme nebyli schopni zabránit přímému kontaktu návštěvníků se zvířaty, návštěvníci jim přes zákazy předkládali různé „pochoutky“ a snažili se s nimi přímo kontaktovat. V průběhu celého období však nedošlo k žádnému vážnějšímu incidentu. Větší problémy měli jen návštěvníci s dětskými kočárky. Lemuři velmi rychle zjistili, že po důkladném prošacování kočárku naleznou vždy nějaký ten pamlsek. Nevy-

hnuli jsme se proto panickým reakcím některých maminek.

Zlomovým okamžikem lemuřího projektu se stal dovoz mladého vlka hřivnatého do expozice v blízkosti pavilonu exotária. Předcházejícím obyvatelem tohoto výběhu byla uměle odchovaná gepardí samice zotavující se zde po operaci kyčelního kloubu. Několikrát jsme pozorovali, že lemuři navštívili její výběh, ale gepardice na ně nijak nereagovala. Vpuštění vlka do venkovního výběhu se stalo osudným pro červenou samici a jednu ze samic varí černobílého. Obě zvířata byla nalezena ve výběhu vlka zakousnutá. Zbytek skupiny seděl na plotě výběhu a hlasitě vokalizoval. Zvířata se nám podařilo odchytit a zavřít do vnitřní expozice. Od tohoto dne jsme zbytek skupiny již ven nepustili.

Závěrem lze konstatovat, že lemuří projekt byl pro nás velmi cen-

nou zkušeností. Zvířata nás opět přesvědčila, že nejsme schopni předvádět, jak se zachovají a vždy nás něčím překvapí. Ukázalo se, že lemur vari je naprosto nevhodným druhem pro otevřený výběh tohoto typu (tj. výběh využívající jako bariéru pouze elektrický ohradník). Většina ostatních zoologických zahrad využívá ve svých expozicích pro lemury vari vodní příkop, který zvířata většinou plně respektují. V našich podmínkách nejsme schopni tento způsob realizovat, a proto budeme pro příští sezónu hledat vhodnější živočišný druh pro stávající výběh. Pozitivní je, že na této skupině lemurů byly zpracovány dvě odborné práce, což jistě přispělo k vědeckému poznání tohoto druhu.

Koncepci volně se pohybujících primátů lze doporučit do zahrady, kde lze vyčlenit a neprodyšně ohraničit určitý prostor, kde by se zvířata mohla bezpečně pohy-

bovat. Z hlediska zvířat samotných hodnotím tento způsob chovu i přes veškerá rizika jako pozitivní. Lemuři se celou dobu těšili dobremu zdraví a evidentně i životní pohodě. Lemur vari je vhodným druhem jednak z hlediska bezpečnosti návštěvníků i z hlediska nadbytku expozičních jedinců v rámci Evropského chovného programu.

Nová expozice levhartů sněžných

Pavel Palička

V průběhu roku 2005 probíhala v naší ZOO celková rekonstrukce pavilonu šelem, dokončena byla v roce 2006. Do zahrady se tak mohly vrátit druhy, které poslední dobou návštěvníkům velmi chyběly, jako např. lev a tygr. U návštěvníků to samozřejmě vzbudilo kladný ohlas, neboť velké šelmy v naší ZOO do té doby v podstatě chyběly.

Při plánování budoucího obsazení pavilonu šelem se nabízel otázka, co udělat s bývalou expozicí hrošíků liberijských, která se nacházela na severní straně pavilonu. V původním projektu zde byla plánována expozice gepardů, ale všem znalcům chovu kočkovitých šelem bylo jasné, že se jedná o naprosto nevhodné místo pro tyto nejrychlejší savce. Výběh je poněkud utopen a bez výhledu na jiná zvířata. Expozice hrošíků liberijských, která zde tehdy nakonec vznikla, byla však poněkud nouzovým řešením. Šlo jen o využití nabídky ze ZOO Dvůr Králové, která nám tato vzácná zvířata do chovu nabídla. Konceptně však hrošící do pavilonu šelem naprosto nezapadali.

Levharti sněžní se koncem minulého století v českých končinách chovali jen velmi vzácně. V naší ZOO jsme je nikdy v historii nechovali a vždy zůstávali naším tajným snem. Severně situovaný výběh právě neoplýval množstvím pří-

mého slunce a přímo si říkal o nějaký „chladumilný“ druh. Z hlediska velkých kočkovitých šelem tak v podstatě nebyla jiná možnost. Příhodná byla i dispozice vnitřních boxů a venkovního výběhu. Vnitřní prostory tvoří tři boxy o rozměrech 6 x 6 m, s velkými skly až k podlaze, výběh má celkovou plochu 390 m². Ve venkovní expozici bylo nutné zasypat původní hroší bazén. K zadní stěně výběhu byly navrstveny velké balvany (největší vážil 4t), které měly imitovat vysokohorské prostředí, ve kterém se levharti vyskytují, stejně tak jako malovaná scenerie horských vrcholů na zadní stěně. V prostřední

části jsou nainstalovány dva velké parkosy, které levhartům umožňují šplhat. Venkovní výběh je zastřešen pletivem, takže vlastně vytváří velkou voliéru o maximální výšce

6,5 m. Celková kapacita levhartího výběhu tak dosahuje cca 2 500 m³. **(obr. 01)** V pohledové části je uprostřed vybudován prosklený vlned zakrytý stříškou, který umožňuje návštěvníkům pohled na zvířata bez rušivých vlnů - pletiva či mříží. Původní záměr zvířata naplňují beze zbytku a skutečně se představují na místech, na kterých jsme si je „naplánováli“. Návštěvníci je občas vidí ležet na vysokých parkosech nebo odpočívat na velkých kamenech na zadní straně. Na balvanu před sklem však nejvíce vyniká krása těchto kočkovitých šelem. Zelený trávník vytváří příjemný pocit náhledu na kousek přirozeného biotopu. Tři vnitřní boxy mají opět imitovat areál, kde se levharti vyskytují a mají nabídnout poněkud netradiční pohled na vnitřní expozici chovaných zvířat. **(obr. 02)** Náznamy zříceniny hinduistického chrámu by měl tento dojem dokreslit, stejně jako kořeny vystupující z expozice až k návštěvníkům. Celkový počet tří vnitřních expozic počítá s budoucím odchovem mláďat, které budou po odstavu moci obývat vlastní box.

V současné době chováme nově sestavený mladý pár, samec Makana (12.5.2003) ze ZOO Plzeň a samičku Nimu (19.5.2004) ze ZOO Norimberk.

Rosomák (*Gulo g. gulo*) - nově chovaný druh v naší ZOO

Ing. Petra Padalíková

Rosomák (*Gulo gulo*) patří mezi jedny z největších a nejsilnějších lasicovitých šelem. Obývá severní část amerického i euroasijského kontinentu. Euroasijská populace náleží k nominálnímu poddruhu *Gulo g. gulo*. Obývaný areál se za poslední století rapidně zmenšil. Zatímco na konci 19. století obývali rosomáci mimo současných lokalit ještě Estonsko, Lotyšsko a severovýchod Polska, dnes se areál výskytu posunul více na sever a vyskytují se pouze v Rusku, Finsku, Švédsku a sporadicky též v Norsku. Početní stavy volně žijících zvířat v Evropě jsou v současné době odhadovány na pouhých 500 kusů ve Skandinávii a 2.000 kusů v Ruské federaci. V Červené knize ohrožených živočichů (www.redlist.org) je rosomák řazen do kategorie „vulnerable“, tj. mezi zranitelné druhy. Největšími hrozbami pro volně žijící jedince je kromě úbytku přirozených stanovišť, konkurence o potravu s ostatními druhy predátorů a také jako u většiny chráněných šelem konflikt s chovateli dobytka, neboť rosomák se vyskytuje sympatricky s divokou i polodivokou formou soba polárního (*Rangifer tarandus*) (Landa a kol. 2000). Samotná fyziologie druhu také rychlé regeneraci populace nenapomáhá. Vrhly rosomáků jsou málo početné a vyznačují se vysokou mortalitou mláďat (Blomqvist 2001).

Snižování početních stavů rosomáků v přírodě a také málo úspěšná reprodukce zvířat chovaných v zajetí vedly v roce 1994 k založení Evropského chovného programu pro tento druh. **(obr. 01)** Cílem programu je založit životaschopnou populaci nominálního poddruhu rosomáka s maximální genetickou variabilitou. V době založení EEP bylo v zajetí chováno pouhých 37 zvířat ve 13ti

institucích, lokalizovaných z velké části na skandinávském poloostrově (Blomqvist 1995). Od počátku vede tento chovný program ZOO Helsinky v čele s koordinátorem Leifem Blomqvistem.

Dle poslední plemenné knihy je k 1. 1. 2005 chováno v Evropě 27 samců a 38 samic, počet institucí se rozšířil na 26 (Blomqvist 2005).

publice chová rosomáky Podkrušnohorský Zoopark v Chomutov, také pražskou ZOO prošlo několik jedinců toho druhu. K rozmnožení v rámci českých ZOO však nikdy v minulosti nedošlo.

Historie chovu v ústecké ZOO započala v lednu 2006. Koordinátor Leif Blomqvist řídí mimo jiné EEP pro levharty sněžné (*Uncia uncia*).

Po desetiletém řízeném chovu se tedy podařilo zvýšit početní stavy chovaných zvířat na dvojnásobek. I přes veškeré snahy jsou odchovy rosomáků velmi vzácné. Za 35 let chovu v zajetí bylo zaznamenáno jen 77 vrhů mláďat, což je v porovnání s jinými EEP programy velmi málo. Poslední publikovaný údaj o odchovech hovoří o pouhých 12ti mláďatech narozených v roce 2005 (Blomqvist 2006). V České re-

První kontakt tedy proběhl v souvislosti s dokončením naší expozice pro irbise a s žádostí o dopárování samce. Koordinátor nám při té příležitosti nabídl možnost získání mladého chovného páru rosomáka. Jeho nabídka nás velmi zaujala a pustili jsme se do plánování expozice pro tento vzácný druh. Husbandry guidelines, tedy jakési návody k chovu, jsou pro tento druh precizně zpracovány. Vytipovali jsme vhodnou lokalitu

velkou výhodou pro rychlou realizaci celého projektu. Naše chovatelské zařízení tvoří dva přírodní venkovní výběhy o velikosti 600m² a 300 m². Výběhy jsou ohrazeny pletivovým plotem dva metry vysokým, zakončeným přesahem pod úhlem 45 stupňů. Plot je osazen třemi řadami elektrického ohradníku. Hrazení má mohutné betonové základy, které zabraňují podhrabání zvířat. Stromy uvnitř výběhu ve vzdálenosti do dvou metrů od hranice byly opatřeny plechovými límcí zabraňujícími šplhání zvířat. Zbytek stromů ve výběhu byl ponechán nechráněn a pouze byly zakráčeny některé větve tak, aby nedocházelo k přecházení mezi stromy. Výběh byl ve finále doplněn četnými parkovými a mohutnými kameny. K úkrytu zvířat slouží dvě nory - nora umělá, zhotovená z betonu a kamenů a nora přírodní z dutého kmene. Obě nory jsou osazeny infrakamerami, které jsme získali díky dotaci MŽP. Obraz z těchto kamer je

(obr. 02) – zalesněný terén s v klidné části ZOO, v blízkosti sovích klecí a obory pro jeleny bělohubé (*Cervus albirostris*). Celé chova-

telské zařízení jsme vyprojektovali v souladu s doporučeními EEP. Pro chov rosomáka není třeba vytápěná vnitřní expozice, což bylo

vysílán na monitor umístěný ve vyhlídkovém přístřešku. Zde má tak návštěvník možnost nerušeného pohledu přes sklo do hlavní části výběhu (**obr. 03**) a také může na monitoru sledovat dění v obou norách. Okolí výběhu je osazeno informačními panely financovanými taktéž z dotace MŽP. Expozice byla dokončena na konci listopadu 2006.

V průběhu srpna nám byla doporučena konkrétní zvířata. V posledních letech se v EEP rodí více samic než samců. Mláďata rosomáků se rodí převážně v únoru až březnu, na začátku roku 2006 nebyl k dispozici žádný volný samec, a proto jsme do poslední chvíle tedy čekali na narození samce. Chovný samec Hamlet byl nakonec doporučen z německé zoologické zahrady TP Sababurg, kde se 20. února 2006 narodil jejich chovnému páru. Jako partnerka mu byla doporučena roční samice Xala přímo ze ZOO Helsinky. Xala je geneticky velmi cenné zvíře, neboť její matka je přímým potomkem zvířat pocházejících z odchytu.

Transport samce jsme se rozhodli realizovat vlastními silami a naplánován byl na 6. prosince 2006. ZOO Sababurg je zahrada specializující se zejména na jelenovitě, s chovem rosomáků začali teprve v roce 2005 a samec Hamlet byl jejich prvním odchovem. Růst mláďat rosomáků probíhá velmi rychle a Hamlet byl v době odběru, tj. ve věku necelých 10ti měsíců již větší než jeho matka. Předtransportní narkotizace neprobíhala příliš hladce, samce se podařilo uspat až zhruba po 1 hodině. Po nakládce do bedny se však zvíře ihned probudilo a my jsme vyrazili na zpáteční cestu. Po první kontrole jevil Hamlet známky zdravé agresivity, po hodině a půl cesty ze ZOO Sababurg jsme však při kontrole našli samce mrtvého. Následoval neradostný návrat do ZOO Sababurg a odvoz uhynulého zvířete na patologické vyšetření. Vyšetření neprokázalo žádnou specifickou příčinu úhynu a závěr zněl transportní stres.

Po této tragické události jsme se velmi obávali transportu samice. Přeprava ze ZOO Helsinky se měla realizovat letecky, zvíře však mělo na cestě strávit mnohem více času než při silničním transportu z Německého Sababurgu. Transport však proběhl bez nejmenších potíží a dne 15. prosince 2006 jsme mladou samičku vypustili do jejího nového domova. (**obr. 04**)

Zpočátku mezi námi panovali četné obavy, že samice překoná hrazení výběhu. Tyto obavy se naštěstí nepotvrdily. Příjemný překvapením je pro nás naopak vysoká aktivita samice. Rosomáky předznamenává pověst soumravných až nočních zvířat, kteří den tráví spánkem v norách. Xala celý den čile pobíhá po výběhu či pozoruje okolí z 10ti metrové výšky dvou oblíbených stromů.

POUŽITÁ LITERATURA:

Blomqvist, L., 1995: *Wolverine (Gulo.g.gulo) EEP Annual Report 1994. EEP Yearb. 1994/95: 193-195.*

EAZA/EEP Executive Office, Amsterdam

Blomqvist, L., 2001: *Management of captive wolverines Gulo g. gulo in Europe: Studbook and Guidelines to husbandry, Vol.2, Norden Ark Found.*

Blomqvist, L., 2005: *European Studbook for Wolverines, Vol.3, Norden Ark Found.*

Blomqvist, L., 2006: *Two wild born wolverine cubs come to Nordens Ark, Helsinki Annual Report 2005: 7-8, Helsinki ZOO*

Landa, A., Linden, M., Kojala, I., 2000: *Action Plan for the conservation of wolverines (Gulo gulo) in Europe. Nature and Environment, No. 115. Council of Europe Publ., Strasbourg*

Mustelid Specialist Group 1996. *Gulo gulo. In: IUCN 2006. 2006 IUCN Red List of Threatened Species. <www.iucnredlist.org>. Downloaded on 09 April 2007*

Projekt Sungai Wain

Mgr. Stanislav Lhota

ZOO Ústí nad Labem od roku 2006 zaštiťuje Projekt Sungai Wain, jehož cílem je výzkum a ochrana unikátního ekosystému nížinného tropického deštného pralesa a pobřežních mangrovů v povodí Balikpapanského zálivu v indonéské provincii Východní Kalimantan na ostrově Borneo. Část zálivu administrativně náleží do katastru města Balikpapanu, který je znám především jako jedno z hlavních center indonéského ropného průmyslu. Balikpapan byl v roce 2006 oceněn jako jedno z indonéských měst s nejzdravějším životním prostředím, a to především díky rezervaci v povodí řeky Sungai Wain, kterou město

již několik let spravuje a financuje. Sungai Wain je striktně chráněné území, které má pro Balikpapan mimořádný ekonomický význam – voda, shromažďovaná z řeky Sungai Wain totiž slouží k chlazení ropných rafinerií a pro další potřeby místního naftařského průmyslu. Díky tomu a díky mimořádnému úsilí několika silně motivovaných ochranářů je dnes Sungai Wain Protection Forest jednou z nejlépe spravovaných rezervací v Indonézii. **(obr. 01)**

Historie tohoto chráněného území je však velmi pohnutá. Ačkoli byla rezervace založena již ve 40. letech 20. století, dlouho neměla žádné efektivní vedení

a vzhledem k blízkosti města zde bujely ilegální aktivity, jako byla těžba dřeva, lov zvěře, zakládání polí a osídlování. Situace se stala obzvláště kritickou poté, co byla podél její východní hranice zbudována provinční silnice, která prales zpřístupnila ilegálním přísídlencům. Zhruba jedna desetina území byla postupně odlesněna a přeměněna v pole nebo v step. Přítomnost lidí s sebou ale přinesla také nebezpečí ohně. A tak v roce 1998, kdy Východní Kalimantan postihla několik měsíců trvající katastrofická sucha, propukly i zde kalamitní požáry. Tropický prales v Sungai Wainu přežil jedině díky odvážnému zásahu sedmadvacetileté holandské studentky Gabrielly Fredriksson, která zde se svými čtyřmi indonéskými asistenty několik let studovala ekologii medvědů malajských. Gabriella mobilizovala téměř všechny zdravé muže z vesnice Sungai Wain a po šest týdnů společně ve dne i v noci požár zdolávali. To spočívalo v pročištění půdy kolem ohně tak, aby zde nezůstal žádný hořlavý materiál a požár se tak zastavil. I přes veškerou snahu ale vyhořela polovina chráněného území a téměř veškeré lesy mimo něj. Jádro Sungai Wainu tak zůstalo posledním ostrovem primárního nížinného pralesa v širokém okolí města Balikpapanu.

Katastrofický požár ale pro Sungai Wain znamenal bod zlomu. Heroický výkon Gabrielly Fredriksson jí přinesl nejen uznání a obdiv místních obyvatel, ale také politický vliv. Sungai Wain se dostal do popředí zájmu místní vlády a kampaň pro jeho obnovu nakonec vedla k vytvoření velmi efektivní organizační struktury a k zajištění trvalého přísunu financí z rozpočtu města. Díky aktivní ostraze, tvořené lesníky, policií a armádou, ustaly během několika málo let téměř prakticky veškeré ilegální aktivity. Lesníci také úspěš-

ně bojují s přetrvávajícím rizikem dalších požárů. Divize pro sociálně ekonomické otázky se snaží pokojnou cestou vyřešit problém ilegálního osídlení, který přetrvává jako dědictví z minulých let. A divize pro osvětovou činnost začala budovat nový vzdělávací a ekoturistický program, který má za cíl upevnit pozitivní postoje veřejnosti vůči ochraně území.

Náš český tým se v roce 2005 zapojil do výzkumného programu v rezervaci Sungai Wain studii téměř neznámého druhu opice, která se zde vyskytuje. V Sungai Wainu žije celkem devět druhů primátů: outloň váhavý (*Nycticebus coucang*), nártoun západosundský (*Tarsius bancanus*), hulman kaštanový (*Presbytis rubicunda*), hulman běločelý (*Presbytis frontata*), kahau nosatý (*Nasalis larvatus*) (**obr. 02**), makak jávský (*Macaca fascicularis*), makak vepří (*Macaca nemestrina*), gibbon Müllerův (*Hylobates muelleri*) a také orangutan bornejský (*Pongo pygmaeus*), který zde byl v 80. letech vysazen. Náš tým se zajímal především o hulmana běločelého, bornejský endemit, který se sice vyskytuje na rozsáhlém území tohoto ostrova, ale téměř všude je mimořádně vzácný a plachý

a prozatím nikomu se nepodařilo získat bližší údaje o jeho způsobu života. Dokonce nebyl ve volné

přírodě nikdy ani vyfotografován. Ani v Sungai Wainu nebyl jeho výzkum nijak snadný, první měsíc ho nikdo ze tří výzkumníků ani jednou nepozoroval! Teprve

po několika měsících se nám podařilo vypracovat metodiku, která přinesla základní údaje o populaci tohoto a některých dalších druhů. Základní techniky byly dvě – mapování ranních vokalizací a pozorování z dokonale vycištěných transektů. Mapování vokalizací začalo každé ráno alespoň dvě hodiny před rozedněním, kdy výzkumník a tři indonéští asistenti vylezli na čtyři různé kopce a odsud pak z různých úhlů měřili azimut ranních volání hulmanů a gibbonů. Po návratu do kempu jsme pak změřené úhly zanášeli do mapy a na základě toho jsme mohli lokalizovat místa, kde jednotlivé tlupy přespávaly. Dohledávání zvířat během dne pak probíhalo z transektů čili z kompasově rovných průseků pralesem, které jsme pročistili odklizením všeho spadaneho dřeva a shrabáním veškerého suchého listí. Po transektech jsme se mohli pohybovat v takové tichosti, že jsme velmi často zvířata zpozorovali dříve

než ona nás a mohli jsme pak pozorovat jejich přirozené chování. (**obr. 03**) Pozorování se však i přesto hromadí pomalu a poznání způsobu života primátů v Sungai

Wainu bude vyžadovat ještě několik let výzkumu. Jeho součástí má být i habituace několika tlup čili jejich navyknutí na přítomnost výzkumníka. Habituace bude probíhat v příštích letech za pomoci místních asistentů, kteří budou vybrané tlupy dlouhodobě následovat tak dlouho, dokud opicím přítomnost pozorovatele nezevšední a nepřestanou na ní reagovat.

V roce 2006 byl ale náš výzkumný projekt v Sungai Wainu přerušen z důvodů nutnosti řešení bezprostřední hrozby, které dnes rezervace čelí. Vláda provincie Východní Kalimantan totiž navrhla projekt zbudování nové provinční silnice, která má tentokrát vést podél západní hranice rezervace. Dopad tohoto projektu na ochranu přírodních ekosystémů by mohl být ničivý. Silnice by rezervaci definitivně odřízнула od ekosystémů pobřežních mangrovů v Balikpapanském zálivu a současně by jí zpřístupnila řadě ilegálních aktivit, které by mohly být mimo možnost kontroly lesních strážců. Projekt byl ovšem kritizován i pracovníky místního rozvoje, kteří navrhli některá alternativní řešení problému dopravy v oblasti Balikpapanského zálivu, která by byla nejen šetrnější vůči životnímu pro-

o revizi dokumentu EIA (zhodnocení dopadu projektu na životní prostředí), do které jsme se zapojili průzkumem přírodních hodnot potenciálně postižené oblasti a ilegálních aktivit, které zde již dnes probíhají. Data doložila existenci čtyř pralesních biokoridorů, které doposud umožňují pohyb zvěře mezi rezervací a pobřežními ekosystémy. V pobřežních mangrovech jsme zjistili jednu z nejpočetnějších populací opic

codylus porosus) nebo dugong (*Gugong dugon*). Zároveň jsme ale zdokumentovali i neúnosnou míru ilegálního využívání přírodních zdrojů jako je těžba dřeva, pálení dřevěného uhlí, zakládání rybníků na chov krevet, těžba uhlí a kácení mangrovů pro účely spekulace s půdou. **(obr. 04)**

Alarmující stav ohrožení pobřežních mangrovů nás vedl k zahájení kampaně pro jejich ochranu. Zorganizovali jsme tiskovou konferenci přímo v terénu, při které mohli zástupci místních i národních listů, rozhlasových stanic i místní vlády na vlastní oči vidět jednak nejkrásnější zákoutí zachovalých mangrovů **(obr. 05)**, ale také oblasti nejvíce poničené lidskou činností. Na kampaň pak navázalo vyjednávání s místní vládou a jeho výsledkem byl příslib vyhlášení nové rezervace v mangrovech čtyř řek, které se podobně jako řeka Sungai Wain nacházejí v katastru města Balikpapan. Bohužel, město neposkytlo na vybudování rezervace finanční prostředky, a proto k jejímu vyhlášení v roce 2006 nedošlo. Naším současným cílem je proto zajistit financování rezervace pro několik následujících let a během té doby zde vybudovat hodnotný program pro rekreaci obyvatel Balikpapanu, vzdělávací program pro místní školy, ekoturismus pro návštěvníky

středí, ale z dlouhodobého hlediska také ekonomičtější. Vzhledem k řadě protestů bylo rozhodnuto

kahaů nosatých (*Nasalis larvatus*) na Borneu a také výskyt dalších zvířat jako je krokodýl mořský (*Cro-*

města a výzkumný program pro nejbližší univerzitu. Další kampaň a vyjednávání pak budou mít za cíl přesvědčit místní vládu pro financování nové rezervace z rozpočtu města Balikpapan, podle osvědčeného modelu podpory rezervace Sungai Wain.

Český tým se do Balikpapanu vrací v říjnu 2007, kdy bude zahájen detailnější průzkum Balikpapanského zálivu zaměřený především na populární vlajkové druhy, které by se mohly stát symboly ochrany celého zálivu. Takovým vlajkovým druhem je v první řadě opice kahaú nosatý (*Nasalis larvatus*). Dále jsou to mořští savci, především dugong (*Dugong dugon*) a delfín orcela tuponosá (*Orcaella brevirostris*) a mořští plazi, především krokodýl mořský (*Crocodylus porosus*). Další výzkum bude zaměřen na vegetační složení mangrovů (**obr. 06**), na diverzitu ptačích druhů a na ekonomicky nejvýznamnější skupinu zdejších živočichů – na mořské ryby. Výzkum ryb bude probíhat současně se socioekonomickým výzkumem v místních rybářských vesnicích.

Zároveň bude v roce 2007 obnovena kampaň pro zřízení nové rezervace, jejíž financování v prvních letech však bude nutné nejprve zajistit. Klíčovými body založení rezervace bude vybudování oz-

brojené ostrahy a vytvoření efektivní organizační struktury, přičemž obojí bude postaveno na modelu sesterské rezervace Sungai Wain. Ozbrojené hlídky budou tvořeny zástupci indonéské armády, městské policie Balikpapanu a lesními strážci. Někteří lesní strážci budou najatí z řad místních obyvatel, ale většinu z nich budou tvořit zkušení lesníci ze Sungai Wainu. Vedení ostrahy obou rezervací bude společné a činnost hlídek bude probíhat pod naším přímým dohledem. Jako organizační jednotka bude obnoveno Balikpapan Bay Management Body, což je útvar vytvořený na základě dohody tří distriktů o ochraně a udržitelném využívání Balikpapanského zálivu z roku 2001. Tento útvar již dnes bohužel existuje pouze formálně a ačkoli má doposud svoji kancelář včetně technického vybavení, nemá již žádné zaměstnance ani fondy. Důvodem jeho neúspěchu byla zřejmě nedostatečná motivace původních zaměstnanců. Obnovení tohoto útvaru však může dát možnost legálně spravovat oblast zálivu některé z místních aktivních nevládních organizací, které s námi na projektu spolupracují. Vytvoření komunikační sítě a spolupráce mezi řadou ochrannářských, vzdělávacích a rozvojových organizací a nevládních sdružení, které mají

ve svém programu trvale udržitelný rozvoj oblastí Balikpapanského zálivu, bude dalším důležitým cílem projektu v roce 2007-2008.

Pro zajištění trvalého přísunu fondů pro spravování nové rezervace na pobřeží Balikpapanského zálivu bude nutné zajistit vhodný a trvale udržitelný způsob jeho hospodářského využívání ku prospěchu města Balikpapan. Nepůjde proto o striktní přírodní rezervaci a místní obyvatelé budou mít možnost využívat ty z jejich přírodních zdrojů, které mohou být považované za obnovitelné. Bude zde umožněn rybolov a v omezené míře také chov krevet. Naproti tomu těžba dřeva a výroba dřevěného uhlí bude bez výjimky zakázána. Důležitou formou využití pobřeží bude ekoturismus, zaměřený především na projížďky mangrov, pozorování kahaú nosatých a delfínů orcel tuponosých a na sportovní rybolov. Ačkoli ekoturistický projekt bude určen i zahraničním turistům, hlavní cílovou skupinou budou obyvatelé města Balikpapan, ať už indonéští občané nebo zaměstnanci velkých zahraničních podniků. Paralelně bude probíhat také vzdělávací program, především exkurze pro místní základní i střední školy. Program bude probíhat koordinovaně v obou sesterských rezervacích, což je zároveň i jedna z cest k upevnění spolupráce mezi nimi. Dalším důležitým způsobem společného využití obou rezervací bude odborný program pro studenty lesnictví na univerzitě v Samaríndě, na které budeme od roku 2008 také přednášet.

Klíčovou roli v osvětovém programu obou rezervací bude mít rozsáhlé vzdělávací centrum, které se nyní buduje z popudu a pod vedením Gabrielly Fredriksson při ředitelství rezervace Sungai Wain. Manažerem centra bude v letech 2007-2009 člen našeho týmu, Michal Brom. Centrum má podobu výletního a piknikového centra pro obyvatele města s rozsáhlými interaktivními expozicemi, které mají návštěvníky seznamovat s problematikou ochrany přírody, a s velkým (1,2

ha) zalesněným výběhem pro medvědy malajské. Medvědi malajští jsou symbolem rezervace Sungai Wain, kde je Gabriella Fredriksson studovala po sedm let – šlo o vůbec první intenzivní výzkum ekologie tohoto druhu. **(obr. 07)** V roce 2005 se medvěd malajský stal oficiálním maskotem města Balikpapan a je i v jeho městském znaku. Podle medvěda malajského je pojmenována místní rozhlasová stanice a město je vyzdobeno několika sochami tohoto zvířete. Ale protože pozorovat medvědy ve volné přírodě je téměř nemožné, umožní teprve výběh ve vzdělávacím centru obyvatelům Balikpapanu vidět medvědy živé. Po dobu působení

Michala Broma jako vedoucího tohoto zařízení zde bude také řídicí a koordinační centrum celého projektu. Rozsáhlé zázemí centra také umožní průběh některých meetingů, soutěží a vzdělávacích akcí. V roce 2006 se zde například konala národní soutěž protipožárních lesnických jednotek.

Do projektu ochrany Balikpapanského zálivu je nyní zapojeno několik vládních i nevládních indonéských organizací a několik zahraničních dobrovolných pracovníků. Český tým je tvořen především studenty z Jihočeské Univerzity v Českých Budějovicích a dalším českým univerzit a realizátorem českého projektu je zoologická zahrada v Ústí nad La-

bem. Naši práci podpořili Primate Conservation Inc., IUCN, Nadační fond Film a filosofie a Fotoškoda, Bushman a IT assistance.

Blíže informace lze získat od koordinátora projektu e-mailem: stanlhota@yahoo.com

Realizátor projektu ZOO Ústí nad Labem Mgr. Tomáš Kraus

Koordinátor projektu Mgr. Stanislav Lhota

Terénní tým 2005-2006

Mgr. Stanislav Lhota (primatolog)
Ing. Radek Trnka (antropolog, dokumentarista)
Ing. Radmila Lorencová (etnologka)

Terénní tým 2007-2008

Mgr. Stanislav Lhota (výzkum kahaů, dohled nad ozbrojenými hlídkami, kampaně)
Mgr. Oldřich Zahradníček (zoolog, výzkum krokodýlů)
Mgr. Ema Knotková (zooložka, výzkum mořských savců)
Mgr. Pavel Hrouzek (botanik, výzkum potravní nabídky dugongů)
Bc. Petra Tocháčková (botanička, botanický průzkum mangrovů)
Bc. Alexandr Pospěch (fotograf, asistent při výzkumu kahaů)
Jan Kost (asistent při výzkumu krokodýlů)
Michal Brom (manažer vzdělávacího centra a vedoucí chovatel medvědů malajských)

Administrativní tým projektu

Jana Černá (zástupkyně ředitele ZOO a vedoucí ekonom, vyúčtování projektu)
Ing. Věra Vrabcová (propagace ZOO Ústí, tisková konference a propagace projektu)
David L. Gwozdziwicz (fundraiser projektu, dohled nad sjednanými podmínkami s donory)

Stavy zvířat k 31. 12. 2006

	stav k 1.1.2006	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2006
savci (Mammalia)						
Adax	3.1					3.1
Addax nasomaculatus	EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I					
aguti středoamerický	1.1.2	0.0.1			0.0.2	1.1.1
Dasyprocta punctata	RDB=LR					
alpaka	5.10	2.3	1.0		5.5	3.8
Vicugna pacos						
anoa	3.2					3.2
Bubalus depressicornis	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
antilopa jelení	6.2	1.1				7.3
Antilope cervicapra	RDB=NT					
babirusa	1.1		1.0		1.0	1.1
Babyrousa babyrussa	EEP,ISB,RDB=VU,CITES=I					
fosa	1.1					1.1
Cryptoprocta ferox	EEP,ISB,RDB=EN					
gepard štíhlý	0.1		1.1			1.2
Acinonyx jubatus	EEP,ISB,RDB=VU,CITES=I					
gibon bělolící	2.2.1	0.0.1				2.2.2
Nomascus leucogenys leucoge-	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
guanako	0.2					0.2
Lama guanicoe	RDB=LR					
gueréza pláštíková	1.4					1.4
Colobus guereza caudatus	ESB,RDB=LR					
hulman jávský	1.2	0.1				1.3
Trachypithecus auratus	RDB=EN					
hulman posvátný	1.4					1.4
Semnopithecus entellus	ESB,RDB=LR,CITES=I					
hulman stříbrný	0.2					0.2
Trachypithecus cristatus						
irbis	NOVÝ DRUH		1.1			1.1
Uncia uncia	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
jelen bělohubý	2.4					2.4
Cervus albirostris	RDB=VU					
kaloň pobřežní	5.2					5.2
Pteropus hypomelanus	RDB=LR					
kapybara	0.1					0.1
Hydrochaeris hydrochaeris	RDB=LR					
karakal	1.0					1.0
Caracal caracal	ISB,RDB=LC,CITES=I					
klokan obrovský	1.1			0.1		1.0
Macropus giganteus	ESB,RDB=LR					

	stav k 1.1.2006	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2006
savci (Mammalia)						
kočka bažinná <i>Felis chaus</i>	1.0 RDB=LC					1.0
kočka krátkouchá <i>Prionailurus bengalensis euptilura</i>	1.0 RDB=LC					1.0
kočka slaništní <i>Oncifelis geoffroyi</i>	2.2 EEP,RDB=NT,CITES=I				0.1	2.1
kočkodan Brazzův <i>Cercopithecus neglectus</i>	1.2 ESB,RDB=LR					1.2
kočkodan diadémový <i>Cercopithecus mitis</i>	2.2 RDB=LR					2.2
kočkodan Dianin <i>Cercopithecus diana diana</i>	1.1 EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					1.1
kočkodan mona <i>Cercopithecus mona</i>	1.0 RDB=LR					1.0
kosman zakrslý <i>Callithrix pygmaea niveiventris</i>	1.1 RDB=LC		0.1		0.1	1.1
kotul veverovitý <i>Saimiri sciureus</i>	1.1 RDB=LC					1.1
koza domácí <i>Capra hircus</i>	0.2	4.1			3.1	1.2
koza domácí - kamerunská <i>Capra hircus</i>	5.7	7.6			9.2	3.11
kůň domácí - pony <i>Equus caballus</i>	1.4					1.4
lachtan tmavý <i>Zalophus californianus</i>	2.0 ESB,RDB=LR				1.0	1.0
lama krotká <i>Lama glama</i>	1.4	1.0	0.1		0.2	2.3
lemur kata <i>Lemur catta</i>	2.2 ESB,RDB=VU,CITES=I					2.2
lenochod dvouprstý <i>Choloepus didactylus</i>	1.1.1 ESB,RDB=LC					1.1.1
lev konžský <i>Panthera leo bleyenberghi</i>	1.1 RDB=VU					1.1
levhart mandžuský <i>Panthera pardus orientalis</i>	1.1 EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I	0.1				1.2
levhart perský <i>Panthera pardus saxicolor</i>	1.0 EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					1.0
lvíček zlatý <i>Leontopithecus rosalia</i>	1.1 EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					1.1
makak kápový <i>Macaca radiata</i>	2.2 RDB=LR	0.1				2.3
makak lví <i>Macaca silenus</i>	3.0 EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					3.0

	stav k 1.1.2006	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2006
savci (Mammalia)						
mandril	1,5			0,1		1,4
Mandrillus sphinx	EEP,RDB=VU					
mangusta žíhaná	1,3					1,3
Mungos mungo	RDB=LR					
manul	1,1			1,0	0,1	
Otocolobus manul	EEP,ISB,RDB=NT					
mara stepní	2,2	0,0,1		0,1		2,1,1
Dolichotis patagonum	RDB=LR					
medvěd malajský	1,4		1,1			2,5
Helarctos malayanus	ESB,RDB=DD,CITES=I					
mravenečník velký	1,1			1,1		
Myrmecophaga tridactyla	EEP,ISB,RDB=NT					
muntžak malý	NOVÝ DRUH		1,1			1,1
Muntiacus reevesi	RDB=LR					
mýval jižní	2,1					2,1
Procyon cancrivorus	RDB=LR					
nilgau	2,3	0,3				2,6
Boselaphus tragocamelus	RDB=LC					
nosorožec tuponosý jižní	1,2					1,2
Ceratotherium simum simum	EEP,ISB,RDB=NT					
ocelot velký	1,1					1,1
Leopardus pardalis	RDB=LC,CITES=I					
orangutan	1,0					1,0
Pongo pygmaeus	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
orangutan bornejský	2,1					2,1
Pongo pygmaeus pygmaeus	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
osel somálský	2,3	1,0				3,3
Equus africanus somalicus	EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I					
ovce domácí - kamerunská	3,6	2,0	1,0	1,0		5,6
Ovis aries aries						
ovce tlustorohá kalifornská	0,1			0,1		
Ovis canadensis californiana	RDB=LR					
panda červená	1,0		0,1			1,1
Ailurus fulgens fulgens	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
pásovec štětinatý	1,1					1,1
Chaetophractus villosus	RDB=LC					
pekari páskovaný	1,2					1,2
Pecari tajacu	RDB=LR					
pes domácí	1,0					1,0
Canis familiaris						
rosomák sibiřský	NOVÝ DRUH		0,1			0,1
Gulo gulo gulo	EEP,RDB=VU					
rys červený	1,0				1,0	
Lynx rufus	RDB=LC					

	stav k 1.1.2006	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2006
savci (Mammalia)						
serau malý <i>Naemorhedus crispus</i>	0.1 ISB,RDB=LR					0.1
serval <i>Leptailurus serval</i>	1.1 RDB=LC			1.1		
sika vietnamský <i>Cervus nippon pseudaxis</i>	2.5 EEP,ISB,RDB=CR	0.1				2.6
sitatunga západoafrická <i>Tragelaphus spekii gratus</i>	0.4 ESB,RDB=LR			0.2	0.2	
slon bengálský <i>Elephas maximus bengalensis</i>	0.2 EEP,RDB=EN,CITES=I					0.2
surikata <i>Suricata suricatta</i>	2.1 RDB=LR	1.0				3.1
tamarín pinčí <i>Saguinus oedipus</i>	2.3 EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					2.3
tamarín žltoruký <i>Saguinus midas midas</i>	2.2.1 ESB,RDB=LC			0.1		2.1.1
tapír jihoamerický <i>Tapirus terrestris</i>	1.0 EEP,RDB=VU					1.0
tuleň obecný <i>Phoca vitulina</i>	1.1 RDB=LR					1.1
tygr sumaterský <i>Panthera tigris sumatrae</i>	1.0 EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I					1.0
vari černobílý <i>Varecia variegata variegata</i>	3.3 EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I	2.0		0.1		5.2
vari červený <i>Varecia variegata rubra</i>	1.3 EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I	1.1		0.1		2.3
velbloud dvouhrbý - domácí <i>Camelus bactrianus</i>	1.2 RDB=CR	1.0	1.2	1.0	1.0	1.4
veverka Prévostova <i>Callosciurus prevostii</i>	1.2 RDB=LR				0.1	1.1
vlk hřivnatý <i>Chrysocyon brachyurus</i>	NOVÝ DRUH EEP,ISB,RDB=NT		1.0			1.0
voduška červená <i>Kobus leche kafuensis</i>	0.3 ISB,RDB=VU		1.0			1.3
voduška jelenovitá <i>Kobus ellipsiprymnus defassa</i>	1.1 RDB=LR	0.1				1.2
vydra malá <i>Amblyonyx cinerea</i>	1.1 ISB,RDB=NT					1.1
zebra Hartmannové <i>Equus zebra hartmannae</i>	1.10 EEP,ISB,RDB=EN	2.0	1.0		1.1	3.9
žirafa Rothschildova <i>Giraffa camelopardalis rothschildi</i>	1.3 EEP,RDB=LR					1.3

	stav k 1.1.2006	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2006
ptáci (Aves)						
alexandr čínský <i>Psittacula derbiana</i>	2.1 RDB=LC			0.1	2.0	
alexandr malý <i>Psittacula krameri</i>	1.1 RDB=LC	0.0.4			0.0.4	1.1
alexandr velký <i>Psittacula eupatria</i>	1.1.2 RDB=LC	0.0.3	0.0.1		0.0.6	1.1
amazoňan pomoučený <i>Amazona farinosa</i>	2.1 RDB=LC					2.1
amazoňan žlutolící <i>Amazona autumnalis</i>	1.2 RDB=LC		1.0			2.2
ara arakanga <i>Ara macao</i>	NOVÝ DRUH RDB=LC,CITES=I		1.0			1.0
ara ararauna <i>Ara ararauna</i>	2.3 RDB=LC	1.2				3.5
ara vojenský <i>Ara militaris</i>	2.3 ISB,RDB=VU,CITES=I	1.1			0.1	3.3
ara zelenokřídlý <i>Ara chloroptera</i>	1.1 RDB=LC					1.1
arassari černohrdlý <i>Pteroglossus aracari</i>	1.1 RDB=LC					1.1
berneška havajská <i>Branta sandvicensis</i>	0.1 RDB=VU,CITES=I			0.1		
emu hnědý <i>Dromaius novaehollandiae</i>	1.1 RDB=LC					1.1
hoko červený <i>Crax rubra</i>	1.2 RDB=NT					1.2
holub chocholatý <i>Ocyphaps lophotes</i>	1.1 RDB=LC					1.1
husice egyptská <i>Alopochen aegyptiacus</i>	1.1 RDB=LC					1.1
kachnička mandarinská <i>Aix galericulata</i>	1.0 RDB=LC					1.0
kakadu bílý <i>Cacatua alba</i>	1.0 RDB=VU				1.0	
kakadu Goffinův <i>Cacatua goffini</i>	1.1 RDB=NT,CITES=I	0.1				1.2
kakadu molucký <i>Cacatua moluccensis</i>	1.1 EEP,RDB=VU,CITES=I					1.1
kakadu žlutočečelatý <i>Cacatua galerita</i>	1.0 RDB=LC			1.0		
kasuár přílbový <i>Casuarus casuaris</i>	1.0 ESB,RDB=VU				1.0	

	stav k 1.1.2006	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2006
ptáci (Aves)						
korela chocholatá	2.1		1.0			3.1
Nymphicus hollandicus	RDB=LC					
korunáč vějířový	1.1					1.1
Goura victoria	ESB,ISB,RDB=VU					
krkavec velký	1.1.2	0.05			0.06	1.1.1
Corvus corax	CROH=OH,RDB=LC					
křepel kalifornský	4.2.2			2.1.1		2.1.1
Lophortyx californica	RDB=LC					
křepelka korunkatá	1.1					1.1
Rollulus rouloul	RDB=NT					
lori zelenoocasý	1.1					1.1
Lorius chlorocercus	RDB=LC					
majna Rothschildova	1.1			0.1		1.0
Leucopsar rothschildi	EPP,RDB=CR,CITES=I					
marabu africký	1.1					1.1
Leptoptilos crumeniferus	ESB,RDB=LC					
nandu pampový	0.1		0.05			0.15
Rhea americana	RDB=NT					
orel okrový	1.2					1.2
Aquila rapax	RDB=LC					
papoušek konžský	1.1					1.1
Poicephalus gularis	RDB=LC					
papoušek královský	1.1.2		1.1		0.02	2.2
Alisterus scapularis	RDB=LC					
papoušek vlnkovaný	0.0.30	0.0.79		0.0.4	0.0.42	0.0.63
Melopsittacus undulatus	RDB=LC					
páv korunkatý	3.5.3	0.1.2		0.0.1	0.0.4	3.6
Pavo cristatus	RDB=LC					
plameňák - hybrid	0.2			0.1		0.1
Phoenicopterus sp.						
plameňák růžový	0.0.6		0.0.7	0.0.2		0.0.11
Phoenicopterus ruber roseus	RDB=LC					
puštíček bělavý	1.1	1.0			1.0	1.1
Strix uralensis liturata	CROH=KOH,RDB=LC					
puštíček obecný	1.1.1				0.0.1	1.1
Strix aluco	RDB=LC					
raroh velký	2.2					2.2
Falco cherrug	CROH=KOH,RDB=EN					
sova pálená	1.1	0.0.3			0.0.3	1.1
Tyto alba	CROH=SOH,RDB=LC					
sovice sněžní	1.1	0.2			0.2	1.1
Nyctea scandiaca	RDB=LC					
sup himálajský	1.1					1.1
Gyps himalayensis	RDB=LC					

	stav k 1.1.2006	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2006
ptáci (Aves)						
sup mrchožravý	0.1					0.1
Neophron percnopterus percnopterus	ESB,RDB=LC					
turako fialový	2.1					2.1
Musophaga violacea	ESB,RDB=LC					
tyran bentevi	1.1			0.1		1.0
Pitangus sulphuratus	RDB=LC					
výr velký	1.1					1.1
Bubo bubo	CROH=OH,RDB=LC					
výřeček malý	0.1				0.1	
Otus scops	CROH=KOH,RDB=LC					
zebrička pestrá	13.722	0.020			0.039	13.73
Taeniopygia guttata	RDB=LC					
zoborožec vrásčitý	2.2	1.0				3.2
Aceros corrugatus	EED,RDB=NT					
žako šedý	1.2	0.1		0.1	0.1	1.1
Psittacus erithacus	RDB=LC					
plazi (Reptilia)						
agama bradatá	1.2.4					1.2.4
Pogona vitticeps						
agama kočinčinská	1.3.1	0.019		0.2	0.011	1.1.9
Physignathus cocincinus						
aligátor americký	1.1					1.1
Alligator mississippiensis						
cyklagras obrovský	1.0					1.0
Hydrodynastes gigas						
dlohokrčka australská	1.2					1.2
Chelodina longicollis						
hroznýš královský	0.1					0.1
Boa constrictor						
hroznýšovec kubánský	2.2	0.04				2.2.4
Epicrates angulifer	EED,RDB=LR					
kajmánek malý	1.2					1.2
Paleosuchus trigonatus						
kajmanka dravá	1.0			1.0		
Chelydra serpentina						
kajmanka supí	1.0				1.0	
Macrochelys temminckii	RDB=VU					
korálovka mexická	NOVÝ DRUH		0.02			0.02
Lampropeltis mexicana greeri						
korálovka pruhovaná	1.0					1.0
Lampropeltis getulus getulus						
korálovka pruhovaná	1.0					1.0
Lampropeltis getulus floridana						

	stav k 1.1.2006	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2006
plazi (Reptilia)						
korálovka sedlatá <i>Lampropeltis triangulum campbelli</i>	0.0.2					0.0.2
korálovka sedlatá honduraská <i>Lampropeltis triangulum hondur.</i>	1.2					1.2
korálovka sedlatá sinaloaská <i>Lampropeltis triangulum sinaloae</i>	2.2	1.0.8		1.0	0.0.8	2.2
korovec mexický <i>Heloderma horridum</i>	1.0 EEP,ISB,RDB=VU			1.0		
kožnatka čínská <i>Pelodiscus sinensis</i>	1.0 RDB=VU					1.0
krajta královská <i>Python regius</i>	1.1					1.1
krajta mřížkovaná <i>Python reticulatus</i>	2.1				0.1	2.0
krajta písmenkovaná <i>Python sebae</i>	1.1			1.0		0.1
krajta zelená <i>Morelia viridis</i>	0.3			0.1		0.2
krokodýl čelnatý <i>Osteolaemus tetraspis</i>	1.0 ESB,RDB=VU,CITES=I					1.0
leguán kubánský <i>Cyclura nubila nubila</i>	2.3 ISB,RDB=VU,CITES=I					2.3
leguán zelený <i>Iguana iguana</i>	1.0				1.0	
scink dlouhonohý <i>Eumeces schneideri</i>	1.0.3					1.0.3
užovka černá <i>Elaphe obsoleta quadrivittata</i>	0.0.1					0.0.1
užovka červená <i>Elaphe guttata</i>	1.2	0.0.25			1.2.24	0.0.1
varan Gouldův <i>Varanus gouldii horni</i>	1.1					1.1
želva amboinská <i>Cuora amboinensis</i>	0.0.4 ESB,RDB=VU			0.0.1		0.0.3
želva nádherná <i>Trachemys scripta elegans</i>	5.8.14 RDB=LR		0.0.7			5.8.21
želva uhlířská <i>Geochelone carbonaria</i>	6.1.8					6.1.8

	stav k 31.12.2006	od- chov
oobjživelníci (Amphibia)		
drápatka vodní	1.1.10	
Xenopus laevis laevis	RDB=LC	
hrabatka drsná	1.2	
Pyxicephalus adspersus	RDB=LC	
kuňka východní	2.4.1	
Bombina orientalis	RDB=LC	
létavka křížová	0.0.8	
Polypedates cruciger	RDB=LC	
listovnice pestrá	0.0.8	
Phyllomedusa hypochondrialis	RDB=LC	
parosnička nádherná	0.0.2	
Kaloula pulchra	RDB=LC	
parosnička rajska	0.1	
Dyscophus antongillii	RDB=NT,CITES=I	
pralesnička azurová	0.0.5	
Dendrobates azureus	ESB,RDB=VU	
pralesnička barvířská	0.0.8	
Dendrobates tinctorius	RDB=LC	
pralesnička batiková	0.0.21	*
Dendrobates auratus	RDB=LC	
pralesnička brazilská	0.0.2	
Dendrobates galactonotus	RDB=LC	
pralesnička černožlutá	0.0.3	
Epipedobates trivittatus	RDB=LC	
pralesnička harlekýn	0.0.8	*
Dendrobates leucomelas	RDB=LC	
pralesnička pruhovaná	0.0.6	
Phyllobates vittatus	RDB=EN	
pralesnička strašná	0.0.12	*
Phyllobates terribilis	RDB=EN	
rohatka ozdobná	0.1	
Ceratophrys ornata	RDB=NT	
ropucha jihoasijská	0.0.7	
Bufo melanosticus	RDB=LC	
rosnice běloretá	0.1	
Litoria infrafrenata	RDB=LC	
rosnice siná	0.0.19	
Pelodyras caerulea	RDB=LC	

	stav k 31.12.2006	od- chov
oobjživelníci (Amphibia)		
rosnička včelí	0.0.12	*
Phrynohyas resinifictrix	RDB=LC	
smiliska banánová	0.1	
Smilisca phaeota	RDB=LC	
úhořík tříprstý	0.0.1	
Amphiuma tridactylum	RDB=LC	
víčkownice yucatanská	0.0.7	*
Tripurion petasatus	RDB=LC	
žebrovník Walzlův	0.0.10	
Pleurodeles waltl	RDB=NT	
ryby (Pisces)		
dánio pruhované	0.0.4	
Danio rerio		
gurama velká	0.0.4	
Osphronemus goramy		
jeseter malý	0.0.2	
Acipenser ruthenus	RDB=VU	
jeseter sibiřský	0.0.3	
Acipenser baerii	RDB=VU	
karas zlatý	0.0.46	
Carassius auratus		
keříčkovec jihoafrický	0.0.2	
Clarias gariepinus		
krunýřovec řasnatý	0.0.22	
Ancistrus cirrhosus		
labeo červenoploutvé	0.0.4	
Epalzeorhynchus frenatum		
nožovec	0.0.10	
Xenomystus sp.		
ostnovec	0.0.5	
Ctenopoma kingsleyae		
pakeříčkovec obecný	0.0.3	
Heteropneustes fossilis		
pancéřníček kropenatý	0.0.14	
Megalechis thoracata		
pancéřníček zelený	0.0.15	
Corydoras aeneus		

	stav k 31.12.2006	od- chov
ryby (Pisces)		
pangas dolnooký <i>Pangasius hypophthalmus</i>	0.0.8	
parmička purpurová <i>Puntius nigrofasciatus</i>	0.0.8 RDB=LR	
parmička Schwanenfeldova <i>Barbodes schwanenfeldii</i>	0.0.7	
parmička z Oděsy <i>Puntius sp.</i>	0.0.6	
parmička žraločí <i>Balantiocheilos melanopterus</i>	0.0.9 RDB=EN	
peřovec skvrnitý <i>Synodontis eupterus</i>	0.0.14	
pešřenec tanganický <i>Neolamprologus brichardi</i>	0.0.10 RDB=LC	
piaraktus plodožravý <i>Piaractus brachypomus</i>	0.0.5	
piraňa Nattererova <i>Pygocentrus nattereri</i>	0.0.8	
sekavka nádherná <i>Botia macracantha</i>	0.0.2	
sekavka příčnopruhá <i>Botia hymenophysa</i>	0.0.1	
skalára amazonská <i>Pterophyllum scalare</i>	0.0.2	
sumčík stříbřitý <i>Schilbe mystus</i>	0.0.4 RDB=VU	
sumíček indický <i>Mystus vittatus</i>	0.0.3	
tetra citronová <i>Hyphessobrycon pulchripinnis</i>	0.0.15	
tetra černá <i>Gymnocorymbus ternetzi</i>	0.0.10	
tetra krvavá <i>Hyphessobrycon eques</i>	0.0.13	
tetra křívopruhá <i>Thayeria boehlkei</i>	0.0.6	
tetra slepá <i>Astyanax jordani</i>	0.0.10 RDB=VU	

	stav k 31.12.2006	od- chov
ryby (Pisces)		
tilápie <i>Tilapia mariae</i>	0.0.1	
tlamovec <i>Aulonocara sp.</i>	0.0.9	
tlamovec Lombardův <i>Metriaclima lombardoi</i>	0.0.10	
tlamovec pestrý <i>Melanochromis auratus</i>	0.0.6 RDB=LC	
tlamovec příčnopruhý <i>Pseudotropheus zebra</i>	0.0.16	
trnovec hřebenočelý <i>Agamyxis pectinifrons</i>	0.0.6	
bezobratlí (Vertebrata)		
sklípkan kadeřavý <i>Brachypelma albopilosum</i>	0.0.1	
sklípkan plaménkový <i>Brachypelma auratum</i>	0.0.1	
veleštír obrovský <i>Pandinus imperator</i>	0.0.5	

Odchovy

	odchov
savci (Mammalia)	
aguti středoamerický	0.01
Dasyprocta punctata	
alpaka	2.3
Vicugna pacos	
antilopa jelení	1.1
Antilope cervicapra	
gibon bělolící	0.01
Nomascus leucogenys leuc.	
hulman jávský	0.1
Trachypithecus auratus	
koza domácí	4.1
Capra hircus	
koza domácí - kamerunská	7.6
Capra hircus	
lama krotká	1.0
Lama glama	
levhart mandžuský	0.1
Panthera pardus orientalis	
mákak káповý	0.1
Macaca radiata	
mara stepní	0.01
Dolichotis patagonum	
nilgau	0.3
Boselaphus tragocamelus	
osel somálský	1.0
Equus africanus somalicus	
ovce domácí - kamerunská	2.0
Ovis aries aries	
sika vietnamský	0.1
Cervus nippon pseudaxis	
surikata	1.0
Suricata suricatta	
vari černobílý	2.0
Varecia variegata variegata	
vari červený	1.1
Varecia variegata rubra	
velbloud dvouhrbý - domácí	1.0
Camelus bactrianus	
voduška jelenovitá	0.1
Kobus ellipsiprymnus defas.	
zebra Hartmannové	2.0
Equus zebra hartmannae	
ptáci (Aves)	
alexandr malý	0.04
Psittacula krameri	

	odchov
ptáci (Aves)	
alexandr velký	0.03
Psittacula eupatria	
ara ararauna	1.2
Ara ararauna	
ara vojenský	1.1
Ara militaris	
kakadu Goffinův	0.1
Cacatua goffini	
krkavec velký	0.05
Corvus corax	
papoušek vlnkovaný	0.079
Melopsittacus undulatus	
páv korunkatý	0.12
Pavo cristatus	
puštík bělavý	1.0
Strix uralensis liturata	
sova pálená	0.03
Tyto alba	
sovice sněžní	0.2
Nyctea scandiaca	
zebrička pestrá	0.020
Taeniopygia guttata	
zoborožec vrásčitý	1.0
Aceros corrugatus	
žako šedý	0.1
Psittacus erithacus	
plazi (Reptilia)	
agama kočínčinská	0.019
Physignathus cocincinus	
hroznýšovec kubánský	0.04
Epicrates angulifer	
korálovka sedláta sinaloaská	1.08
Lampropeltis triangulum sin.	
užovka červená	0.025
Elaphe guttata	
oboživelníci (Amphibia)	
pralesnička batiková	0.06
Dendrobates auratus	
pralesnička strašná	0.07
Phyllobates terribilis	
rosnička včelí	0.07
Phrynohyas resinifictrix	
víčkownice yucatanská	0.05
Triprion petasatus	

**Ekonomické
oddělení**

Činnost ekonomického oddělení

Jana Černá

V roce 2006 Zoologická zahrada Ústí nad Labem zaměstnávala 59,52 přepočtených pracovníků.

Hodnocení ekonomické situace (v tis. Kč)

Nákup materiálu	2.280,13
Nákup krmení	2.288,45
Spotřeba pohonných hmot	400,82
Elektrická energie	2.540,48
Spotřeba vody + stočné	1.014,20
Opravy dlouhodobého majetku	1.756,82
Mzdové prostředky	12.615,16
Odvody z mezd	4.334,42
Odpisy dlouhodobého majetku	3.609,90
Ostatní náklady	7.667,62
Náklady celkem	38.508,00
Tržby ze vstupného	5.304,48
Ostatní výnosy (dary,...)	2.606,84
Zapojení zisku z doplň.čin. (prodej, reklama, nájmy...)	1.635,05
Zapojení fondů	637,7
Příspěvek zřizovatele	26.091,36
Příspěvek MŽP na provoz	2.871,12
Výnosy celkem	38.508,85
Hospodářský výsledek (zisk)	0,85

Náklady:

Nejnákladnější položkou jsou mzdové náklady včetně odvodů. Průměrně dosahovaná mzda v roce 2006 byla 17.035,- Kč /pracovníka.

Významnou nákladovou položkou jsou náklady na krmení. Došlo k mírnému nárůstu nákladu na krmení oproti předcházejícímu roku příchodem nových zvířat do ZOO.

(obr. 01)

Náklady na elektrickou energii v roce 2006 jsou rozděleny na náklady na elektrickou energii pro běžnou spotřebu (1.196,41 tis Kč) a spotřeba elektrické energie na chod tepelných čerpadel používaných pro vytápění celé ZOO (1.344,07 tis. Kč).

Spotřeba vody v ZOO je, co se týče objemu, stejná v posledních pěti letech. Dochází k nárůstu nákladů za vodné a stočné, a to v důsledku zvyšování cen.

Největšími spotřebiteli vody jsou lachtani a tuleni.

Prostředky vynaložené za opravu dlouhodobého majetku z provozního rozpočtu ZOO byly: oprava motorových vozidel, oprava exotária, dětské ZOO, kanalizace na pavilonu šelem, statické zajištění zahradnictví, oprava střechy a atiky u žiraf, na pavilonu oslů, oprava dinosauří stezky, oprava zimního stání pro velbloudy.

Významnou položkou jsou i investice a opravy z prostředků zřizovatele, fondů, sbírek a prostředků z MŽP a SFŽP. Došlo k vytvoření výběhů pro lemury, byla vytvořena expozice muntžaků, byl postaven výběh včetně pavilonu pro gepardy (částečně hrazena z prostředků veřejných sbírek), byl dokončen výběh a expozice pro levharty sněžné v pavilonu šelem, dále byla vytvořena 3 dětská hřiště ve vybraných lokalitách areálu ZOO (pavilon lidoopů, pandy červené, u poníků **(obr. 02)**), byla provedena další etapa opravy cest a chodníků v ZOO včetně opravy cest ze žulových kostek na Stezce dinosaurů. Byla dokončena rekonstrukce 1. patra ve správní budově ZOO a nově byla otevřena společně s pavilonem gepardů i „Cukrárna u geparda“. U pavilonu exotária byla postavena nová voliéra pro papoušky. Na konci roku 2006 byla otevřena poslední expozice roku 2006 - pro rosomáky.

Nejvýznamnější investiční akcí v roce 2006 bylo dokončení rekonstrukce vytápění ZOO pomocí tepelných čerpadel při využití geotermální energie.

Výnosy:

Vlastní výnosy organizace jsou tvořeny z příjmů ze vstupného, pronájmu, reklamy a darů od sponzorů.

V roce 2006 došlo k dalšímu nárůstu návštěvnosti, kdy počet návštěvníků v roce 2006 dosáhl čísla 139.356, což je více o 4.928 návštěvníků než v roce 2005 a o 15.070 návštěvníků než v roce 2004. **(obr. 03)**

Průměrná cena vstupenky do Zoologické zahrady Ústí nad

Labem v roce 2006, kterou zaplatil návštěvník, je 38,06 Kč (dospělý, dětský, děti do 3 let, ZTP, permanentky atd.), ačkoliv průměrné náklady na 1 vstupenku činily v roce 2006 276,32 Kč. Rozdíl je kryt z dalších příjmů ZOO ÚL (nájmy, reklama, dary...) ve výši 30,44 Kč, dále z příspěvků od zřizovatele (187,22 Kč) a Ministerstva životního prostředí (20,60 Kč). MŽP přispívá na krytí části nákladů na chov ohrožených druhů zvířat a zvířat handicapovaných, umístěných v ZOO. Prostředky z MŽP byly použity na částečnou úhradu nákladů na krmení, energie, veterinární péči chovaných zvířat, členství ZOO Ústí nad Labem ve světových svazech a sdruženích zoologických zahrad a na projekty ZOO Ústí nad Labem zpracované a odsouhlasené UCSZ na podporu vzdělání a zachování biodiverzity světové fauny.

V doplňkové činnosti za rok 2006 příjmy jsou tvořeny příjmy z nájmu bytů a nebytových prostor ve výši 724,23 tis. Kč, příjmy z reklamy 1.067,84 tis. Kč, tržby z prodeje zboží 365,09 tis. Kč a ostatní příjmy 469,52 tis. Kč (příjmy ze skákacího hradu, prodeje krmení v dětském koutku ZOO, provize od dodavatelů zboží...).

Výsledky hospodaření jsou od 4. čtvrtletí 2004 ovlivňovány skutečností, že ZOO ÚL, p.o. se stala po novele zákona 235/2004 Sb. plátcem daně z přidané hod-

noty (dále DPH). Na základě tohoto zákona odváděla ZOO ÚL DPH jak z hlavní, tak doplňkové činnosti. V novele zákona o DPH se od 1.5.2004 ztratilo opodstatnění členění činností příspěvkových organizací na hlavní a doplňkovou činnost, neboť nový zákon nepřevzal ustanovení § 35 a) zákona 588/1992 Sb., který osvobozoval od DPH veškeré hlavní činnosti příspěvkových organizací. Toto členění má v současné době význam pro daň z příjmů právnických osob. V § 5 odst. 1 zákona 235/1992 Sb. o DPH se hovoří, že osobou povinnou k dani je jak fyzická, tak právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti. Osobou povinnou k dani je i právnická osoba, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání, pokud uskutečňuje ekonomické činnosti.

Z hlavní činnosti zdanitelným plněním na výstupu se v ZOO staly zejména tržby ze vstupného, ze kterého dle přílohy 2 výše citovaného zákona odvádí ZOO sníženou sazbu DPH tj. v současné době 5 %.

Z vedlejší činnosti se odvádí DPH zejména z příjmů z reklamy (19%), prodeje suvenýrů (19%), prodeje živých zvířat (5%), za likvidaci kadaverů (19%) a další činnosti jako skákací hrad atd. jsou zařazeny do 19 % DPH. Osvozeným plněním jsou pro účely zákona o DPH dary.

Zdanitelným plněním na vstupu jsou všechny vstupy od plátců DPH pro hlavní, ale i doplňkovou činnost za materiál, zboží a služby zařazené do jednotlivých sazeb DPH v daném zdaňovacím období.

Poté, co se ZOO ÚL stala čtvrtletním plátcem DPH (počínaje 4. čtvrtletím 2004) a odevzdáním daňového přiznání za výše uvedené zdaňovací období, byla vyzvána FÚ v Ústí nad Labem k doložení skutečností, zda údaje uvedené v daňovém přiznání jsou pravdivé a úplné. Na základě místního šetření FÚ Ústí nad Labem konstatoval, že námi zvolený postup a výklad zákona je správný, jsme v následujících obdo-

bách postupovali stejně jako ve 4. čtvrtletí 2004. Po odevzdání daňového přiznání k DPH za 2. čtvrtletí roku 2006, kdy ZOO ÚL měla jako v předcházejících obdobích nadměrný odpočet, byla vyzvána FÚ k odstranění pochybností a doložení skutečností v jednotlivých řádcích daňového přiznání. Při místním šetření FÚ Ústí nad Labem změnil stanovisko a konstatoval, že dle § 61 zákona 235/2004 Sb. je činnost zoologické zahrady zařazeno do SKP 92.53, tedy do skupiny SKP 92, která sdružuje rekreační, kulturní a sportovní činnost, a tedy činností osvobozenou od DPH jak na výstupu, tak i vstupu. Jednotlivé činnosti zařazené do SKP 92 však nejsou rozčleněna na části, kde jsou pouze činnosti sportovní nebo činnosti kulturní či činnosti rekreační. Z daného členění SKP 92 není zřejmé, zdali SKP 92.53 činnost zoologických a botanických zahrad spadá do té které kategorie, a tudíž jestli je ve smyslu § 61 osvobozeným plněním, na které se odvolává FÚ Ústí nad Labem – kulturní činností. Ve stanovisku ZOO ÚL k daném šetření FÚ Ústí nad Labem k otázce uplatňování DPH vycházela ze stanoviska MF ČR, podle kterého při uplatnění ZDPH u činností vykonávaných příspěvkovou organizací je třeba postupovat konkrétně s ohledem na způsob vykonávání určité činnosti a její úhrady.

1) osobami povinnými k dani jsou fyzické nebo právnické osoby, které samostatně uskutečňují ekonomické činnosti. Jediným kritériem pro pojem „ekonomická činnost“ (výroba, obchod, služby, zemědělskou výrobu, soustavné využívání majetku za účelem získání příjmů) je soustavné vykonávání těchto ekonomických činností. Ekonomická činnost se dále nečlení na hlavní a doplňkovou, ani se nehodnotí, zda-li je z činnosti dosahováno zisku či nikoliv, ale zda se jedná o činnost, která odpovídá definici §5 odst.2 zákona. U ZOO pak je rozhodující, zdali se jedná o soustavnou činnost vykonávanou podle zvláštních právních předpisů (zákon o zoologických zahradách). Totéž platí

o využití hmotného a nehmotného majetku za účelem získání příjmů.

2) ZOO dále zdůraznila, že zoologické zahrady jako subjekt zřízený veřejnoprávním subjektem, kde dle vysvětlivky MF k odst.1 § 4 ZDPH vycházel z toho, že jestliže veřejnoprávní subjekt zřídí příspěvkovou organizaci a přenesse na ní zabezpečování činností, ke kterým je povinen podle zvl. předpisů nestává se příspěvková organizace za přenesení této povinnosti veřejnoprávním subjektem.

3) Rozhodujícím pro to, jakou činnost ZOO provozují, je jejich zřizovací listina. V naší zřizovací listině je v hlavní klauzuli uvedeno, že „hlavním účelem a posláním organizace je přispět k zachování biologické rozmanitosti volně žijících živočichů, jejich chovem v lidské péči, se zvláštním zřetelem na záchranu ohrožených druhů, jakož i výchova veřejnosti k ochraně přírody a vytvoření prostředí vhodné pro odpočinek, rekreaci a vzdělávání...“, tudíž vstupné do zoologických zahrad je úhrada za poskytnuté možnosti rekreace a vzdělávání. Tyto činnosti zjevně nepatří do kulturní činnosti.

Zoologická zahrada Ústí nad Labem požádala dále o přezkoumání, posouzení a zařazení své zřizovací listiny do SKP, tak aby bylo zřejmé jaké činnosti vykonává v návaznosti na katalog prací a služeb uvedených ve Standardní klasifikaci produkce (SKP). Obrátili jsme se na znalce, specialistu v oblasti zařizování výrobků a služeb do SKP a provádějící konzultační činnost pro klasifikování těchto činností pro ČSÚ. Z tohoto zařazení je zřejmé, že takřka všechny činnosti, které ZOO ÚL vykonává na základě své zřizovací listiny jsou činnosti nezařazené do SKP 92, z čehož vyplývá, že veškeré činnosti jsou jiné než ty uvedené v § 61 písm.e) zákona 235/1992 Sb.

Toto stanovisko je do současné doby prošetřováno FÚ Ústí nad Labem, Finančním ředitelstvím ÚL a MF ČR.

**Provozně-
technické
oddělení**

Činnost provozně-technického oddělení

Jiří Hanzlík

Tak jako každý rok i v roce 2006 zasáhlo provozně-technické oddělení svými středisky údržby, dopravy a zahradnictví podstatnou měrou do chodu Zoologické zahrady v Ústí nad Labem. Ať to bylo denním odstraňováním běžných závad, poruch či větších havárií, které v rozsáhlém 26 ha areálu periodicky vznikají, nebo spoluprací při zajišťování velkých dodavatelských investic. Vzhledem k nárůstu poslední jmenovaných úprav prováděných v ZOO byla velká část činnosti oddělení naměřována ke spolupráci k zajištění větších dodávek ucelených akcí. U těchto dodávek se jednalo v zásadě o koordinační činnost upřesňující napojení na stávající inženýrské sítě a rozvody v areálu ZOO, o zajištění podmínek výstavby v závislosti na specifických podmínkách nepřerušného chovu ohrožených druhů zvířat a dále pak o dokončovací práce vytvářející finální výsledky z hlediska návštěvníků (výroba umělých skal, osazování kmenů – parkosů, umísťování velkých kamenů za pomoci těžké techniky, **(obr. 01)** malování pozadí jednotlivých vnitřních a venkovních expozic, veškeré zahradnické práce vně

i uvnitř nových expozičních výběhů). V neposlední řadě sloužilo ke spolupráci s interními dodavateli i středisko dopravy a mechanizace při výpomocích (zemní práce – UNC 060 a WARINSKI, přesuny a převozy materiálů, mytí kropicím vozem).

Z drobné údržby se jedná především o práce tesařské, truhlářské, zednické, elektrikářské, zámečnické a vodoinstalační, které

byly komplexně oddělením zajišťovány včetně specifikace, výběru a zajištění vhodných materiálů. Vlastními pracovníky byly realizovány například:

- veškeré ohradníky u nově otevřených expozic
- opravy rozvodů páteřního vodovodu, přípojek pavilonů včetně zajištění opravy tlakové hydrofonní stanice v horní části zahrady
- kompletní zatravnění expozice muntžaků
- zednické úpravy, betonáže, výroba umělého vodopádu a celkové nové ztvárnění venkovního výběhu o 435 m² pro medvědy malajské
- opravy oplocení z dřevěné kulatiny kolem výběhu oslů somálských
- komplexní rekonstrukce „ředitelského patra“ ve správní budově
- osazení 12 ks informačních panelů kolem expozic a na návštěvnických trasách
- spolupráce při dokončení rekonstrukce areálu minigolfu u restaurace Koliba

- byla osazena nová automatická ústředna
- byla dokončena první část „Dinosauří stezky“ ve spodní části areálu od výběhu babirus (**obr. 02**)
- nově byla v části objektu přípravy krmiv upravena kancelář vedoucího krmiváře
- ve spolupráci s agenturou NOESIS bylo nově osazeno pět velikoplošných panelů s mapkou ZOO pro lepší orientaci návštěvníků
- v přípravě krmiv byla osazena nová digitální váha pro z kvalitnější sledování spotřeby a pro zrychlení přebírání dodávek krmiv od dodavatelů
- byl dokončen projekt přestavby budovy provozně-technického oddělení na africkou restauraci, která bude otevřena v roce 2007
- v průběhu roku byly opraveny některé střechy expozic a objektů v areálu včetně provedení nového oplechování (exotarium, starý pavilon slonů, zimoviště...)
- za ubikací pro velbloudy byl vystavěn přístřešek pro ustájení zvířat v zimních měsících
- v průběhu roku byly opraveny odpadové, zvětralé a zničené části fasád objektů sloužících ve většině jako technické zázemí pavilonů a sklady
- zajištění separace, skladování a odvozu komunálního a živočišného odpadu
- středisko údržby zajistilo pravidelné revize elektro náradí a rozvodů NN dle plánu revizí pro jednotlivé objekty ZOO
- ve spolupráci s externím správcem bytového fondu byly zajištěny nezbytné opravy na objektech sloužících pro bydlení při devíti uzavřených podnájemních smlouvách
- v prosinci bylo vypracováno a předáno závěrečné vyhodnocení akce „Využití obnovitelných zdrojů energie a ekologizace provozu ZOO Ústí n.L.“ na SFŽP ČR, který se významnou měrou zasloužil o dofinancování této klíčové investice z hlediska posledních pěti let

Přehled největších oprav a investic:

V průběhu roku 2006 bylo v areálu ZOO Ústí nad Labem zrealizováno několik větších oprav a investic, které zásadně přispěly k měnící se nové tváři ZOO. Zásadními zdroji financování byly dotace MmÚ na investice a Fond reprodukce majetku (dále FRM),

ktej byl v průběhu roku doplňován odpisy majetku a neinvestičními dotacemi OMOS MmÚ.

Výběh lemuruů:

Ve střední části zahrady u pavilonu exotária byl vybudován venkovní výběh pro lemury, který funkčně pomocí zavěšeného skoro 30 m dlouhého tunýlku rozšířil vnitřní ubikaci pro lemury. Dominantní částí výběhu se stal mohutný dub, který slouží jako velký přírodní parkos pro předvádění zvířat. Výběh byl oplocen a zajištěn elektrickým ohradníkem a dovybaven dětským koutkem s didaktickými pomůckami pro přiblížení života lemuru na ostrově Madagaskar.

Celkové náklady – 371,5 tis Kč
Zdroj financování – FRM

Expozice muntžaků:

Ve spodní části navazující na nově tvořenou Stezku dinosaurů byl upraven svah a bývalá expozice pro pekari páskované pro

představení muntžaků v naší ZOO. (**obr. 03**) Velká část úprav spočívala v terénních a zahradnických úpravách. Odstraněny byly staré betonové stavby a nově bylo provedeno oplocení s využitím elektrického ohradníku.

Celkové náklady – 153,5 tis Kč
Zdroj financování – FRM

Gepardi:

Nad hlavní cestou procházející horní částí zahrady byl vystaven nový pavilon s navazujícími čtyřmi výběhy pro chované gepardy. Pavilon byl koncipován jako chovné zařízení s možností pohledu návštěvníků do hlavní vnitřní ubikace přes prosklení jižní stěny pavilonu. Výběhy byly oploceny poplastovaným pletivem o výš 2 metry. Do prostoru byly umístěny pro dotvoření kulisy dřevěné parkosy. Oddělení výběhů od pavilonu je zajištěno přes přílehlé dvorky sloužící k přehánění zvířat nebo úklid jejich vnitřních ubikací v zimním období. V rámci této investice byly provedeny i některé úpravy v okolí nového pavilonu – chodníky, cesty, odkanalizování celé expozice, sezení pro návštěvníky a zahradnická výsadba k finální úpravě přílehlých zelených ploch.

Celkové náklady – 2 404,6 tis Kč
Zdroj financování – FRM + sbírky od dárců

Pavilon šelem - dokončení irbisů + malajských medvědů:

V pokračování rozsáhlé rekonstrukce pavilonu šelem došlo v minulém roce k dokončení severní části pavilonu, kam byl situován venkovní výběh pro irbise, který navázal na nově opravené tři vnitřní expozice. Do venkovní části bylo navezeno přes 150 tun kamene pro vytvoření himalájských svahů a štítů, což bylo dodekorováno velkorozměrovou malbou na zadním průčelí fasády pavilonu šelem. Celý prostor byl zajištěn kovovou sítí uchycené na dvou středových nerezových pilířích a stěnách vlastního pavilonu. Podle ohlasu návštěvníků lze považovat venkovní výběh za zřejmě nejzdařilejší akci. Tento dojem potvrzuje prosklený přístřešek pro návštěvníky.

V závěru roku pak proběhla úprava venkovního výběhu pro medvědy malajské, který je dominantou západního štítu pavilonu. I zde bylo použito materiálu z nedalekého kamenolomu pro vytvoření vyschlého koryta řečiště. Byl vybudován menší vodopád ve střední části výběhu. Základním bodem přestavby byla změna konfigurace nevzhledné betonové zdi tvořící příkop s pohledu návštěvníků v pozvolný, částečně

kamenitý svah zaručující lepší pohled návštěvníků na medvědy. Pro celkové dotvoření expozice bylo přistoupeno k malířskému ztvárnění rozsáhlého západního štítu pavilonu.

Celkové náklady – 1 632,2 tis Kč
Zdroj financování – FRM

Dětský svět:

V druhé polovině roku byly vyprojektovány a zrealizovány dodavatelsky tři dětská hřiště „Tomovy parky, s.r.o.“ ve vybraných lokalitách areálu ZOO – u pavilonu lidoopů (**obr. 04**), u pandy červené a u poníků, kde bylo osazeno 20 ks dřevěných konstrukcí. Jejich funkčnost projde zatěžkávací zkouškou hlavně v následující sezoně. Ze zkušeností z ostatních zahrad bývá tato atrakce hlavně dětskými návštěvníky hojně využívána. Akce bude zahradnický dokončena před zahájením hlavní sezony 2007.

Celkové náklady – 503,4 tis Kč
Zdroj financování – investice z prostředků MmÚ

Chodníky a cesty – II. etapa:

Postupnou úpravou chodníků, návštěvnických tras a cest byla dodavatelsky dokončena II. eta-

pa výměny povrchů ve spodní části areálu od výběhu babirus až po dva hlavní pavilony – exotarium a pavilon šelem. Většina nových povrchů byla vyskládána z betonové, pochůzné, 60 mm vysoké dlažby kladené do lože z drceného kameniva. Část chodníků – Stezka dinosaurů, chodník u gepardů - byla provedena z žulových štípaných kamenných kostek 90/70 mm. Při úpravách povrchů byly upraveny veškeré vpusti, kryty šachet, příčné odvodňovací žlaby, kryty šachet a další kovové prvky vyskytující se v ploše komunikací.

Celkové náklady – 2 431 tis Kč
Zdroj financování – investice z prostředků MmÚ

Správní budova:

Při pokračování úprav správní budovy byla dokončena rekonstrukce ředitelského patra a některých kanceláří v celém objektu. Dále pak byla dodavatelsky rozvedena nová datová síť LAN do všech místností správní budovy.

Celkové náklady – 288,2 tis Kč
Zdroj financování – FRM

Žulové kostky:

Z rozhodnutí Rady města byla poskytnuta dotace na pořízení žulových štípaných kostek 90 x 70mm, které budou ve vhodné kombinaci se zámkovou dlažbou použity pro opravy povrchů chodníků a tras pro návštěvníky. V rámci II. etapy opravy chodníků bylo již v uplynulém roce použito 618 m² z celkově pořízených 1922 m² v členění 456 m² na Stezce dinosaurů (**obr. 05**), 99 m² na chodníku u pavilonu gepardů, 63 m² odstavná plocha u RD v areálu ZOO. Další část bude použita na úpravy povrchů v roce 2007.

Celkové náklady – 1 116,5 tis Kč
Zdroj financování – FRM

Parkoviště Drážďanská:

Z rozhodnutí MmÚ byla do investic města zahrnuta oprava povrchu parkoviště u hlavního vstupu do ZOO na Drážďanské ulici. Akce byla provedena dodavatelsky Stavbami silnic a železnic, a.s. v prvním pololetí roku 2006.

Pro opravu povrchu byla zvolena technologie zaválcování studené směsi s prolitím asfaltovou suspenzí a následným posypem šotolinou, která po zatlačení a jejím částečným zametení vytvořila finální povrch parkoviště.

V rámci akce byly vyzvednuty a upraveny kanálové kryty a vtoky.

Celkové náklady – 319,8 tis Kč
Zdroj financování – investice z prostředků MmÚ

Cukrárna:

V návaznosti na slavnostní otevření nového pavilonu gepardů, byla provedena změna užívání místnosti v objektu nové trafostanice a tepelné stanice č.3 nového vytápění. Při úpravě prostor bylo přihlédnuto ke kontrolnímu vyjádření KHS Ústí nad Labem (sociální zařízení, úklidová komora, dřezy a další vybavení) a k potřebám oddělení veškerého měření energií nově upravených prostor cukrárny (samostatné měření vody a elektřiny z rozvodů ZOO). Pře-

stavba byla realizována firmou JAPIS, s.r.o. na základě výběrového řízení.

Celkové náklady – 161,8 tis Kč
Zdroj financování – FRM

Papoušci – nová voliéra:

K zajištění větší pestrosti nabídky expozičních zvířat realizovala ZOO v druhé polovině roku 2006 na volném prostranství před jižním průčelím pavilonu exotária novou voliéru pro velké papoušky. Nosná, kovová, pozinkovaná oblouková konstrukce, dosahující výšky 5,5 metru, sloužící pro natažení a uchycení kovových sítí, je kotvena do dvou betonových základů. Tato kovová část díla byla provedena dodavatelsky se spoluprací pracovníků ZOO při zemních a stavebních pracích, při dokončení a finální úpravě vnitřku voliéry.

Celkové náklady – 161 tis Kč
Zdroj financování – FRM

Expozice rosomáků:

V úplném závěru uplynulého roku byla v doposud nevyužívané části obory pod klecemi sov realizována dodavatelsky (HA & LO, s.r.o.) na základě výběru nová expozice rosomáků. (obr. 06) Část svahu byla oplocením rozdělena na dva expoziční výběhy. Největší prostředky byly investovány do mohutných betonových základů pro znemožnění podhrabu chovaných zvířat. Pro dokončení expozice bylo nutno doplnit poplastované, strojově vyplétané oplocení elektrickým ohradníkem, bylo nutno zajistit podstatnou část vzrostlých stromů oplechováním proti úniku rosomáka přes koruny stromů, byl dokončen příštířešek pro návštěvníky s možností sledování on-line záběrů ze dvou nově vybudovaných doupat v expozici. V okolí příštířešku byly umístěny didaktické pomůcky. Slavnostní otevření proběhlo 27.12.2006.

Celkové náklady – 1 217,3 tis Kč
Zdroj financování – FRM

Opravy střech:

Zvýšením neinvestičního příspěvku byly firmou NORTH STAV, a.s. realizovány dvě opravy střech, které byly v havarijním stavu. Jednalo se o pochůznou střechu ustájení oslů somálských a opravu ploché střechy nad zděnou částí zahradnického střediska, která vykazovala poruchy v celé ploše a později bylo nutno ještě přistoupit ke statickému zajištění atik z hlediska komplexní opravy střechy. Při opravě byla zjištěna absence ztužujícího železobetonového věnce, který bylo nutno po snesení atiky nově zabetonovat včetně vložení odpovídající výztuže. Akce byla provedena v letních měsících 2006.

Při opravě zatékání do ustájení oslů byla provedena demontáž pochůzná betonové dlažby na terase pavilonu, odstraněna zničená původní hydroizolace, následně byla provedena nová hydroizolace střechy a nakonec byla zpět na nové terče osazena původní betonová dlažba 500 x

500 mm. Zároveň byla zednický opravena atika, která slouží jako zábradlí pro návštěvníky terasy u oslů.

Náklady – 203,7 tis Kč (zahradnictví), 298,4 tis Kč (statika), 509 tis Kč (oslí)

Zdroj financování – FRM

Z tohoto výčtu provedených akcí je patrné maximální možné zapojení vedení oddělení do externích dodávek. Kromě této koordinace spolupracovalo oddělení s dalšími středisky a odděleními při konzultacích oprav, zajišťování poptávek prací u dodavatelů, výběru nejvýhodnějších nabídek, zpracování smluv o dílo, sledování průběhu dodávek a prací od vybraných dodavatelů.

Nový pavilon gepardů

Jiří Hanzlík

Již v roce 2005 bylo vedením ZOO Ústí nad Labem rozhodnuto o vybudování nového chovného pavilonu pro nejrychlejší kočkovité šelmy, pro gepardy s možností předvedení zvířat v jedné části pavilonu. Při výběru vhodné lokality byla upřednostněna mírně svažité louka ve střední části zahrady s přílehlou skládkou stavebních materiálů tak, aby po dokončení výstavby pavilonu byla tato střední část zahrady vyřešena z hlediska celkového atraktivního pro návštěvníky.

Původně zpracovaný projekt ve tvaru obdélníku, na který bylo 12.9.2005 vydáno stavební povolení, byl po prověření z hledisek chovu zvířat a začlenění nového pavilonu do terénní konfigurace budoucí expozice překreslen do tvaru pravidelného osmiúhelníku. **(obr. 01)** Po vyhlášení soutěže na zhotovitele stavby byla komisí jako nejvýhodnější vybrána nabídka firmy JAPIS společnosti s ručením omezeným. Na základě uzavřené smlouvy o dílo bylo zhotoviteli předáno staveniště 5. ledna 2006 s jeho okamžitým nástupem na realizaci díla. Z hlediska členění byla stavba projektem rozdělena na čtyři stavební objekty (Likvidace stávajících betono-

vých ploch, Stavba vlastního pavilonu, Napojení inženýrských sítí a Oplocení venkovních výběhů).

Architektonicky se u této novostavby objektu jednalo o přízemní budovu, zděnou, nepodsklepenou, s jehlanovou osmiúhelníkovou střechou zakončenou odvětrávací lucerničkou bez využití sníženého půdního prostoru. Projekt počítal s protažením části střechy nad jižní, venkovní ná-

vštěvníckou částí před prosklenou expozicí pavilonu. Tento přesah střešní konstrukce snížil zrcadlení při pohledu do vnitřní prosklené expozice a zároveň zastřešil část venkovního chodníku pro návštěvníky.

Svislé konstrukce byly vyzděny s tepelně výhodných keramických cihel a příčkovek WIENEBERGER. Do předního jižního průčelí bylo na 50cm sokl s ohledem na umožnění sledování zvířat v ložnici osazeno lepené sklo CO-NEX o výšce 1,8m a jeho celkové délce 7,15 m. Střešní konstrukce byla vytvořena dřevěným, trámovým, pochůzným stropem s povrchovým natavením modifikované střešní krytiny ELASTEK červené barvy, do které bylo vsazeno pět světlíků pro zajištění denního osvětlení všech ubikací. Dominantní část střechy je tvořena dřevěnou odvětrávací lucerničkou pobitou palubkami a se střešní konstrukcí totožnou s hlavním zastřešením pavilonu. Stejnými palubkami natřenými tenkovrstvou lazuru PRIMALEX v odstínu mahagon bylo provedeno podbití přesa-

hující části střešní konstrukce. V rámci barevného zvýraznění byl na nátěr fasády použit venkovní akrylátový nátěr STOMIX v pronikavě zelené barvě s aspektem na upoutání návštěvníků. **(obr. 02)** Všechny pět vnitřních ubikací je vždy propojeno přepouštěcími otvory se sousedními a zároveň s dvorkem, který byl před danou ubikací ohrazen. Tyto dvorky jsou koncipovány tak, že lze z nich gepardy pouštět do hlavních výběhů či přepouštět do sousedních dvorků. Malé technické zázemí – manipulační místnost - byla vytvořena jako rohová místnost sloužící zároveň jako kotelná s osazeným elektrokotlem PROTHERM. Celkový dojem pavilonu byl dovořen novým přístupovým chodníkem z dlažebních kostek, který návštěvníky přivádí před prosklenou expozici a z druhé strany pak nasměruje na prohlídkovou trasu vrchní části ZOO.

Z hlediska chovu a předvádění zvířat tvoří nejrozsáhlejší část stavby čtyři venkovní výběhy, přičemž dva největší nacházející se na jihozápadním svahu o výměrech 2 890 a 2340 m² slouží jako expoziční a dva menší, skryté na severní straně pavilonu o výměrech 710 a 800 m² jsou vyprojektovány jako výběhy chovné. Veškeré oplocení je provedeno z poplastovaného, strojově vyplétaného pletiva o výšce 2m, vypnutého na poplastované kovové trubky zabetonované po 2,5 metrech do hloubky 0,5 m.

Finální dokončení celé nové expozice pak provedlo zahradnické středisko s truhláři, kteří osadili dřevěná zábradlí, ukazatele, lavičky, informační panely a fototapety. O celkový dojem hlavní vnitřní expozice se zasloužilo konečné vymalování a vykreslení pozadí provedené svépomocí pracovníkem našeho provozně-technického

oddělení. **(obr. 03)** Z provozního hlediska se jedná o samostatně fungující pavilon s vlastním zdrojem tepla, rozvedeným v ústředním topení do všech místností. Objekt je napojen na tlakový rozvod vody v horní části zahrady a splaškové vody jsou svedeny do hlavní kanalizační stoky procházející celým areálem. Stavba byla zhotovitelem bez zjevných závad a nedodělků předána v termínu dle uzavřené smlouvy o dílo a následně pak 16.6.2006 úspěšně zkolaudována.

V souběhu s výstavbou tohoto pavilonu byla provedena úprava nevyužitých místností v 2.NP objektu Trafostanice č.2, kde byla drobnými úpravami dle požadavku krajské hygienické stanice zrealizována Cukrárna u geparda s venkovním posezením, která zahájila svoji činnost při slavnostním otevření pavilonu gepardů v sobotu 24.6.2006.

Vzdělávací
a propagační
oddělení

Činnost vzdělávacího a propagačního oddělení

Ing. Věra Vrabcová

Návštěvnost

V roce 2006 navštívilo ústeckou zoologickou zahradu celkem 139.356 návštěvníků, z toho bylo 65.072 dospělých a 74.284 dětí. **(obr. 01)** Je pro nás velice potěšitelné, že v porovnání s loňským rokem je to o 4.928 osob více. Věříme, že po několikaletém poklesu návštěvnosti se tento nepříznivý trend začíná obracet a začínají se zúročovat příznivé změny, které v ZOO probíhají. Podrobnější rozbor návštěvnosti je předmětem samostatného článku.

Média

Spolupráce s médii je již několik let stabilizovaná a jednotliví redaktoři jsou o všech novinkách i akcích, které se v ZOO konají, informováni prostřednictvím elektronické pošty, ve významnějších případech tištěnou pozvánkou. Jedná se o spolupráci v oblasti regionu, ale i v rámci celé republiky.

Televize – několik reportáží proběhlo ve večerním zpravodajství TV Nova a ČT 1, na TV Prima v rámci regionálního zpravodajství vysílá nejčastěji reportáže ze ZOO TV Lyrá, v některých případech i Roudnická TV a TV Karneval. S TV Lyrá pokračovala intenzivní spolupráce, kromě upoutávek a reportáží se v lednu pracovníci naší ZOO stali hosty pravidelného diskusního pořadu „Zeptejte se“. Na TV Nova v rámci pořadu Snídaně s Novou proběhlo vysílání s pracovníky naší ZOO včetně ukázky živých zvířat.

Rozhlas – zpravodajství o novinách je vysíláno na různých rozhlasových stanicích, např. Český rozhlas Sever, Hitrádio FM Labe, Rádio Blaník, Český rozhlas 1 - Radiožurnál, Frekvence 1, North Music. Hlavním mediálním partnerem, který pravidelně zveřejňuje spotové upoutávky na veškeré

kulturní programy v ZOO, je Hitrádio FM Labe, na některé vybrané pořady je mediálním partnerem Český rozhlas Sever, rozsáhlejší spolupráce byla navázána s Frekvencí 1 a Evropou 2, kde proběhla o prázdninách velká upoutávková kampaň.

Tisk - obyvatelé ústeckého regionu jsou informováni zejména prostřednictvím Ústeckého deníku, případně dalších lokálních mutací Deníků Bohemia a regionálních stránek MF Dnes, Práva, Blesku a Metra, do dalších regionů jsou novinky dodávány prostřednictvím ČTK. Dále využíváme některé časopisy, pravidelné informace o akcích a novinkách se objevují každý měsíc v Nových ústeckých přehledech, v Městských novinách, které vydává Magistrát města Ústí nad Labem, v Teplických a ústeckých inzerátech, Ústeckém týdeníku. Pozornost ústecké zoologické zahrady věnovaly také časopisy Koktejl, 21. století, Kaleidoskop. Hlavním mediálním partnerem jsou Deníky Bohemia.

Internet – Kromě pravidelně dvou aktualizovaných vlastních webových stránek (www.zoousti.cz a www.choboti.cz) se informace o zoologické zahradě pravidelně objevují na různých informačních stránkách a serverech (Magistrát města Ústí n. L. apod.)

Kromě tohoto komunikačního styku s médii byly uskutečněny tři tiskové konference v areálu ZOO:

31. ledna – tisková konference spojená s hodnocením projektu obnovitelných zdrojů a vytápění zoologické zahrady, které se zúčastnil primátor města Mgr. Petr Gandalovič.

31. března – tisková konference představující nové logo zoologické zahrady a novou image ZOO. Byly představeny nové www stránky a další aktivity spojené s touto změnou. Tato oblast je podrobně popsána v samostatném článku.

30. května – tisková konference spojená s kolaudací již zmiňovaného projektu obnovitelných zdrojů energie. Byli přítomni zástupci Magistrátu města Ústí nad Labem (Mgr. Petr Gandalovič, Mgr. Jan

Kubata), zástupci firem Skanska, Elte a Cheming. **(obr. 02)**

Akce pro veřejnost

Pořadů a akcí pro děti i dospělé se uskutečnilo celkem 24. Z toho se jednalo v 17 případech o vlastní pořady zaměřené především na děti, v šesti o podobné akce spolupořádané v areálu ZOO s jinými subjekty a ve zbylém případě o již tradiční výstavu kaktusů pořádanou v areálu ZOO. Propagaci na vlastní akce si zajišťujeme sami především prostřednictvím výlepkové služby v městské hromadné dopravě, elektronickou poštou médiím a informacemi na našich webových stránkách. Na všechny vlastní akce využíváme mediálního partnerství s Ústeckým deníkem a Rádiem Labe, ve sjednaných případech také s Českým rozhlasem Sever, pravidelně se informace o pořádaných akcích objevují rovněž v Nových ústeckých přehledech, Městských novinách a Teplických inzerátech a na různých informačních serverech. S TV Lyra byla uzavřena smlouva o zpracování upoutávek a pozvánek na významné akce i následné natáčení reportáží.

Přehled pořadů:

31. ledna – 5. února - Za vysvědčení do ZOO – Děti se samými jedničkami měly vstup zdarma,

mimořádně se konalo cvičení lachtana Moritze, mimořádně byla otevřena horní pokladna. Celková účast - 177 osob.

4. – 12. března - Jarní prázdniny v ZOO - Celotýdenní kvíz pro děti v areálu ZOO se zoologickou tematikou, pro výherce byly připraveny hodnotné ceny. Ve všední den probíhalo v kinosále ZOO povídání o zvířatech a ukázka živých zvířat. Celkem se zúčastnilo 79 rodinných skupin (kvíz) a 32 dětí (kinosál).

1. dubna – Slavnostní zahájení letní sezóny – Premiéra akce s bohatým programem. ZOO představila svoji novou tvář, neboť po 11 letech se změnilo logo i celkový

design. Křtu nového loga se ujali Petra Černocká a Jiří Pracný, Michaela Dolinová a Taťána Míková. Divadlo V pytlí si k této příležitosti připravilo další ze série svých originálních skečů pro ústeckou ZOO. Po slavnostním křtu loga následovaly křtiny lvíčků zlatých, kmotrem se stal pivovar Zlatopramen. Byla slavnostně otevřena nová expozice pro lemury vari - volný výběh s obrovským dubem v těsné blízkosti pavilonu exotária. **(obr. 03)** Pro všechny návštěvníky byly již od dopoledních hodin připraveny unikátní atrakce zdarma, ukázky historických řemesel, výstava fotografií z deštných pralesů a samozřejmě tradiční předváděcí akce se zvířaty. Celková účast - 1.336 osob.

13. - 17. dubna – Velikonoce v ZOO – Tradiční velikonoční kvíz „O vejce ptáka nandu“ s velikonočně – zoologickou tematikou. Kvíz byl součástí zakoupené vstupenky a ti, kdo správně odpovíděli na sedm otázek, mohli získat skutečné 500g vážící vajíčko nandu pampového. Hlavní cenou bylo zapůjčení nového vozu Hyundai na vybraný víkend od partnera akce, kterým bylo Autocentrum Háša. Účast - 94 rodinných skupin.

22. dubna - Den Země v ZOO - Uskutečnil se pořad na Kolibě, kde vystoupila skupina Musica Canora z Chomutova, která se zabývá produkcí gotické a re-

nesanční hudby v dobových kostýmech a na repliky historických hudebních nástrojů. Celý den byl zaměřen na aktuálně probíhající celoevropskou kampaň na ochranu nosorožců, návštěvníci si mohli zakoupit originální nosorož-

8. května – *Po liščí stopě* – Již druhý ročník soutěže zorganizoval Junák – svaz skautů a skautek ČR. Po ZOO bylo připraveno 12 stánků, u kterých účastníci plnili rozličné úkoly se skautskou tematikou. Účast – 2.311 osob.

čí přání, které vytvářely děti ze 43 severočeských škol. Celý výtěžek z prodeje je určen na konkrétní projekt, vybavení záchrannářského centra nosorožců v jihoafrické rezervaci Hluhluhwe. Také hrobské Divadlo V pytlí si připravilo originální verzi svého představení Archa Noemova, zaměřenou na nosorožce. Program na Kolibě doplnilo vystoupení kejklíře a polykače ohně Hypopondra z Krupky. Slavnostní tečkou za celou akcí bylo otevření nové expozice pro irbise (levharty sněžné). Celková účast – 2.014 osob.

29. dubna - 1. května – 1. máj v ZOO – Po celé tři dny byl připraven tradiční kvíz Lásky v přírodě, který byl součástí každé zakoupené vstupenky, hodnotné ceny věnoval partner celého víkendu, Poštovní spořitelna. Hlavní program byl směřován na sváteční pondělí 1. května. Již od dopoledních hodin probíhaly soutěže pro děti a skákací hrad zdarma. Hlavní program probíhal v odpoledních hodinách na terase restaurace Koliba, kde hrála country skupina Klidáňko, dále se představil klaun Fofo a magická show. Účast – kvíz 97 rodinných skupin, pořad – 2.207 osob.

24. května – *Evropský den parků* – Byl připraven tematický zaměřený program - zahájení keramické výstavy „Strom života“, přednáška „Sedm podivuhodných pralesů“ doplněných promítáním, **(obr. 04)** sázení stromků a slavnostní otevření nového výběhu pro muntžaky malé. Pro všechny návštěvníky byl připraven celodenní kvíz. Účast - 551 osob.

28. května – *Dětský den s Rádiem Labe* – V hlavním programu u restaurace Koliba vystoupil finalista Superstar Julián Záhorovský a oblíbené Divadýlko Rozmarýnek z Mostu. Celým programem se soutěží o rozličné ceny a také oblíbenou dětskou diskotékou provázeli moderátoři Hitrádia FM Labe. Kromě hlavního programu byla už od dopoledních hodin připravena řada doprovodných aktivit. V rámci celorepublikové kampaně za třídění odpadů možné dozvědět se mnoho informací, zasoutěžit si či vyzkoušet své dovednosti na horolezecké stěně. Čestným hostem této akce pořádané firmou Ekokom byl olympijský vítěz ve vodním slalomu Lukáš Pollert. Naproti dětské ZOO proběhla prezentace nové

dětské encyklopedie opět se soutěží o ceny za moderátorské účasti „milionáře“ Vladimíra Čecha. U spodní pokladny mohl každý vyzkoušet své znalosti v zoologickém kvízu o ceny. Celodenní program zakončily velké velbloudí křtiny tří velbloudů dvouhrbých. Čestní hosté Julián Záhorovský a Lukáš Pollert pokřtili samečka narozeného v letošním roce, dvě nové tříleté velbloudice, které ústecká ZOO získala v dubnu z Kazachstánu, pokřtil vítěz návštěvnícké ankety o nejlepší jméno. Účast – 859 osob.

2. června – *Noc snů* – Akce pořádaná pro dlouhodobě nemocné a handicapované děti. Byla před deseti lety vyhlášená zoologickou zahradou Rotterdam a naše ZOO se k ní připojila poprvé. Akce se konala po zavírací době od 19,00 do 22,00 hodin a pro děti i jejich doprovod byl připraven pestrý program. Každý účastník obdržel u vchodu dárky a keramickou medaili. Postavy zvířátek účastníky odvedli do pavilonu slonů, kde si mohli pohladit a zblízka se seznámit s našimi slonicemi, následoval program u restaurace Koliba (pohádka Divadla v pytlí a vystoupení hudební skupiny Black Horse k poslechu i k tanci), prohlídka stáje pro nosorožce, kontaktní zvířata na Dětské ZOO, prohlídka pavilonu exotária a pavilonu šelem. Zde byly Ekocentrem Sever z Litoměřic připraveny soutěže a ukázka dalších zvířat, na které si děti mohly sáhnout. **(obr. 05)** Celý večer zakončilo cvičení lachtana Moritze. Účast

– 120 dětí a rodinných příslušníků.
20. – 23. června – *Výstava kaktusů* – Výstava pořádaná Českým

svazem kaktusářů, která má dlouholetou tradici, se konala ve spodní části ZOO. Vystavené exponáty si mohli zájemci rovněž zakoupit.

24. června – *Ústečtí lvi ústeckým šelmám* – Hokejisté HC Slovan Ústečtí lvi, kteří jsou dlouhodobě partnery ústecké ZOO, si vyzkoušeli, co obnáší profese chovatelů velkých šelem. Zároveň předali ZOO výtěžek benefiční dražby retro dressů, která probíhala v květnu. Pak již probíhala vlastní chovatelská práce - příprava medového stromu pro malajské medvědy, krmení velkých koček a úklid medvědí expozice. Dále následovala autogramiáda a beseda s fanoušky. V odpoledních hodinách byl v horní části slavnostně otevřen nový pavilon pro gepardy a také cukrárna U geparda, která rozšíří občerstvovací možnosti v areálu zoologické zahrady. Součástí slavnostního otevření byla i premiéra nové hymny ústeckých gepardů, kterou připravily děti z Dětského domova Severní terasa. Tečkou za sobotním odpolednem byl koncert teplické southern rockové skupiny Big Water na terase restaurace Koliba. Účast – 1.080 osob.

1. září – *Den Policie ČR v ZOO* – Akce pořádaná ve spolupráci s Oblastním ředitelstvím služby cizinecké a pohraniční policie. Byly předvedeny ukázky výcviku a do-

vedností policejních psů, práce se speciální technikou, kterou si mohli vyzkoušet všichni návštěvníci. Účast – 483 osob.

1. – 4. září – *Prázdniny končí – pojďte ještě do ZOO!* – Marketingová akce pro děti, které měly v doprovodu dospělé osoby vstup do areálu ZOO zdarma. Účast – 2.450 osob.

9. září – *Podejme si ruku aneb Cesta k nám* – Druhý ročník festivalu pro postižené spoluobčany, tentokrát ve spolupráci s agenturou BENPE. V prostoru pavilonu šelem proběhly slavnostní křtiny mláděte levharta mandžuského za účasti zpěváka Kamila Střihav-

ky a ředitele ZŠ Neštětice, v obou případech se jedná o sponzory rodičů malé levhartice. V areálu ZOO probíhal stánkový prodej výrobků chráněných dílen (**obr. 06**), v prostoru restaurace Koliba pak vystoupení zájmových kroužků Ústavů sociální péče a dalších specializovaných zařízení, závěr patřil koncertu Ondřeje Brzobohatého s doprovodnou skupinou. Všichni postižení s průkazkami ZTP a ZTP-P měli vstup zdarma. Celková účast – 1.948 osob.

16. září – *Hudební odpoledne v ZOO* – Vystoupení populární ústecké skupiny Black Horse na Kolibě k tanci i poslechu. Účast – 1.065 osob.

22. – 24. září – *Evropský den bez aut a Den železnice v ZOO* – Akce pořádaná ve spolupráci s Českými drahami jako příspěvek ústecké ZOO k celoevropské kampani za ekologickou dopravu. Návštěvníci, kteří se prokázali vlakovou jízdenkou, měli vstup zdarma. Celková účast – 3.450 osob.

28. září – *Václavský den v ZOO* – Dárkové odpoledne ke státnímu svátku, všichni Václavové a Václavy měly vstup zdarma. Součástí programu byly slavnostní křtiny hřebečka osla somálského za účasti známého herce Václava Vydry a vystoupení swingové kapely Bohemia Jazz Band na Kolibě. Účast – 1.420 osob.

1. října – *Den zvířat a jejich adoptivních rodičů* – Tradiční po-

děkování sponzorům našich zvířat mělo podobu společné prohlídky areálu ZOO se zaměřením na novinky právě končící hlavní sezony. Součástí byly křtiny mláďat sovice sněžné za účasti herce a moderátora Vladimíra Čecha, slavnostní otevření nové voliéry pro velké papoušky, vernisáž fotografické výstavy „ZOO Ústí nad Labem – objektivem“ pořádané Fotoklubem Fomet Trmice, vystoupení souboru Terasáček, který průběžně skládá hymny našich zvířat (**obr. 07**), vystoupení skupiny historického šermu Hartigo a koncert amerického zpěváka Colina Stephena Morrisa. Jako

šíření výukového programu „Les“ a instalace nových informačních cedulek k vytipovaným výjimečným dřevinám, které se nacházejí v areálu ZOO. Bohužel, pro nulový zájem ze strany škol došlo pouze k realizaci některých aktivit.

26. – 29. října – *Stezkami ZOO* – 13. ročník tradičního vědomostního kvízu o zvířatech ústecké ZOO o ceny, které věnovalo Knihkupectví Pod věží. Účast - 20 rodinných skupin.

29. října – *Pohádková neděle* – Tvořivé odpoledne na pavilonu šelem, kde si děti mohly zhotovit papírovou masku či vydlabat dýni. Zároveň proběhlo promítá-

tuto příležitost. Na své příhody s ústeckými orangutany během natáčení filmu „Dva lidi v ZOO“ a seriálu „O zvířatech a lidech“ zavzpomínal herec a kaskadér Zdeněk Srstka a chovatel Josef Veselský, popřát mladému oslavenci přišel také moderátor a zpěvák Franta Sysel. Účast - 76 osob.

27. prosince – *Vánoční zpívání* v ZOO - Tradiční vánočně laděný program na pavilonu šelem. Hudební vystoupení souboru Terasáček a církevního souboru. Součástí programu bylo slavnostní otevření nové expozice rosomáků za účasti našich špičkových atletů Barbory Špotákové, Kateřiny

hosté se akce zúčastnili také známé celebrity patřící do rodiny našich adoptivních rodičů zpěvák Kamil Střihavka s rodinou, zpěvačka Petra Černocká a kytarista Jiří Pracný. Bohužel celý program provázela velká nepřízeň počasí. Účast - 469 osob.

20. října – *Den stromů* – Akce pro děti ze základních škol byla naplánována jako soutěž ve sběru starého papíru, sázení stromků, roz-

ní pásma krátkých pohádek, vystoupení ohnivého muže a lampiónový průvod. Celá akce byla zakončena cvičením lachtana za umělého osvětlení. Účast - 127 osob.

17. prosince – *Ámos má narozeniny* – Oslava šestých narozenin orangutana Ámose v prostoru Bornejského pavilonu. Soubor Terasáček zazpíval narozeninovou skladbu speciálně složenou pro

Badřurové a Tomáše Janků. Účast - 302 osob.

Speciální akce

V druhé polovině roku byla společně s firmou m'plus travel, a. s. zahájena kampaň „1.000 sloních stop“, díky které se podařilo navázat spolupráci v oblasti reklamy s nejrůznějšími firmami, podniky či jinými subjekty. Každý účastník získal speciální reklamní plochu

v blízkosti spodního vchodu (**obr. 08**) a zúčastnil se exkluzivní akce „Večerní párty v ZOO“, která se konala na konci září. Pestrý program zahrnoval vystoupení hudebního tělesa, dětského sboru, módní přehlídku, večerní cvičení lachtana, hudební produkci jihoamerických indiánů, raut či aukci nejdražších zvířat v naší ZOO. V této akci již byla získána úctyhodná částka - 1.180.000 Kč.

Na konci listopadu (24.11) proběhl v salonu restaurace Větruše pod názvem *V tropech tři světadílů* slavnostní večer spolupřátel s fotografem divočiny Petrem Slavíkem a agenturou Alwac. Akce byla určena pouze pro zvané hosty. Její součástí byla vernisáž stejnojmenné výstavy, vystoupení bolívijského zpěváka Raúla Vargase, skupiny Tidi Tade, bříšňí tanečnice Markéty Štillové, Divadla V pytli, ohnivá show, módní přehlídka Salonu Moravec. V průběhu večera byl promítnut film „Jak vzniká kniha“, který prezentoval práce na připravované exkluzivní fotografické publikaci „Balada o zvířatech“ a především dražba vystavených fotografií, jejíž výtěžek byl určen na chov

ohrožených druhů zvířat v ústecké ZOO. Také díky umění moderátora Petra Stolaře dosáhl celkový výtěžek úctyhodných 270.000 Kč. (**obr. 09**)

Nová tvář ZOO

Naši ZOO provází od začátku letošního roku velká změna v celkové prezentaci směrem k laické i odborné veřejnosti – byl vytvořen nový vizuální systém, který začíná

změnou loga a celkové image naší ZOO. Podrobnější informace jsou uvedeny v samostatném článku.

V souvislosti s těmito změnami byla na konci června na Krajském úřadě uspořádána konference s názvem „Rozvoj zoologických zahrad v podmínkách cestovního ruchu“. V rámci konference vystoupili se svými příspěvky například vicehejtman Ústeckého kraje Radek Vonka, vedoucí katedry ekonomie FSE UJEP Ing. Pavel Pešek Csc., výkonná ředitelka Svazu cestovního ruchu Deliteus Renata Sazečková a další hosté včetně zástupců čtyř dalších českých zoologických zahrad. Samostatnou prezentaci měl i člen vzdělávacího a propagačního oddělení na téma „ZOO Ústí nad Labem včera a dnes“. Řada těchto aktivit byla financována Evropskou unií v rámci Společného regionálního operačního programu.

Environmentální výchova a vzdělávání

Pro zájemce z řad všech typů škol slouží nabídka výchovných a vzdělávacích programů s využitím areálu ZOO. V současné době je v nabídce vzdělávacího a propagačního oddělení 15 různých výukových programů, přičemž nabídka se průběžně rozšiřuje. Další činností v tomto směru jsou komentované prohlídky s průvod-

cem, zaměřené na problematiku ochrany vzácných druhů zvířat. Největší využití této nabídky je v měsících květnu, červnu a září. Celkem bylo těchto aktivit provedeno 95 a zúčastnilo se jich 2.367 dětí a studentů.

Další aktivitou v oblasti EVVO je účast a beseda s účastníky Ekofilmu pořádané Ekocentrem Sever v Litoměřicích (duben 2006), dále účast na akci s názvem Kapradí (prosinec 2006) pořádané stejným subjektem. V únoru zavítali do ZOO zástupce provincie Jižní Holandsko, kteří se zde seznámili s aktivitami ZOO v oblasti výchovy a vzdělávání (**obr. 10**). V červnu v rámci semináře pořádaného časopisem Koktejl navštívila ústeckou zoologickou zahradu skupina budoucích žurnalistů. Zde se seznámili s tematikou provozu příspěvkových organizací, přínosu zoologických zahrad k záchraně ohrožených druhů zvířat, organizaci řízených chovů a dalšími.

Předváděcí akce

Již mnoho let nabízí ZOO návštěvníkům jako zpestření prohlídky předváděcí akce se zvířaty. Každým rokem se vylepšují dalšími doplňky jako je např. přímý odborný komentář chovatelů či připravený a namluvený komentář, který je pouštěn z reproduktorů během akce. Také jejich nabídka se občas mění podle skladby chovaných zvířat. Dlouholetými stálicemi je cvičení lachtana, které je jednou z návštěvnických nejoblíbenějších akcí, stejně tak jako procházka slonů po areálu ZOO a jejich cvičení ve výběhu. V nabídce zůstává také krmení tuleňů, enrichment a krmení orangutanů, medový strom pro malajské medvědy, krmení piraň, v létě jízda na ponících.

Adopce zvířat a sponzorství

Adopce zvířat je významnou finanční pomocí zoologické zahradě, stejně tak jako další formy

– sponzorství, finanční či věcné dary, případně pronájem reklamní plochy v areálu ZOO. (**obr. 11**) V roce 2006 bylo vybráno celkem 1.860.300,50 Kč, z toho za adopce 411.850,- Kč. Díky novému systému na webových stránkách, kde je možno objednat si adopci přímo elektronickou poštou, stoupl za rok počet adoptivních rodičů ze 100 na 142.

Adoptivní rodiče za rok 2006:

Jméno	Adoptované zvíře	Částka v Kč
Jan Řeřicha, Ústí n. L.	fosa	5.000,-
MVDr. Jana Najnarová, Ústí n. L.	korálovka	500,-
Hodinářství V. Macek, Ústí n. L.	puštík bělavý	1.000,-
Zdeňka a Jan Flekovi, Lovosice	puštík obecný	1.000,-
Lucie Žáková, Zlín	pásovec štětinatý, puštík obecný, agama kočičinská, korálovka sedlatá	3.500,-
OPTIKA J&J, Ústí n. L.	adax, krajta písmenková, kajman zakrslý, hrabatka drsná, užovka červená, velešfír obrovský	10.000,-
Jana Lužinová, Teplice	majna Rotschildova	1.000,-
Petra Broskev Boháčková, Praha 4	tropická žabka	500,-
Zuzana a Antonín Schmidovi, Litoměřice	tamarín žlutoruký	1.000,-
Jan Kaplan, Ústí n. L.	želva nádherná	2.000,-
Ing. Jaromír Pospíšil, Jílové	ocelot velký	5.000,-
Pavel Jůza, Ústí n. L.	ocelot velký	5.000,-
Viktorie Jeřábková, Ústí n. L.	arassari černohrdlý	1.000,-
Dagmar Vlachová, Praha 6	lachtan kalifornský	35.000,-
Kamil Střihavka, Praha 5	2 x levhart mandžuský	16.000,-
Martin a Kristýna Ansorgovi, Neštětice	kajman zakrslý	1.500,-
Ing. Jitka Holanová, Krupka	levhart perský, lvíček zlatý, verka Prévostova, 3 x turako fialový	17.500,-
Eliška Svobodová, Ústí n. L.	zebrička pestrá	500,-
Hana Eislerová, Chabařovice	karakal	2.400,-
Stavebniny Tomáš, Ústí n. L.	lenochod dvouprstý	10.000,-
Marta Kouřecká, Ústí n. L.	lama alpaka	1.500,-
Helena Juhászová, Újezd nad Lesy	3 x tropická žabka	1.500,-
Mgr. Martin Tomas, Litoměřice	makak kápový	2.400,-
Eva Pivková, Chodov	surikata	3.000,-
Libor Zavoral, Eliška Césarová, ČTK	aligátor severoamerický	2.000,-
Martina Tláškalová, Benešov	marabu africký	3.600,-
Rodina Šoltysova, Meziboří	2 x želva nádherná	1.000,-
ZŠ a MŠ Horní Počaply	hroznýšovec duhový	500,-
VŠ odborový svaz UJEP, Ústí n. L.	sitatunga	5.000,-
Jiří Pracný, Praha 8	orangutan bornejský	10.000,-
Petra Černocká, Praha 10	orangutan bornejský	10.000,-
Petr Kohout, Praha 9	klokan obrovský	7.200,-
Anetka Krausová, Ústí n. L.	zebrička pestrá	500,-
Hodinářství J. Němec, Ústí n. L.	tamarín žlutoruký	5.000,-

Jméno	Adoptované zvíře	Částka v Kč
Zdeněk Štěpán, Most	parmička žraločí	1.200,-
Ing. Luboš Štill, Trmice	agama vodní, zebříčka pestrá, ropucha obrovská	1.500,-
ZŠ Rabasova, Ústí n. L.	kajman zakrslý, želva amboinská	2.000,-
Miloslav Starecký, Ústí n. L.	vydra malá	3.000,-
Hana Lauková, Most	sova pálená	1.000,-
Milada Lauková, Most	pony shettlandský	5.000,-
Symon Vongbounthan, Ústí n. L.	kosman zakrslý	3.000,-
Miroslav Sábo, Ústí n. L.	ara vojenský	2.500,-
Ludmila Žďárská, Ústí n. L.	kajman zakrslý	1.500,-
Jana Urbanová, Štětí	tamarín pinčí	5.000,-
Hana Nosková, Opava	tuleň obecný	2.400,-
SHŠ Hartigo, Ústí n. L.	babirusa celebeská	5.000,-
Michal Novotný, Ústí n. L.	leguán kubánský	1.000,-
Zdeněk Bureš, Ústí n. L.	hroznýšovec kubánský	500,-
Zuzana Jílková, Ústí n. L.	rys červený	1.000,-
Marcela Poštolková, Ústí n. L.	sovíce sněžná	1.000,-
Jakub Sláma, Ústí n. L.	krajta zelená	1.000,-
Antonín Olexa, Ústí n. L.	krajta mřížkovaná	1.000,-
Jiří Hanzlík, Chabařovice	anoa nížinný	4.000,-
8.B., ZŠ Svázná, Most	sova pálená	1.000,-
Martina Prachařová, Ústí n. L.	lvíček zlatý, tropická žabka	5.500,-
Tereza Kastnerová, Ústí n. L.	rosnička bělopruhá	500,-
Střední škola Trmice, p.o.	veleštír obrovský	500,-
Klub rodičů při Gymnáziu B. Němcové, Hradec Králové	gibon černý	2.100,-
Agentura Práce, Ústí n. L.	pekari páskovaný	4.000,-
František Karbula, Kadaň	leguán kubánský	1.000,-
Profitec, Ústí n. L.	7 x želva uhlířská	3.500,-
Jaroslava a Kamil Bílský, Ústí n. L.	sovíce sněžní	1.000,-
ZŠ Dubí 1	surikata	3.000,-
Soňa Vlaháčková, Ústí n. L.	želva nádherná	500,-
Alena Průšová, Most	želva uhlířská	500,-
Antonín Fedorjak, Ústí n. L.	orangutan bornejský	20.000,-
AV EKO-COLOR, Ústí n. L.	vari červený	5.000,-
Daniela Hrdličková, Karlovy Vary	osel somálský	10.000,-
David Ryba, Praha 4 – Háje	želva nádherná	500,-
Eliška Lužinová, Teplice	arassari černohrdlý	1.000,-
Eva Jungmannová, Praha 6 – Ruzyně	sup himalájský	3.500,-
Eva Losová, Ústí n. L.	papoušek královský	1.000,-
Eva Zaplatílková, Ústí n. L.	mangusta žíhaná	3.000,-

Jméno	Adoptované zvíře	Částka v Kč
Filip Tůma, Ústí n. L.	veleštír obrovský	500,-
Hana Palánová, Most	tlamovec	500,-
Helena Havřílková, Ústí n. L.	zebrička pestrá	500,-
Ing. František Zuckerstein, Lovosice	gepard	15.000,-
Ing. Josef Kříž, Chlumec	kajman zakrslý	1.500,-
Ing. Josef Veverka, Pelhřimov	výr velký	2.000,-
Ing. Marie Koukalová, Ústí n. L.	papoušek vlnkovaný	500,-
Jan Heneberk, Ústí n. L.	rosnice siná	500,-
Jan Rympl, ml., Mnichovo Hradiště	želva uhlířská	500,-
Jan Tříška, Ústí n. L.	želva uhlířská	500,-
Jana Čápová, Ústí n. L.	zebrička pestrá	500,-
Jana Křížová, Ústí n. L.	zebrička pestrá	500,-
Jana Nováková, Ústí n. L.	krajta mřížkovaná	1.000,-
Jiří Ren, Ústí n. L.	želva nádherná	500,-
Jitka Hašková, Ústí n. L.	páv korunkatý	1.000,-
Jitka Kubištová, Kojetice	puštík bělavý	1.000,-
Jitka Tintěrová, Ústí n. L.	hrabatka drsná	500,-
Josef Hýský, Teplice	kožnatka čínská	500,-
Kája a Barborka Hlaváčková, Teplice	výr velký	2.000,-
Kateřina Tonarová, Ústí n. L.	želva uhlířská	500,-
Kristýna Chroustová, Ústí n. L.	agama kočínčinská	500,-
Květoslav Zaplatílek, Ústí n. L.	piraňa Nattererova	500,-
Ladislav Bláha, Hoštka	leguán kubánský	1.000,-
Lenka Šumová, Ústí n. L.	želva uhlířská	500,-
L. Gottlieblová, A. Svoboda, Ústí n. L.	kosman zakrslý	3.000,-
Ludmila Frodlová, Ústí n. L.	želva nádherná	500,-
Manželé Dřevínkovi, Praha	rosomák	15.000,-
Marcela Gregorová, Ústí n. L.	husice egyptská	1.000,-
Marta Dvořáková, Chodov	varan Gouldův	1.000,-
Martin Bartoš, Ústí n. L.	piraňa Nattererova	500,-
Martin Kraus, Ústí n. L.	želva amboinská	1.000,-
Martina Kolmanová, Litvínov	veleštír obrovský	500,-
Matěj Kříž, Ústí n. L.	korálovka sedlatá	500,-
Mgr. Jan Kubata, Ústí n. L.	lev konžský	40.000,-
Mgr. Radka Opavová, Ústí n. L.	želva nádherná	500,-
Milan Los, Ústí n. L.	papoušek královský	1.000,-
Miroslava Nimsová, Jílové	hroznýšovec kubánský	500,-
Miša Vaňura, Ústí n. L.	užovka červená	500,-
Pavel Jindra, Smržovka	fosa	5.000,-
P. Novotný, I. Kosová, Neštětice	sklípkan plaménkový	500,-

Jméno	Adoptované zvíře	Částka v Kč
Pavel Šubík, Ústí n. L.	krajta zelená	1.000,-
Petr a Tereza Antošovi, Horní Zálezly	výr velký	2.000,-
Petr Bureš, Ústí n. L.	pralesnička azurová	500,-
Petr Sladký, Horní Sytová	orangutan bornejský	20.000,-
Petra Flídrová, Most	agama kočínčinská	500,-
PhDR. Jan Hušek, Plzeň	lenochod dvouprstý	10.000,-
Radek Dáňa, Bílina	agama kočínčinská	500,-
Radka Macháčková, Ústí n. L.	želva nádherná	500,-
Richard Frodl, Ústí n. L.	želva nádherná	500,-
Rodina Novotných, Ústí n. L.	surikata	3.000,-
Rodía Uhrova, Most	želva uhřířská	500,-
Samuel Camara, Ústí n. L.	ara vojenský	2.500,-
SORBI, a. s., Olomouc	koza domácí	3.000,-
Studio Net, s.r.o., Bílina	korela chocholátá	500,-
Šárka Puršová, Ústí n. L.	užovka červená	500,-
Veronika Šestáková, Bílina	želva nádherná	500,-
Viktor Smutný, Praha 2	2 x želva nádherná	1.000,-
Vladimír Klement, Chodov	varan Gouldův	1.000,-
ZŠ Neštěmice	levhart mandžuský	8.000,-
Zdeněk Kotala, Teplice	pušřík bělavý	2.000,-
ZŠ E. Krásnohorské, Ústí n. L.	vydra malá	3.000,-
ZŠ Praktická, Střekov	želva nádherná	500,-
Mgr. Petra Ptáčková, Ústí n. L.	surikata	3.000,-
Pavla Nováková, Ústí n. L.	kapybara	3.000,-
Veronika Maierová, Ústí n. L.	veverka Prévostova	1.500,-
Vendula Straková, Ústí n. L.	zebrička pestrá	500,-
ZŠ Jungmannovy Sady, Mělník	krajta písmenková	1.000,-

Finanční dary:

Společnost	Částka v Kč
Severočeská Plynárenská, a. s., Ústí n. L. (příspěvek na výukový CD-ROM)	50.000,-
Čezia, v. o. s., Ústí n. L.	10.000,-
Ing. Petr Roubíček, daňový poradce, Dolní Zálezly	5.000,-
Václav Kunert, Neštěmice	15.000,-
JUDr. Karel Dřevínek, Praha 3	27.000,-
Regionprojekt, s. r. o., Ústí n. L.	17.398,-
Opavia – LU, a. s., Praha 3	15.000,-
Petr Slavík, Mělník – výtěžek dražby fotografií	270.000,-

Věcné dary:

Společnost	Částka v Kč
Cukrárna Barborka (sladké ceny do soutěží)	2.000,-
Knihkupectví Podvěží (knižní ceny do soutěží)	1.500,-

Reklama (částky jsou uvedeny bez 19 % DPH):

Společnost	Částka v Kč
BENPE, v. o. s., Ústí n. L.	25.000,-
Sales Machine, s. r. o., Praha 3	5.000,-
Spolek pro chemickou a hutní výrobu, a. s., Ústí n. L.	45.000,-
Euro RSCG, a. s., Praha 7	20.000,-
ČSOB, a. s., Praha 1- Nové Město	30.000,-
Drinks Union, a. s., Ústí n. L.	90.000,-
Severočeská energetika, a. s., Děčín	40.000,-
Goodcom, s. r. o., Praha 7	5.000,-
Metropolnet, a. s., Ústí n. L.	60.000,-

Reklama barterovým způsobem (částky jsou uvedeny bez 19 % DPH)

Společnost	Částka v Kč
Alwac, a. s., Teplice	1.000,-
Elefant Vítkov, a. s., Vítkov – Podhradí	12.000,-
Proradio, a. s., Praha 1	17.325,-
Autocentrum Háša, s. r. o., Ústí nad Labem	15.000,-
Aquacentrum, p. o., Teplice	bez udání výše
MAFRA, a. s., Praha 5	302.842,-
Český rozhlas rozhlasové studio Sever, Ústí nad Labem	12.000,-
North Music, s. r. o., Ústí nad Labem	bez udání výše
Junák – svaz skautů a skautek ČR, Ústí n. L.	500,-
RMC, s.r.o., Praha 2	50.000,-
Czech Press Group, a. s., Ústí nad Labem	bez udání výše
2Mpro, spol. s r. o., Děčín	10.000,-
Petr Benda – Agentura IS, Teplice	13.100,-
Vltava-Labe-Press, Ústí nad Labem	1.000,-

Sportovními partnery ZOO jsou fotbalisté FK Teplice, hokejisté HC Slovan Ústečtí lvi a basketbalisté BK Ústí nad Labem. V rámci této spolupráce se konají různé společné akce (**obr. 12**) či prezentace (upoutávka na velkoplošné obrazovce, panely, společné vstupy, www apod.).

EAZA Rhino Campaign 2005/2006

Naše ZOO se do kampaně zapojila v den oslav 25. výročí chovu nosorožců v Ústí nad Labem. Koncem listopadu 1980 přišly dvě samice Saša a Zamba, začátkem prosince je doplnil samec Dan. Celá skupinka pocházela z odchytu ve volné přírodě v rezervaci Umfolozi v Jihoafrické republice, proto jsme se z konkrétních projektů rozhodli podporovat projekt týkající se boje proti pytláctví a monitoringu v jihoafrické rezervaci Hluhluwe. Aktivity byly rozděleny do dvou základních oblastí: a) pro návštěvníky (informační panely umístěné v blízkosti výběhu nosorožců (**obr. 13**), zakoupení jednoduchého kvízu s dárkem, kasička s fotografiemi a informacemi o kampani), b) pro školy (výtvárná soutěž „Nosorožčí přání“ pro děti z MŠ a ZŠ s následným prodejem, speciální výukové programy pro všechny typy škol).

Tímto způsobem bylo vybráno 15.000 Kč.

Zoologický klub

Každé tři měsíce se uskutečňují pravidelná setkání Zoologického klubu na Valné hromadě, kde se projednávají organizační záležitosti. Na závěr se vždy koná odborná přednáška s promítáním barevných diapozitivů či PC prezentací. V březnu byla součástí setkání přednáška ředitele ústecké ZOO Mgr. Tomáše Krause „Za slony na Srí Lanku“, v červnu přednáška pracovníka

muzea v České Lípě Ing. Zdeňka Vitáčka „Malé Antily“, v říjnu přednáška výzkumného pracovníka ZOO Mgr. Stanislava Lhoty „Mezi pralesem a mořem“ a v prosinci přednáška pracovníka České inspekce životního prostředí Jiřího Hejduka o Kostarice.

UCSZ

Ústecká ZOO přispívá do Ročenky Unie českých a slovenských

zoologických zahrad jednak podrobným příspěvkem týkajícím se celého uplynulého roku (stav zvířat, chovatelské a expoziční novinky, akce pro veřejnost apod.), jednak odborným sdělením o chovatelských zajímavostech. Za rok 2005 to byl článek „Pavilon šelem v ústecké ZOO po rekonstrukci“ a článek „Environmental enrichment v ZOO Ústí nad Labem“.

V rámci spolupráce s dalšími členskými zahradami Unie českých a slovenských zoologických zahrad se pracovníci propagačního a vzdělávacího oddělení zúčastnili slavnostního dne k 80. výročí založení ZOO Plzeň, slavnostního otevření nových akvárií, terárií a výukových prostor v ZOO Děčín, slavnostního otevření nového ekologického centra v ZOO Ohrada (**obr. 14**) a slavnostního otevření nového společného výběhu pro zebry a žirafy v ZOO Liberec.

Výstavy mimo ZOO

Pracovníci vzdělávacího a propagačního oddělení se aktivně zúčastnili veletrhu Holiday World 2006, kde byla instalována společná expozice Unie českých a slovenských zoologických zahrad věnovaná mezinárodní kampani na záchranu nosorožců. Svými propagačními materiály se rovněž prezentovala na veletrhu Go Regiontour v Brně, Člověk v přírodě v Lounech, na všech výstavách pořádaných Výstavištěm Litoměřice a také na výstavách,

kde se prezentuje Magistrát města Ústí nad Labem či sdružení cestovního ruchu Deliteus.

Ostatní aktivity

Od března do září probíhala soutěž tří ústeckých fotoklubů pod názvem „ZOO Ústí nad Labem – objektivem“. ZOO se stala partnerem soutěže, vítězné práce byly od 1. října do 31. prosince vystaveny na pavilonu šelem a umístěny na webových stránkách.

Na začátku června se družstvo ZOO Ústí nad Labem zúčastnilo 9. ročníku Zoologických her bez hranic, pořádaných ZOO Děčín. Sedmičlenný tým obsadil 5. místo při celkové účasti 13 zoologických zahrad.

Začátkem října se dva členové propagačního oddělení zúčastnili studijní cesty do anglických ZOO, kterou pořádala Unie českých a slovenských zoologických zahrad. Postupně navštívili ZOO Banham, Colchester, Whipsnade a Maxwell. Cesta byla zaměřena především na poznávání nových směrů v environmentální výchově, vzdělávání a osvětě a využívá-

ní různých způsobů ve vzdělávání návštěvníků.

V listopadu se pracovníci oddělení zúčastnili pracovního setkání Asociace vzdělávacích a propagačních pracovníků Unie českých a slovenských zoologických zahrad v Praze. Setkání bylo zaměřeno především na marketing ZOO, komunikaci s návštěvníky a kampaně pořádané EAZA. Všichni tři pracovníci našeho oddělení přednesli samostatné prezentace – „Předváděcí akce se zvířaty“, „Kampaň 1000 sloních stop“ a „Nová tvář ZOO“.

Na konci listopadu bylo v prostoru pavilonu šelem uspořádáno setkání pro top - klienty Československé obchodní banky, součástí byla i prezentace ZOO, prohlídka pavilonů a občerstvení. (**obr. 15**)

V polovině prosince proběhlo v prostorách pavilonu šelem setkání ředitelů příspěvkových organizací zřízovaných městem Ústí nad Labem za účasti cca 60 ředitelů a představitelů města Ústí nad Labem.

Nová tvář ZOO Ústí nad Labem

Roman Nešetřil

Významným předělem v historii ústecké ZOO se stala celková změna grafické vizualizace, která proběhla v průběhu roku 2006. Prvotním námětem byla samozřejmě změna loga ZOO. Bylo jasné, že stávající logo s dominantou lachtana, erbovního zvířete ústecké ZOO, již neodpovídá nárokům moderní grafiky, byť je zatím poměrně oblíbené a dostatečně známé. **(obr. 01)** Zároveň bylo jasné, že v současné době nelze změnit pouze logo, ale je potřeba vytvořit jednotnou koncepci veškeré prezentace subjektu. Ústředním tématem diskuse bylo, zda použít motiv zvířete – preferován byl orangutan – přímo v logu či nikoliv. Jednoznačně bylo jasné, že není v silách a především schopnostech pracovníků organizace, aby celý komplex

souvisejících prací provedli sami. Proto byla navázána spolupráce s renomovanou agenturou. Ta předložila celkem 8 návrhů nového loga a jeho komplexního použití v součinnosti s celkovou grafickou vizualizací. Součástí návrhů byly samozřejmě příklady použití v praxi. Agentura ve čtyřech případech zakomponovala motiv zvířete přímo do loga, ve zbylých čtyřech případech samotné logo obsahovalo pouze grafické ztvárnění názvu ZOO Ústí nad Labem. V těchto případech pak byly motivy zvířat použity v celkové grafické podobě manuálu. Na první pohled bylo zřejmé, že druhá alternativa je po všech stránkách lepší, údernější, modernější. Závěrečný výběr se tak zúžil na dvě varianty „bezzvířecího“ loga. Obě varianty měly svoje pro a proti, po delších diskuzích zvítězila ta, která tvoří dnes již dostatečně známou „novou tvář ZOO UL“. V celém procesu to však znamenalo jen první, byť velmi významný krok. Jeho důležitou součástí bylo vytvoření ústředního sloganu, který trvale doplnil vizuál. Vzhledem k tomu, že naše

ZOO není úzce specializovaná a snaží se uspokojit požadavky a očekávání co nejširšího spektra návštěvníků, byl jednomyslně zvolen slogan „pro každého něco...“. Nové logo a nový slogan pak byly pokřtěny a představeny veřejnosti v rámci programu ke Slavnostnímu zahájení sezony dne 1. 4. 2006, přičemž samotná akce byla také součástí celého komplexu, jednalo se o premiéru, která má vytvořit novou tradici. Křtu byly přítomny osobnosti z řad celebrit, které mají úzký vztah k ústecké ZOO. Jednalo se o zpěvačku Petru Černockou a jejího manžela Jiřího Pracného, moderátorky a televizní „rosničky“ Michaelu Dolinovou a Taťánu Míkovou. Aktu se rovněž zúčastnili vrcholní představitelé Města Ústí nad Labem, zřizovatele naší ZOO. **(obr. 02)** Již o den dříve pak byl celý projekt představen při tiskové konferenci zástupcům sedmé velmoci.

Bezodkladně po vytvoření tohoto základu bylo přikročeno k jeho aplikaci v praxi. Důležitým momentem bylo přidělení finančních prostředků z dotačního titulu v rámci Společného regionálního operačního programu. Tyto prostředky se staly základem pro realizaci celého projektu. Paralelně se vznikem nové grafiky vznikaly také nové oficiální webové stránky ZOO. Byla vytvořena základní struktura, která splňovala veškeré požadavky na co největší možnosti přenosu informací při zachování přehlednosti a stručnosti. Webdesign koresponduje s grafickým manuálem, je velmi moderní a „hravý“. Umožňuje uživatelům aktivní přístup například pomocí návštěvní knihy, her, soutěží o volné vstupenky či možnosti zasílání fotografií k vytvoření vlastní fotogalerie. Velmi důležitá je možnost přímého objednání adopce zvířete či výukového programu pro potencionální uchazeče. Obě možnosti se již v prvním roce na-

prosto osvědčily, například nárůst uzavřených nových adopčních smluv na základě objednávky přes web je více jak 50 %. Průběžně se doplňují nové služby spojené s webovými stránkami. Velkou popularitu si získala možnost zasílání noviněk na soukromé emailové adresy. Respondentů noviněk je v současné době již několik stovek. Také vytvoření těchto stránek bylo svěeno odborníkům, přičemž zhruba polovina současné náplně stránek se dá aktualizovat průběžně pověřenými pracovníky ZOO, zbytek je trvalého charakteru a pokud je potřeba jej změnit, činí tak pracovníci agentury. Až na drobné výjimky jsme zaznamenali příznivé ohlasy na nové stránky, velmi uspokojivá je také jejich návštěvnost.

Následně bylo přikročeno k návržení a realizaci nových propagačních materiálů. Během roku 2006 tak spatřilo světlo světa 9 nových pohledů, 2 plakáty, 3 letáky průvodce a CD-ROM speciálně určený pro školy a další mládežnická zařízení, vše samozřejmě již s použitím nové grafiky. Dalším krokem je aplikace nové tváře do informačních a navigačních systémů v areálu ZOO i mimo. Jedná se o komplexní výměnu všech stávajících prvků,

jejíž první etapa již proběhla, další výměny pokračují průběžně. Je třeba zmínit především instalaci 6 nových velkoplošných plánů ZOO, přičemž ten, který je umístěn u hlavního vchodu, je doplněn elektronickým infopointem. **(obr. 03)** Tento důležitý informační zdroj je v rámci Unie českých a slovenských ZOO použit vůbec poprvé.

Součástí celého projektu je rovněž výrazná expanze informačních prvků mimo areál ZOO. V létě roku 2006 tak proběhla na území

Ústeckého kraje masivní billboardová a plakátová kampaň za použití tří různých druhů billboardů. Billboardy byly doplněny také spotovou kampaní ve vybraných rádiích. Návazně pak bylo využito velkoplošné obrazovky umístěné v centrech měst Ústí nad Labem, Teplice a Most k propagaci ZOO formou reklamního klipu. Průběžně se distribuují nové propagační materiály na informační centra a turisticky atraktivní místa v rámci celé České republiky a ve spádových příhraničních oblastech Německa. Zástupci ZOO se pravidelně zúčastňují důležitých veletrhů cestovního ruchu, kde aktivně nabízejí služby subjektu.

„Nová tvář ZOO UL“ se postupně dostává do všech forem vizualizace ZOO jako jsou dopisní papíry, vizitky, vstupenky, zaměstnanecké oděvy atd. **(obr. 04)** Celý proces je dlouhodobý a jeho hlavním cílem je zvýšení povědomí o existenci subjektu a lákavé nabídce jeho služeb u hlavních cílových skupin, kterými jsou rodiny s dětmi a organizace zabývající se prací s dětmi a mládeží, a tím návazně dosáhnout zvýšení návštěvnosti. Rok od zahájení celého procesu se dá říci, že tento cíl se postupně daří úspěšně naplňovat. Nejlepším důkazem o tom je fakt, že rok 2006 přinesl rekordní návštěvnost naší ZOO v novém miléniu.

„Od Smilodona k tygří kampani“ a byl zaměřen na jednotlivé zajímavosti ze života kočkovitých šelem a medvědů. Velkoplošné informační panely jsou doplněny i dvěma prostorovými vitrínami, které na ně je tématicky navazují. Téměř u všech panelů je využit aktivní přístup ke získávání informací, mnohdy doplněn trojrozměrným prvkem či pomůckou evokující i jiné smyslové orgány než zrak. Velice povedený je panel se vzorky skutečných kůží kořisti velkých kočkovitých šelem (hmatový vjem) či informacemi o signálech ukazujících na přítomnost velkých kočkovitých šelem - sluch (zvuk hlasu šelmy), čich (její pach), hmat (zbytky kořisti, stopa) **(obr. 03)**. Dalšími aktivními prvky jsou: hra pro dvojici hráčů na principu postupu do cíle po určitém počtu políček, světelné a dotykovými panely, světelná hra otázek a odpovědí doplněná zvukový-

nel s tlačítky, kde jsou uvedeny charakteristické rysy těchto vysokohorských šelem.

Jako další nová stavba cíleně doplněná o vzdělávací prvky následovala expozice pro gepardy, která byla otevřena v červnu roku 2006 v horní části ZOO. Po obvodu velkého prostorného výběhu bylo umístěno šest panelů stejného designu, které vkusně doplňují okolí výběhu a opět podávají množství informací o těch-

se návštěvníci mohou jednak vyfotografovat se sedícím gepardem a s pozadím africké krajiny, jednak mohou hravou formou získat odpovědi na otázky uvedené na otočných gepardech hlavách.

Dosud poslední expozicí spojenou se vzdělávacími prvky je přírodní výběh pro rosomáky. V jeho blízkosti bylo instalováno šest panelů, kde jsou použity nejrůznější typy pohyblivých prvků, které opět pobízejí návštěvníky k aktivitě při získávání informací. Zde byla poprvé použita grafika shodná s novým designem ZOO, kdy jsou využity kresby zvířat a ne pouze fotografie, jak tomu bylo předcházejících případech **(obr. 05)**. Autorem těchto panelů byla naše „dvorní“ reklamní agentura, která se podílela na vzniku nové image ZOO (Noesis). Expozice rosomáků je doplněna i o další zajímavé prvky. V příštířesku pro návštěvníky je umístěn monitor, na kterém mohou návštěvníci prostřednictvím dvou kamer sledovat vnitřní nory ve výběhu a dokonce mohou pomocí přepínače sami volit, kterou chtějí právě sledovat. Dalším doplňkem je reprodukcí zařízení, kde mohou opět po zmáčknutí tlačítka vyslechnout informace o rosomácích.

Zbývá jen dodat, že velké poděkování patří Ministerstvu životního prostředí, které každým rokem poskytuje nemalé množství finančních prostředků na realizaci vzdělávacích prvků v areálu ZOO. Naším velkým přáním je v tomto trendu pokračovat, neboť výchova a vzdělávání návštěvníků je nikdy nekončící příběh.

mi efekty. Informace se netýkají pouze exotických kočkovitých šelem, jeden z panelů je zaměřen na naši faunu a podává poznatky o největší kočkovité šelmě, která žije na území ČR a kterou je rys ostrovid.

Ve druhé etapě rekonstrukce pavilonu šelem, která probíhala v roce 2006, zbývalo dokončit sekci levhartů sněžných. I zde byly využity plošné panely doplněné vitrínami, kde si mohou návštěvníci sáhnout (hmatový vjem) na trojrozměrné materiály související s informacemi na panelech **(obr. 04)**. Součástí projektu je i velká plošná kasička v podobě levharta sněžného s netradičním vzhazováním mincí a světelný pa-

to nejrychlejších suchozemských savců. Tyto panely nejsou interaktivní, protože prostor k jejich instalaci byl možný pouze v těsné blízkosti oplocení. Aktivní přístup je využit u malého pavilonku, kde

Rozbor návštěvnosti v období 1997 – 2006

Ing. Věra Vrabcová, Roman Nešetřil

(Obr. 01) Dlouholetým trápením naší zoologické zahrady je relativně nízká návštěvnost v porovnání s ostatními zoologickými zahradami Unie českých a slovenských zoologických zahrad. Když jsme se zamýšleli nad příčinami této skutečnosti, porovnávali jsme fakta z nejrůznějších úhlů pohledů - od konkrétních, jako je úroveň našeho zařízení, skladba chovaných zvířat, novinky u zvířat, nové či rekonstruované stavby a expozice,

nabídka služeb návštěvníkům atd. až po obecné důvody, které však ovlivnit nedokážeme - životní úroveň regionu, kupní síla obyvatelstva, počasí, velké převýšení areálu a další. V tomto článku jsme se pokusili shrnout z našeho hlediska nejdůležitější události jednotlivých let, druhy nově chovaných zvířat i zajímavé odchovy. Ke každému roku je vždy doplněn údaj o celkové návštěvnosti a její rozdělení na dětské a dospělé návštěvníky.

Rok 1997

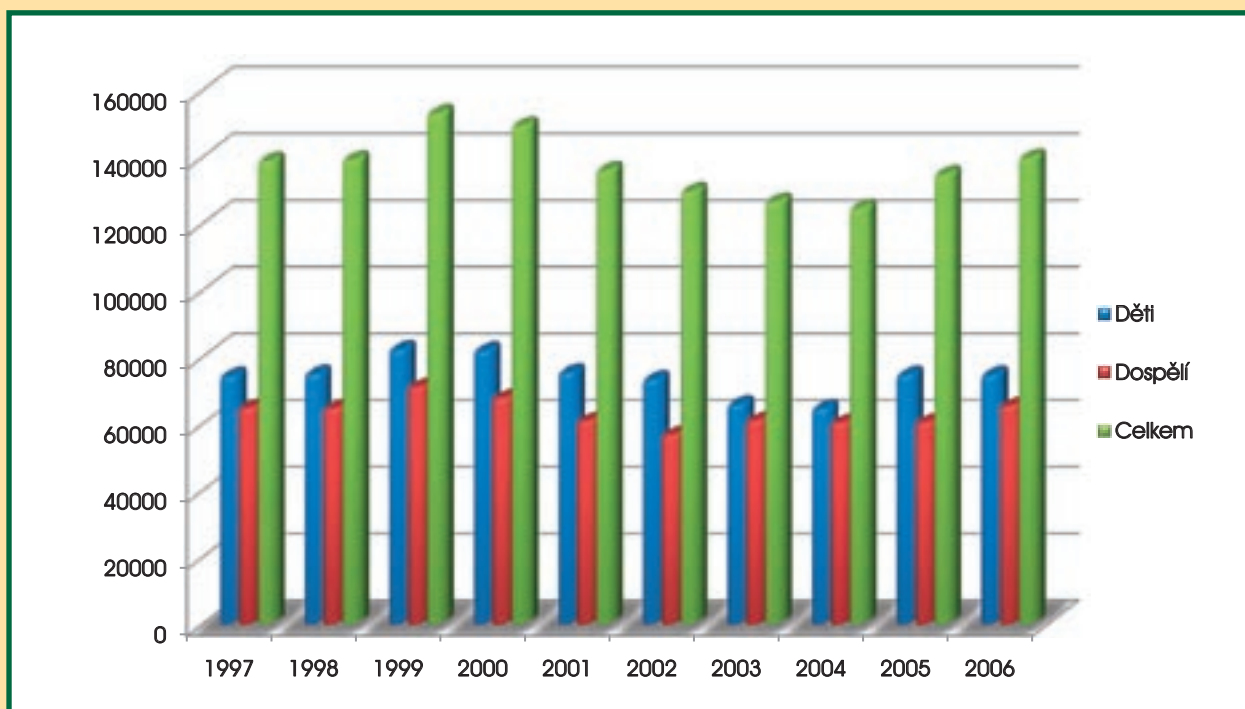
Akce: 14 (Tereza Pergnerová, Sabina Laurinová, Petra Černocká, Zdeněk Srstka)

Stavební činnost: rekonstrukce bazény lachtanů, rekonstrukce Obchůdku u pavilonu exotária

Odchovy: gibbon černý, medvěd malajský, anoa nížinný (**obr. 02**), fosa, gueréza pláštíková, 2x velbloud dvouhrbý, zebra Hartmanové, 6x voduška červená

Nová zvířata: bodlín, lemur vari, tropické žabky

Návštěvnost: 138.410 (děti: 73.959, dospělí 64.451)

Rok 1998

Akce: 11 (Jů a Hele, bratři Tesáříkové, Josef Náhlavský, Věra Martinová)

Stavební činnost: přestavba terárií, úprava bazénu pro aligátory, úprava výběhu pro mandrily

Odchovy: orangutan bornejský, žirafa Rothschildova, zebra Hartmannové, anoa nížinný, tamaríni, alexandři, ara vojenský

Nová zvířata: lvíček zlatý, lemur vari, papoušek královský, 5 druhů žab

Návštěvnost: 138.813, (děti: 74.555, dospělí: 64.258)

Rok 1999

Akce: 14 (Lucie Výborná **(obr. 03)**, Zdeněk Srstka, Petra Černocká, Zora Jandová, František Nedvěd)

Stavební činnost: dokončení terárií, výběh mandrilů, modernizace výběhu gepardů

Odchovy: 2x osel somálský, 2x zebra Hartmannové, anoa nížinný, langur stříbřitý

Nová zvířata: gepard, babirusa celebeská, lenochod dvouprstý, tapír jihoamerický, hulman jávský

Návštěvnost: 152.705 (děti: 81.911, dospělí: 70.794)

Rok 2000

Akce: 13 (Lucie Zedníčková, Vítek Pokorný, Honza Musil, Petr Lesák)

Stavební činnost: rekonstrukce pavilonu orangutanů, zahájení geotermálního vrtu

Odchovy: orangutan bornejský, žirafa Rothschildova, 2x osel somálský, anoa nížinný, 2x zebra Hartmannové, langur stříbřitý, gueřeza pláštíková, mandril rýholící

Nová zvířata: jelen bělohubý, antilopa jelení

Návštěvnost: 148.988 (děti: 81.532, dospělí: 67.456)

Rok 2001

Chladné jaro, velký pokles v dubnu!

Akce: 12 (Marie Poledňáková, Kateřina Macháčková, Uršula Kluková, Jiřka Smutná, Zdeněk Srstka, Lucie Výborná, Petr Novotný)

Stavební činnost: zahájení rekonstrukce pavilonu gazel, zám-

ková dlažba vstupní části ZOO, venkovní úpravy výběhu medvědů

Odchovy: panda červená, lenochod dvouprstý **(obr. 04)**, 3x lemur vari, 2x lemur kata, 2x osel somálský, 2x anoa nížinný

Nová zvířata: kosman zakrslý, veverka Prévostova, ovce tlustorohá

Návštěvnost: 135.610 (děti: 74.995, dospělí: 60.615)

Rok 2002

Povodně!

Akce: 17 (Nikol Lenertová, Karel Voříšek, Honza Musil, Táňa Míková, Petra Voláková, Josef Laufer, Lucie Výborná)

Stavební činnost: expozice tropických žabek, nový výběh pro vlky hřivnaté (později mravenečníci), rekonstrukce bazénku vyder, zahájení výstavby pavilonu slonů, zvětšení vnitřních ubikací na pavilonu šelem

Odchovy: 2x anoa nížinný, 3x fosa, gibbon černý, 2x kosman zakrslý, lenochod dvouprstý, levhart mandžuský, 2x osel somálský, velbloud dvouhrbý, 3x zebra Hartmannové, žirafa Rothschildova

Nová zvířata: levhart mandžuský, levhart obláčkový, mravenečník velký

Návštěvnost: 129.303 (děti: 72.938, dospělí: 56.365)

Rok 2003

Březost slonice Delhi, očekávání prvního slůněte v historii ČR a s tím

spojená řada aktivit - nové webové stránky www.choboti.cz, soutěž Slůně za všechny drobné **(obr. 05)** a další

Akce: 15 (Josef Carda, Kamil Střihavka, Petr Maxa, Honza Musil)

Stavební činnost: výstavba slonince, geotermální vrt, stáj pro poníky

Odchovy: jelen bělohubý, parosničky rajské, žirafa Rothschildova, osel somálský, zebra Hartmannové

Nová zvířata: varan Gouldův, berneška havajská, obnovení chovu plameňáků

Návštěvnost: 126.209 (děti: 65.484, dospělí: 60.725)

Rok 2004

Výkopy po celé zahradě, porod Delhi!

Akce: 26 (Michaela Dolinová, Táňa Míková, Světlana Nálepková, Kamil Střihavka, Jaroslav Hutka, Jaroslav Samson Lenk)

Stavební činnost: rekonstrukce WC na Kolibě, dokončení a otevření pavilonu slonů, zahájení rekonstrukce pavilonu šelem

Odchovy: jelen bělohubý, 2x zebra Hartmannové, velbloud dvouhrbý, lenochod dvouprstý, adax nubijský, 2x nilgau pestrý, 2x anoa nížinný, gibbon černý, hulman jávský

Návštěvnost: 124.286 (děti: 64.233, dospělí: 60.053)

Rok 2005

Rekonstrukce a zprovoznění minigolfu **(obr. 06)**, zahájení rekonstrukce Dinosauří stezky, zkušební provoz elektromobilu

Akce: 14 (Lucie Výborná, Petr Muk, Ester Kočíčková, Zora Jandová, Ivetta Bartošová, Zelenáči)

Stavební činnost: otevření rekonstruovaného pavilonu šelem, dokončení projektu geotermálního vrtu, zámková dlažba, nový výběh pro serau, zimní expozice tapíra

Odchovy: jelen bělohubý, osel somálský, hoko rudý, 2x nilgau pestrý, kočkodan diadémový, lenochod dvouprstý

Nová zvířata: lev konžský, tygr sumaterský, serau malý, kočkodan Dianin

Do září propad návštěvnosti, poté nárůst díky cíleným akcím, příchodu lvů a množství výukových programů (Akce s Krupkou apod.)

Návštěvnost: 134.428 (děti: 74.275, dospělí: 60.163)

Rok 2006

Nová image ZOO, nové webové stránky, prázdninová reklamní kampaň, výrazná stavební činnost, kampaň „1.000 sloních stop“

Akce: 24 (Petra Černocká a Jiří Pracný, Michaela Dolinová, Táňa Míková, Julián Záhorovský, Lukáš Pollert, Vladimír Čech, Kamil Střihavka, Ondřej Brzobohatý, Václav Vydra **(obr. 07)**, Zdeněk Srstka, Barbora Špotáková, Kateřina Baďurová, Tomáš Janků)

Stavební činnost: otevřeno celkem sedm nových či rekonstruovaných expozic - volný výběh pro lemury vari, vnitřní expozice a přírodní venkovní výběh pro levharty sněžné, výběhy a pavilon pro gepardy, výběh pro pekari pásko-

vané, výběh pro muntžaky malé, voliéra pro papoušky, přírodní výběh pro rosomáky

Odchovy: 2x zebra Hartmanová, 2x antilopa jelení, 3x nilgau pestrý, velbloud dvouhrbý, lemur vari (obě formy), gibbon černý, levhart mandžuský, 3x sova pálená, 2x sovice sněžná, ara vojenský, ara ararauna

Nová zvířata: levhart sněžný, muntžak malý, rosomák, vlk hřivnatý, nandu pampový, ara arakanga

Návštěvnost: 139.356 (děti: 74.284, dospělí: 65.072)

Akce, které jsou organizovány pro veřejnost, se snažíme každým rokem rozšiřovat a zpestřovat. Program se snažíme tématicky přizpůsobit a skladba pozvaných hostů pokrývá nejrůznější oblasti veřejného života. Tím se snažíme zpestřit návštěvníkům prohlídku zoologické zahrady, i když je jasné, že tímto způsobem se dá celková návštěvnost ovlivnit jen částečně. Navíc jsme se přesvědčili, že v tyto dny je nejdůležitějším podnětem k návštěvě ZOO počasi (**obr. 08**).

Návštěvníci kladně hodnotí, když od své poslední návštěvy objeví v ZOO nějaké nové stavby,

které však nemusí být přehnaně nákladné či prostorově rozsáhlé. V letech stagnace, kdy se díky nízkým finančním prostředkům nedařilo tvořit nové expozice, nestoupala ani návštěvnost, neboť pro návštěvníky byla ZOO beze změn a stále stejná.

Skladba chovaných zvířat v naší ZOO je nadstandardní, dokážeme uspokojit jak běžného návštěvníka, který vyžaduje „klasická“ zvířata symbolizující ZOO, tak i odborníky, kteří zde najdou takové lahůdky jako je jelen bělohubý, serau malý, anoa nížinný, babirusa celebeská, hoko rudý či jihoamerické dendrobátky.

Narozená a odchovaná mláďata jsou velkým lákadlem každé zoologické zahrady. Je zvláštní, že ani takové „špeky“ jako mládě orangutana bornejského, pandy červené (**obr. 09**), medvěda malajského či levharta mandžuského nedokázaly návštěvnost výrazným způsobem ovlivnit.

Na závěr zbývá dodat, že zvyšování návštěvnosti jde ruku v ruce s uspokojováním dalších potřeb návštěvníků – kapacita parkovišť, důstojný vstup do ZOO s rychlým odbavením, úroveň občerstvení, dostatek odpočinkových míst, ak-

tivní vyžití pro děti, pohodlnost komunikací, další zpestření prohlídky, dokonce i množství laviček a odpadkových košů. Kvalitní servis pro návštěvníky je důvodem, proč se spokojení návštěvníci do ZOO budou opět vracet.

**Personální
obsazení**

PERSONÁLNÍ OBSAZENÍ

Vedení ZOO

Mgr. Tomáš KRAUS - ředitel
Jana ČERNÁ - zástupce ředitele, vedoucí ekonomického oddělení
Ing. Věra VRABCOVÁ - vedoucí oddělení propagace a vzdělávání
Jiří HANZLÍK - vedoucí provozně-technického oddělení
Pavel PALIČKA - vedoucí zoologického oddělení

Odborní pracovníci ZOO

MVDr. Václav POŽIVIL - veterinární lékař
Ing. Petra PADALÍKOVÁ - zoolog
Ing. Pavel KRÁL - zoolog
Ing. Jan LANDA - zoolog
Bc. Tereza LIMBURSKÁ - marketingový specialista

Další vedoucí pracovníci

František TRIEBL - vedoucí dopravy
Václav KOSTEČKA - vedoucí údržby
Hana ROHÁČKOVÁ - vedoucí zahradnictví

zoologické oddělení – 31
ekonomické oddělení – 7
technické oddělení – 15
vzdělávací a propagační oddělení – 2

CELKEM k 31. 12. 2006 – 60

Údaje
o ZOO

ÚDAJE O ZOO

Zoologická zahrada Ústí nad Labem

Drážďanská 23
400 07 Ústí nad Labem
Czech Republic

Právní forma:	Příspěvková organizace
IČO:	00081582
DIČ:	CZ-00081582
Tel:	+ 420 475 503 354
Tel., fax:	+ 420 475 503 421
E-mail:	zoo@zoousti.cz
Internet:	www.zoousti.cz, www.choboti.cz
Název:	Zoologická zahrada Ústí nad Labem, přísp. org.
Sídlo:	Drážďanská 23, 400 07 Ústí nad Labem, Česká republika

Zřizovatel:	Statutární město Ústí nad Labem
Sídlo:	Velká Hradební 8, 400 01 Ústí nad Labem
IČO:	00081531
Primátor města:	Mgr. Petr Gandalovič, Mgr. Jan Kubata

Statutární zástupce ZOO:	Mgr. Tomáš Kraus
--------------------------	------------------

ZOO Ústí nad Labem je členem

